

4^η Ετήσια Έκθεση των Πεπραγμένων του «Φόρουμ Διαβούλευσης»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 7 ^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	6
2. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 8 ^{ΟΥ} ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	9
3. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 9 ^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	15
4. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 10 ^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ.....	21

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί τη 4^η ετήσια έκθεση πεπραγμένων των «Φόρουμ Διαβούλευσης» όπως αυτό έχει προβλεφθεί και περιγραφεί αναλυτικά ως Δράση Β2 της σύμβασης (Grant Agreement) του έργου. Στο πλαίσιο την εν λόγω έκθεσης, περιλαμβάνονται αναλυτικά τα πρακτικά των Φόρουμ που πραγματοποιήθηκαν. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 4 «Φόρουμ Διαβούλευσης» για το έτος 2019 (2 της ολομέλειας και 2 θεματικά) με συνολικό αριθμό συμμετεχόντων στα Φόρουμ της ολομέλειας τα 554 άτομα από 208 διαφορετικούς φορείς και στα θεματικά Φόρουμ τα 40 άτομα από 20 διαφορετικούς φορείς.

Η ανταπόκριση των ενδιαφερομένων φορέων αναφορικά με τη συμμετοχή τους στα Φόρουμ Διαβούλευσης, κρίνεται ικανοποιητική και επιτυγχάνονται οι στόχοι οι οποίοι είχαν περιγραφεί στην σύμβαση του έργου (Grant Agreement). Οι στόχοι συμμετοχής υλοποιήθηκαν (αναφορικά με αριθμό ατόμων και φορέων που συμμετέχουν), ενώ, οι απαραίτητες διορθωτικές κινήσεις σχετικά με τον τρόπο πραγματοποίησης του κάθε Φόρουμ, υλοποιούνται στη διάρκεια υλοποίησης των μελλοντικών Φόρουμ. Ακολούθως, περιγράφονται λεπτομερώς τα πρακτικά κάθε Φόρουμ ξεχωριστά, όπως αυτά κατεγράφησαν στη διάρκεια υλοποίησής τους.

EXECUTIVE SUMMARY

This is the annual report on the Minutes of the “Consultation Fora” as this is foreseen and described in Action B2 of the project’s Grant Agreement. In total 4 “Consultation Fora” (2 Thematic Forum and 2 Open Consultation Fora) were organised and implemented during 2019. In total 554 people from 208 different organisations participated the Open For a while 40 persons from 20 different stakeholders participated the 2 Thematic Fora. The participation of the public was considered to be quite satisfying taken into consideration the targets set in the Grant Agreement, while the necessary improvements in regard to the organization of the Fora are implemented during the organization of the future Forums.

The minutes of each Consultation Forum are included in the following chapters.

1. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 7^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

5^ο Ανοικτό Φόρουμ Διαβούλευσης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το 7^ο Φόρουμ Διαβούλευσης και 5^ο Ανοιχτό Φόρουμ κατά σειρά, πραγματοποιήθηκε στην Αίγλη Ζαπτείου, στις 8 & 9 Απριλίου 2019. Το Φόρουμ συνδιοργανώθηκε με το 1^ο Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας στην Ελλάδα σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Στο Φόρουμ συμμετείχαν συνολικά 440 άτομα από 140 διαφορετικούς φορείς οι οποίοι προέρχονταν από όλη την Ελλάδα αλλά και από φορείς της Ευρωπαϊκής Έπιτροπής. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί το 7^ο Φόρουμ Διαβούλευσης, εστάλη πρόσκληση σε ηλεκτρονική μορφή η οποία περιείχε ηλεκτρονική δήλωση/φόρμα συμμετοχής (**Google Form**) την οποία οι προσκεκλημένοι καλούνταν να συμπληρώσουν προκειμένου να δηλώσουν την συμμετοχή τους.

Το ενημερωτικό υλικό, το οποίο περιλαμβάνει: το δημιουργικό, τις εκτυπώσεις, τις παραγωγές τις οργανωτικές δράσεις και το φωτογραφικό υλικό, παρατίθεται στο **Παράρτημα Ι** του παρόντος. Ακολουθεί το σύντομο πρακτικό του Φόρουμ.

EXECUTIVE SUMMARY

The 7th Consultation Forum and 5th Open Consultation Forum, was held at Zappeio on the 8th & 9th of April 2019. The Forum was co-organised along with the 1st Circular Economy Forum, in collaboration with the Ministry of Environment and Energy in Greece. In total 440 participants from 140 different organizations from Greece and the European Commission attended the event. In the framework of the 5th Open Consultation Forum, an official invitation was sent to the relevant stakeholders in electronic form. The invitation also contained a participation Google Form in which the interested parties had to fill in their personal data in order to be able to participate the event.

The dissemination material produced includes: The creative material, printing material, production material, organisation material and photos. This material is included in **Annex I** of this report.

Συνδιοργανωτές:

Σύντομο Πρακτικό

**1ο FORUM
ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

**1st CIRCULAR ECONOMY
FORUM IN GREECE**
8 & 9 APRIL 2019

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

European
Commission

Συνδιοργανωτές:

ΚΕ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΥΕ ΕΣΠΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
& ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ε.Ο.Α.Β.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΡΘΡΩΜΕΝΗΣ ΑΚΤΙΝΩΜΕΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ReWeee

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σας προσκαλούν στο

1ο Forum Κυκλικής Οικονομίας
που θα διεξαχθεί **8 & 9 Απριλίου 2019**
στην **“Αίγλη” Ζαπφείου.**

8 Απριλίου 2019

09.00-09.45 **Εγγραφές – Συμμετοχές**

10.00-12.00 **Ολομέλεια – «Κυκλική Οικονομία : Ευκαιρία και ανάγκη για την Ελλάδα»**

Εναρκτήριο Ομιλία – Σωκράτης Φάμελλος, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Μήνυμα Franz Timmermans – Α΄ Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κυκλική Ανάπτυξη για την Ελλάδα και την Ευρώπη»

Γεώργιος Βερνίκος, Πρόεδρος Οικονομικής & Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδος

Carmen Duran, Ισπανικό Υπουργείο Περιβάλλοντος – «Η Ισπανική διϋπουργική εμπειρία συνεργασίας»

Καθηγητής Jan Jonker, Radboud University Nijmegen – «Τι οικονομία θέλουμε;»

Κεντρική Ομιλία – Γιάννης Δραγασάκης, Αντιπρόεδρος Κυβέρνησης και Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης

12.00-12.30 **Διάλειμμα**

12.30-14.30 **Ολομέλεια - «Κεντρικές Πολιτικές για τη μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία»**

- **Joe Papineschi**, EUNOMIA “the Full Loop”

Στρογγυλό Τραπέζι

Συντονιστής: Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- **Αστέριος Πιτσιόρλας**, Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας & Ανάπτυξης
- **Κώστας Φωτάκης**, Αναπληρωτής Υπουργός Έρευνας & Καινοτομίας
- **Νεκτάριος Σαντορινιός**, Αναπληρωτής Υπουργός Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής
- **Βασίλης Κόκκαλης**, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Σωκράτης Φάμελλος**, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας
- **Αθανάσιος Σαββάκης**, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος
- **Ευάγγελος Καλούσης**, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων
- **Βασίλειος Γούναρης**, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών
- **Ιωάννης Πανιάρας**, Πρόεδρος Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
«Το επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την Κυκλική Οικονομία στην Ελλάδα»

14.30-15.30 **Γεύμα**

15.30-17.30 **1^η παράλληλη Συνεδρία «Διατηρώντας την αξία: Επιχειρηματικότητα και θέσεις Εργασίας»**

Συντονιστές: Peter Woodward και Άγγελος Σωτηρόπουλος

- David Fitzsimons, European Remanufacturing Council “Putting the Economy in Circular Economy”
- Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου, Γενικός Διευθυντής Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
«Στρατηγικές δυνατότητες για την Ελλάδα»
- Jay Navarro, (Den Haag) JCP, “Collaborative economy the means, circular economy the end. How the collaborative economy can be employed to create circular impact”
- Δημήτριος Πολιτόπουλος, Πρόεδρος Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης «N.4496/17-Ευκαιρίες απασχόλησης σε Δήμους και Κοινωνικές επιχειρήσεις»
- Δημήτριος Κονταξής, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Ανακύκλωσης & Ενεργειακής Αξιοποίησης (ΣΕΠΑΝ) : «Οι θέσεις του ΣΕΠΑΝ αναφορικά με την Κυκλική Οικονομία»

Θετικές Πρακτικές – Παραδείγματα

- Αφροδίτη Μπιζιά, Αντιπρόεδρος Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Ν. Αττικής (ΕΔΣΝΑ)/ Όλγα Σκιάδη – «Το διαβαλκανικό πρόγραμμα SWAN με στόχο τη βιομηχανική συμβίωση»
- Γιώργος Πρωτόπαπας: «Χρηματοδοτώντας τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ανάπτυξη και επίδειξη μοντέλων πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού». Το παράδειγμα του ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ.
- Γεώργιος Δεληγιώργης, Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Λιπαντικών Ελαίων (ΕΝΔΙΑΛΕ) – «Λιπαντικά Έλαια & Κυκλική Οικονομία: Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες» μια θετική πρακτική της χώρας μας»

15.30-17.30

2^η παράλληλη Συνεδρία «Αποκτώντας οικονομικά δικαιώματα για αποτελεσματική διαχείριση αποβλήτων»

- Vanya Veras, Municipal Waste Europe “Moving up the waste hierarchy to where the Value is”
- ΥΠΕΝ: «Η νέα Τιμολογιακή Πολιτική αναβάθμισης της ανακύκλωσης με Κίνητρα για τους ΟΤΑ»
- Josep Maria Tost i Borràs, Agencia de Residus de Catalunya “Sticks and Carrots: how Catalonia successfully incentivised waste management”
- Κυριάκος Παρουνάς – (EXPRA) European Extended Producer Responsibility Alliance “Implementing extended producer responsibility”.

Στρογγυλό τραπέζι

Συντονιστής: Μιχάλης Σπανός

- Αλεξάνδρα Μέξα, Δ/νυσα Σύμβουλος Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης
- GIZ - Eva Ringhof, Project Manager Τεχνικής Βοήθειας ΕΕ στην υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων στην Ελλάδα
- Ιωάννης Ραζής, Γενικός Διευθυντής Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ)
- Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης, Αντιπρόεδρος Πανελληνίου Συνδέσμου Επιχειρήσεων Προστασίας Περιβάλλοντος (ΠΑΣΕΠΠΕ)
- Φίλιππος Κυρκίτσος, Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης

17.30 – 18.00

Διάλειμμα

18.00- 19.30

Ολομέλεια – Οι πόλεις και η Κυκλική Οικονομία

- Γιώργος Δημαράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας
- Νικόλαος Μουσιόπουλος, Καθηγητής ΑΠΘ, μέλος Επιστημονικής Επιτροπής ECOCITY - "Circular Economy in Smart Cities: A Guidebook for Appropriate Action Steps"
- Jay Navarro, (Den Haag) JCP, “The Urban Agenda – Lessons from around Europe”
- Γεώργιος Πατούλης, Πρόεδρος Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)
- Κωνσταντίνος Αγοραστός, Πρόεδρος Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) (ΤΒC)
- Βασίλης Λιόγκας, Συντονιστής διύπουργικής Ομάδας Διοίκησης Έργου για την Κυκλική Οικονομία – «Η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία και οι πόλεις»
- Γιώργος Ηλιόπουλος, Αντιπρόεδρος ΕΕΔΣΑ «Η σημασία συνεργασίας της αυτοδιοίκησης με παραγωγικούς/κοινωνικούς/επιστημονικούς & περιβαλλοντικούς φορείς για την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο»

19.30

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 1^ης Ημέρας

9 Απριλίου 2019

09.00-11.00 Ολομέλεια «Από τη χρηματοδότηση της διαχείρισης αποβλήτων στη χρηματοδότηση της Κυκλικής Μετάβασης»

Συντονιστές: Peter Woodward και Ανδρέας Ανδρεόπουλος

- Willebrord Sluijters (Head of Unit) & Dimitra Kanellou (Administrator) DG REGIO (Greece/Cyprus), European Commission “ERDF and Cohesion Fund funding for the circular economy – today and tomorrow”
- Απόστολος Μακρυκώστας, Γενικός Γραμματέας Βιομηχανίας ΥΠΟΙΑΝ, “Παρουσίαση οικονομικών εργαλείων ενθάρρυνσης της Περιβαλλοντικής Βιομηχανίας και της Βιομηχανικής Συμβίωσης”
- Jonas Byström Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, EIB (lead engineer and solid waste specialist)
- Ανδρέας Κάρμης, ΥΠΟΙΑΝ/ Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ ΥΠΟΙΑΝ
- Guillaume Le Bris & Sabina Dziurman, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD)
- Αλέξανδρος Κατσιάμπουλας, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΕΔΣΑ)

11.00-11.30 Διάλειμμα

11.30- 13.30 3^η παράλληλη Συνεδρία «Κυκλικό δυναμικό για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις»

- Μαρία Συμεωνίδου-Σιδερά, Επιμελητήριο Ηρακλείου “How to boost the transition among SMEs”
- Δημήτριος Τσέκερης, ΥΠΕΝ, «Οι ενεργειακές Κοινότητες σαν παράδειγμα Συνεργατικής Οικονομίας»
- Peter Bartel, Circular Economy Solutions GmbH
- Αιμίλιος Ορφανός, Revolta SPRL – Επαναχρησιμοποίηση μπαταριών : “How circular economy can help empower large-scale societal change”

Στρογγυλό τραπέζι

Συντονίζει: Peter Woodward

- Οργανισμός Enterprise Greece (Greek Representative of the European Enterprise Network)
- Μανώλης Ψαρουδάκης, Αντιπρόεδρος Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας
- Γιώργος Βερνίκος, Γενικός Γραμματέας Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Δημήτριος Σύρμος, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών Πλαστικών Ελλάδος
- Hara Xirou, Head of South East Europe, EUNOMIA

11.30 – 13.30 4^η παράλληλη Συνεδρία «Χωριστή συλλογή και η πρόκληση των Βιοαποβλήτων»

- Vanya Veras, Secretary General of Municipal Waste Europe “Making separate collection work”
- Χάρης Μαμουλάκης, Πρόεδρος ΕΣΔΑΚ: «Καινοτόμες Δράσεις Κυκλικής Οικονομίας από τον Ενιαίο Σύνδεσμο Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης»
- Enzo Favoino Zero Waste Europe – “Operational and economic optimisation of separate collection of organics”
- Άννα Φουλίδη, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: «Η πολιτική για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων»
- Susana Lopes - LIPOR Porto – “Biowaste collection and composting”

Θετικές Πρακτικές – Παραδείγματα

Συντονιστές: Μιχάλης Σπανός και Κάτια Λαζαρίδη

- Βασιλική Παπαδημητρίου, Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων, “Η βιομηχανία τροφίμων και οι σύγχρονες προκλήσεις”

- Δημήτρης Χαμπίδης, Πρόεδρος Κεντρικής Λαχαναγοράς Θεσσαλονίκης, «Το Πρόγραμμα INTERREG “Social Plate”»
- Γεράσιμος Λυμπεράτος, Καθηγητής ΕΜΠ, «Το Πρόγραμμα παραγωγής βιοκαυσίμων από βιοαπόβλητα (HORIZON2020) “Waste4Think”(Δήμος Χαλανδρίου)»
- Ηλέκτρα Παπαδοπούλου, The Greek Bioeconomy forum

13.30 – 14.30 Ολομέλεια - Conference Wrap up

Ιδέες και πορίσματα από τις συνεδρίες (3λεπτες αναφορές)

- Session 1: David Fitzsimons & Άγγελος Σωτηρόπουλος
- Session 2: Josep Maria Tost i Borràs & Έλενα Οικονόμου
- Session 3: Hara Xirou & Ξενοφών Μπακούρας
- Session 4: Enzo Favoino & Άννα Φουλίδη

Κύρια μηνύματα από το συνέδριο

- **David Fitzsimons**, European Remanufacturing Council
- **Dr Dominic Hogg**, EUNOMIA
- **William Neale**, EU /DG ENVIRONMENT
- **Βασίλης Λιόγκας**, Συντονιστής ΟΔΕ Κυκλικής Οικονομίας

Κλείσιμο και επόμενα βήματα υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής

- **Σωκράτης Φάμελλος**, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

14.30 ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Master List

	FAMILY NAME	First Name	Organisation name	08.04.2019	09.04.2019
	1 AGORASTOS	KONSTANTINOS	UNION OF REGIONS (ENPE)		
	2 Andreopoulos	Andreas	MODERATOR		X
	3 ARACHOVITIS	STAVROS	MINISTER OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT AND FOOD		X
	4 BAKOURAS	XENOPHON			X
X	5 BARTEL <i>Sent</i>	PETER	CIRCULAR ECONOMY SOLUTIONS GMBH	X	X
	6 BIZA	AFRODITI	VICE PRESIDENT ASSOCIATION OF MUNICIPALITIES OF THE ATTICA REGION (EDSNA)	X	X
	7 BYSTRÖM	JONAS	EIB		X
	8 CALLEJA <i>N/A</i>	DANIEL	EUROPEAN COMMISSION DG ENVIRONMENT	X	
	9 CHAMPIDIS <i>Sent</i>	DIMITRIOS	INTERREG PROJECT "SOCIAL PLATE" CENTRAL MARKET OF THESSALONIKI	X	
	10 CHARALAMPIDIS <i>N/A</i>	CHARALAMPOS	GREEK ASSOCIATION OF ENVIRONMENTAL PROTECTION COMPANIES (PASEPPE)	X	
	11 CHARITSIS	ALEXIS	MINISTER OF INTERIOR		
	12 DELIGIORGIS	GEORGE	ALTERNATIVE WASTE MANAGEMENT SYSTEM FOR LUBRICANT OILS (ENDIALE)	X	
	13 DERMATAS	DIMITRIS	MODERATOR		
	14 Dimaras	Georgios	Deputy Minister of Environment & Energy	X	
	15 DRAGASAKIS	YANNIS	MINISTER OF ECONOMY AND DEVELOPMENT	X	
	16 DURAN	GARMEN	SPANISH MINISTRY OF ENVIRONMENT	X	
X	17 DURAN VIZAN	MARIA DEL CARMEN	MINISTRY FOR ECOLOGY TRANSITION (ENVIRONMENTAL MINISTRY)	X	X
	18 DZIURMAN <i>N/A</i>	SABINA	EBRD	X	
	19 FAMELLOS	SOCRATES	ALTERNATE MINISTER OF ENVIRONMENT AND ENERGY	X	X
X	20 FAVOINO <i>USB</i>	ENZO	ZERO WASTE EUROPE	X	
X	21 FITZSIMONS	DAVID	EUROPEAN REMANUFACTURING COUNCIL	X	
	22 Fitzsimons	David	European Remanufacturing Council	X	
	23 FOTAKIS	KOSTAS	ALTERNATE MINISTER OF RESEARCH AND INNOVATION	X	
	24 FOULIDI	ANNA	MINISTRY OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT AND FOOD		X
	25 GOLIOPOULOS	KONSTANTINOS	PASSEPE		X
	26 Gounaris <i>N/A</i>	Vasileios	Chairman Federation of Chemical Industries	X	X
	27 Hogg <i>N/A</i>	Dominic	EUNOMIA	X	X
	28 Iliopoulos	Georgios	Vice President Hellenic Solid Waste Management Association	X	X
X	29 JONKER <i>Sent</i>	JAN	RADBOUD UNIVERSITY NIJMEGEN	X	
	30 Kalousis	Evangelos	Chairman Federation of Greek Food Industries	X	
	31 KANELLOPOULOU <i>Sent</i>	DIMITRA	ADMINISTRATOR DG REGIO (GREECE/CYPRUS)	X	X
	32 Karmis	Andreas	General Secretariat or Managing Authority of the ERDF/CF Infrastructures Programme		X
	33 KATSIABOULAS	ALEXANDROS	CHAIRMAN HELLENIC SOLID WASTE MANAGEMENT ASSOCIATION (HSWMA)	X	
	34 KIRKITSOS <i>N/A</i>	PHILIPPOS	ECOLOGICAL RECYCLING AGENCY	X	
	35 Kokkalis	Vasileios	Alternate Minister of Agricultural Development & Food	X	
	36 KONSTANTINOY <i>Sent</i>	KONSTANTINOS	DIRECTOR SEV BUSINESS COUNCIL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	X	X
	37 KONTAXIS <i>USB?</i>	DIMITRIOS	SEPAN - FEDERATION OF RECYCLING AND ENERGY RECOVERY INDUSTRIES AND ENTERPRISES	X	
	38 LASARIDI	KATIA	MODERATOR		X
	39 LE BRIS	GUILLAUME	EBRD		
	40 LIOGKAS <i>? Sent</i>	VASSILIS	THE NATIONAL CIRCULAR ECONOMY STRATEGY OF THE HELLENIC REPUBLIC AND THE CITIES	X	X
	41 LOPES	SUSANA	LIPOR PORTO	X	
	42 LYMPERATOS	GERASIMOS	ATTICA LIFE PROJECT: "WASTE4THINK"	X	X
	43 Makrykostas	Apostolos	General Secretariat of Industry/Ministry of Economy and Development		X
	44 MAMOULAKIS	HARIS	CHAIRMAN ESDAK	X	X
	45 Mexa <i>N/A</i>	Alexandra	Hellenic Recycling Agency	X	
	46 MICHALOS	KONSTANTINOS	CHAIRMAN OF CENTRAL UNION OF CHAMBERS OF COMMERCE		
X	47 MIRANDA LOPES	SUSANA	LIPOR	X	
	48 MOUSSIOPOULOS <i>USB</i>	NICOLAS	ARISTOTLE UNIVERSITY THESSALONIKI AND MEMBER OF ECOCITY SCIENTIFIC COMMITTEE	X	X
X	49 NAVARRO OVIEDO	JORGE	JUST COMMON PEOPLE CITY OF THE HAGUE (NETHERLANDS)	X	X
	50 NEALE	WILLIAM	EUROPEAN COMMISSION	X	X
	51 OIKONOMOU	ELENA			
	52 Orfanos	Aimilios	Revolta SPRL	X	
	53 PANIARAS <i>N/A</i>	YANNIS	CHAIRMAN SEV BUSINESS COUNCIL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	X	
	54 PAPADIMITRIOU	VASSILIKI	SEVT		X
	55 Papadopoulou	Electra	The Greek Bioeconomy forum		X
	56 PAPINESCHI	JOE	EUNOMIA	X	
	57 PAPINESCHI	JOSEPH	EUNOMIA RESEARCH & CONSULTING	X	X
X	58 PARPOUNAS <i>USB</i>	KYRIAKOS	EUROPEAN EXTENDED PRODUCER RESPONSIBILITY ALLIANCE (EXPRA)	X	
	59 PATOULIS	GIORGOS	UNION OF MUNICIPALITIES (KEDE)		
	60 PITSIORLAS <i>N/A</i>	ASTERIOS	ALTERNATE MINISTER OF ECONOMY AND DEVELOPMENT	X	

61	POLITOPOULOS	DIMITRIOS	HELLENIC RECYCLING AGENCY	X	
62	PROTOPAPAS	GIORGOS	LIFE REWEEE PROJECT	X	
63	RAZIS	YIANNIS ✓	GENERAL MANAGER HERRCO (HELLENIC RECOVERY RECYCLING CORPORATION)	X	
64	Ringhof N/A	Eva	GIZ, Project manager Technical support to the National Waste Management Plan of Greece	X	
65	Santorinios	Nektarios	Deputy Minister for Insular Policy	X	
66	SAVVAKIS N/A	ATHANASIOS	CHAIRMAN FEDERATION OF INDUSTRIES OF NORTHERN GREECE	X	
67	SLUIJTERS	WILLEBRORD	HEAD OF UNIT DG REGIO (GREECE/CYPRUS)	X	X
68	Sotiropoulos N/A	Angelos	MODERATOR	X	
69	SPANOS	MICHAEL	MODERATOR	X	
70	STATHAKIS	GEORGIOS	MINISTER OF ENVIRONMENT AND ENERGY	X	
71	SYMEONIDOU-SIDERIS	MARIA	HERAKLION CHAMBERS OF COMMERCE AND INDUSTRY	X	X
72	Syrmos	Dimitrios	Chairman of Association of the Greek Plastics Industry	X	
X 73	TOST I BORRAS	JOSEP MARIA	AGENCIA DE RESIDUS DE CATALUNYA	X	
74	Tsekeris	Dimitrios	Ministry of Environment & Energy	X	
75	TSIPRAS	ALEXIS	PRIME MINISTER	X	
X 76	VERAS WSB	VANYA	SECRETARY GENERAL OF MUNICIPAL WASTE EUROPE	X	X
77	VERNIKOS N/A	GEORGIOS	CHAIRMAN SOCIAL AND ECONOMIC COMMITTEE OF GREECE	X	
78	VRONTISI	ZOI	MODERATOR	X	
X 79	WOODWARD N/A	PETER	MODERATOR	X	X
80	Xirou N/A	Hara	Head of South East Europe, EUNOMIA	X	X

~~SLUIJTERS WILLEBRORD~~

TRoulos Konstantinos

PSAROUJAKIS Mandis

~~56~~ (31)

	FAMILY NAME	First Name	Organisation name	08.04.2019	09.04.2019
1	CARRERE	AURELIA	SUEZ		
2	GIKAS	FREYA	FLANDERS INVESTMENT & TRADE - EMBASSY OF BELGIUM	✓	
3	JAUSSAUD	YANNICK	SUEZ		
4	ΚΟΤΖΑΜΑΝΗ	ΑΙΜΙΛΙΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ		
5	ΜΑΡΔΙΚΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	DYNAMIC VISION		
6	ΜΕΖΑΡΙ	LAUREN			
7	RINGHOF	EVA	GERMAN INTERNATIONAL COOPERATION		
8	ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ		✓
9	ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	OPTIMUM VALUE	✓	
10	ΑΒΡΑΝΑΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΥΠ. ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	✓	
11	ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΟΔ ΑΕ	✓	✓
12	ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕ	✓	
13	ΑΓΓΕΛΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ	ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	✓	
14	ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΒΙΑΝΑΤΤ ΑΒΕΕ	✓	
15	ΑΓΓΕΛΟΣ	ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ		
16	ΑΓΓΕΛΟΣ	ΧΑΣΙΩΤΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ		
17	ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ SUNLIGHT	✓	
18	ΑΙΜΙΛΙΟΣ	ΟΡΦΑΝΟΣ	REVOLTA		
19	ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ		
20	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΙΑ	FREELANCE ENGINEER CONSULTANT	✓	
21	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	✓	✓
22	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ	ΕΥΜΟΡΦΙΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
23	ΑΝΔΡΟΝΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.)		✓
24	ΑΣΙΩΤΗΣ	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΟΙΝΣΕΠ ΑΝΑ. ΒΙΩΣΙ. - Δ.Υ.Τ.Ι.Κ.Α.	✓	
25	ΑΡΑΒΟΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	✓	
26	ΑΡΦΑΝΑΚΟΥ	ΤΑΣΙΑ	Δ/ΝΤΡΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΥΠΕΝ	✓	
27	ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΥΠΕΚΑ	✓	
28	ΒΑΣΣΑΜΑΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΥΝΑΝΠ	✓	✓
29	ΒΑΡΒΑΡΟΥ	ΟΛΓΑ	ΥΝΑΝΠ	✓	✓
30	ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΕΚΠΑ	✓	✓
31	ΒΑΣΣΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.) ΑΕ	✓	✓
32	ΒΑΦΕΙΑΔΑΚΗΣ	ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	✓	
33	ΒΕΝΤΟΥΡΑ	ΣΟΦΙΑ	ΚΟΙΝΣΕΠ ΑΝΑ. ΒΙΩΣΙ. - Δ.Υ.Τ.Ι.Κ.Α.	✓	✓
34	ΒΕΡΓΑΝΕΛΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	WATT Α.Ε.	✓	
35	ΒΛΑΧΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΥΠ.ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	✓	
36	ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΑΚΗ	ΕΥΓΕΝΙΑ ΕΛΕΝΗ	ΕΟΑΝ	✓	✓
37	ΒΟΡΠΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ		
38	ΒΟΥΛΟΠΩΡΓΟΥ	ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΚΟΙΝΣΕΠ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ		
39	ΒΟΥΤΣΙΔΗ	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	RES ΙΚΕ		✓
40	ΒΡΟΥΣΤΗΣ	ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	ΕΔΣΝΑ	✓	
41	ΓΑΒΑΛΑΚΗ	ΕΥΓΕΝΙΑ	EMVIS CONSULTANT ENGINEERS SA	✓	
42	ΓΑΒΡΙΗΛ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΤΗΚ Α.Ε.	✓	
43	ΓΑΖΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	Κ.Ε.Δ.Ε.		
44	ΓΑΪΤΑΝΑΡΟΥ	ΖΩΗ	ENVECO S.A.		
45	ΓΕΝΤΙΜΗΣ	ΘΑΝΑΣΣΗΣ	SYMBIOLABS	✓	
46	ΓΕΡΑΚΙΑΝΑΚΗ	ΜΑΡΙΑ	ΕΣΔΑΚ	✓	
47	ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
48	ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ	ΜΥΡΤΩ	ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ Α.Ε.		
49	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ Α.Ε.	✓	
50	ΓΙΑΚΟΥΒΑΚΗ	ΖΩΓΡΑΦΙΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΕΘ. ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ & ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛ. ΣΟΥΤΣΟΥ		
51	ΓΙΑΜΑΚΙΔΟΥ	ΕΛΕΝΗ	FREELANCER	✓	✓
52	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΑΝΕΛΛΙΝΑ	ΚΑΠΕ		✓
53	ΓΙΑΝΤΣΗ	ΘΕΟΔΩΡΑ	ΕΜΠ		
54	ΓΚΑΒΡΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	✓	✓
55	ΓΚΟΚΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΕΥΑΘ Α.Ε.		
56	ΓΚΟΚΟΥ	ΤΟΝΙΑ	V+O COMMUNICATION		
57	ΓΚΟΥΛΙΑΡΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΝΕΟΔΟΜΗ	✓	
58	ΓΚΟΥΜΑΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	✓	
59	ΓΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΓΣΕΕ		
60	ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΜΗΘΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ		
61	ΓΟΥΝΑΡΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛ. ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ		
62	ΓΟΥΠΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΕ	✓	✓
63	ΓΡΙΒΑ	ΜΑΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	LAMDA DEVELOPMENT	✓	
64	ΓΥΠΑΚΗΣ	ΔΡ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	✓	✓
65	ΔΑΛΑΜΑΓΑ	ΑΝΤΙΓΟΝΗ	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ RREUSE	✓	✓
66	ΔΑΛΑΜΑΓΑΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	SYMBIOLABS	✓	✓
67	ΔΑΛΚΑΦΟΥΚΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΟΜΙΛΟΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ	✓	✓
68	ΔΑΝΑΛΗ	ΕΛΕΝΑ	GREENPEACE GREECE		✓

69	ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ		
70	ΔΕΛΗΠΩΡΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ENDIALE SA		
71	ΔΕΛΙΘΕΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ		
72	ΔΕΜΕΡΤΖΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΕΜΠ		
73	ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ	ΣΠΥΡΟΣ	ΤΙΤΑΝ SA		
74	ΔΕΡΜΑΤΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
75	ΔΕΡΜΑΤΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΕΝ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ	✓	
76	ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	✓	
77	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ	ΠΑΝΑΠΙΩΤΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	✓	✓
78	ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ		
79	ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ	ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	✓	
80	Δημητριάδου	Βασιλική	Συνεργάτης ΑΝΥΠΕΝ, Οργανωτική Επιτροπή	✓	
81	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
82	ΔΙΑΚΟΥΜΗ	ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ	ΣΣΕΔ ΑΕΚΚ ΑΑΝΕΛ	✓	
83	ΔΡΙΒΑΣ	ΓΙΑΝΝΗΣ	ΕΔΣΝΑ	✓	
84	ΔΡΟΥΖΑ	ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ	ENTERPRISE GREECE SA	✓	
85	Ελευθέραγλου	Λίνα	Συνεργάτης ΑΝΥΠΕΝ, Οργανωτική Επιτροπή		
86	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ/ ΕΣΔΝΑ		
87	ΕΥΗ	ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ	ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ		
88	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ		
89	ΖΑΧΑΡΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ		
90	ΖΕΥΓΙΤΗΣ	ΑΝΤΩΝΗΣ	WATER & WASTE		✓
91	ΖΗΣΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΔΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ		
92	ΖΙΩΓΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ	✓	
93	ΖΟΪΔΗΣ	ΓΡΗΓΟΡΗΣ	ΚΑΠΕ	✓	
94	ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΕΔΣΑ		
95	ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ ΑΕ	✓	
96	ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΜΠΟΡΟΥΜΕ		
97	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΜΑΡΘΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΟΗΕ	✓	
98	ΘΕΟΦΙΛΙΔΟΥ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΙΜΕΝΩΝ ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	✓	
99	ΘΩΜΑΣ	ΚΟΛΛΙΑΣ	ΕΣΟΜΕΔ Ε.Ε.		
100	ΙΓΓΛΕΖΗ	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ		
101	ΙΕΡΕΜΙΑΔΗ	ΕΛΕΝΗ	ENVIROPLAN S.A.		
102	ΙΩΑΝΝΑ	ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	COMMONLAWGIC		
103	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΔΡΑΚΟΥΛΑΚΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ		
104	ΚΑΒΡΑΚΟΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	✓	
105	ΚΑΓΚΑΛΟΥ	ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ		
106	ΚΑΪΠΗ	ΓΡΑΜΜΑΤΗ	ΥΠ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ		
107	ΚΑΛΙΒΡΟΥΣΗΣ	ΦΡΑΤΣΕΣΚΟΣ	ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ - Σ.Α.Δ.Α.Σ.	✓	
108	ΚΑΝΕΛΛΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Κ.ΚΑΝΕΛΛΑΚΗΣ Α.Ε		
109	Καπετανοπούλου	Χριστίνα	Συνεργάτης ΑΝΥΠΕΝ, Οργανωτική Επιτροπή	✓	✓
110	ΚΑΠΛΑΝΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	✓	
111	ΚΑΡΑΒΕΛΑΚΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΙΜΕΡΥΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΟΡΥΚΤΑ ΕΛΛΑΣ ΑΕ	✓	✓
112	ΚΑΡΑΠΑΝΝΗΣ	ΘΑΝΑΣΗΣ	ΣΥΒΙΛΛΑ ΕΠΕ	✓	✓
113	ΚΑΡΑΚΙΟΥΛΑΦΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ	✓	✓
114	ΚΑΡΑΚΟΥΣΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ	TEMES S.A.	✓	
115	ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΟΥ	ΕΥΔΟΣΙΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
116	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ	ΘΕΟΔΩΡΑ	ΠΑΔΑ, ΕΜΠ, ΕΕΤΑΑ	✓	✓
117	ΚΑΡΚΑΝΙΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΚΑΡΚΑΝΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ		
118	ΚΑΡΚΑΝΙΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΑΡΚΑΝΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ		
119	ΚΑΡΟΥΚΗ	ΕΛΕΝΑ	ΣΥΒΙΛΛΑ ΕΠΕ	✓	
120	ΚΑΡΠΟΔΙΝΗ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
121	ΚΑΣΤΑΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ		
122	ΚΑΤΕΛΑΝΟΥ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΑΤΕΛΑΝΟΥ		
123	ΚΑΤΣΙΑΜΠΟΥΛΑΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΕΕΔΣΑ	✓	
124	ΚΑΤΣΙΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ		
125	ΚΑΤΣΩΝΗΣ	ΗΛΙΑΣ	ΧΑΤΣΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ	✓	
126	ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ	ΧΑΡΟΥΛΑ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ	✓	
127	ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ	ΧΑΡΣ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ		
128	ΚΙΟΥΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΑΝΚΕ	✓	
129	ΚΙΤΣΟΥ	ΕΛΕΝΗ	SLK ATALANTICA LTD	✓	
130	ΚΩΝΑΡΗΣ	ΦΩΤΙΟΣ	ΕΘΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	✓	
131	ΚΟΚΟΣΗΣ	ΑΝΤΩΝΗΣ	ΕΜΠ	✓	
132	ΚΟΚΟΣΙΟΥΛΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	DYNAMIC VISION	✓	
133	ΚΟΛΛΙΑΣ	ΦΩΤΗΣ	EURO2DAY.GR		
134	ΚΟΜΜΑΤΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ACTION FOR BUSINESS	✓	
135	ΚΟΝΤΑΞΗ	ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ENVIRON-MENTALIST	✓	
136	ΚΟΝΤΑΞΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΕΡΓΙΑΝ	✓	

137	ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΗΛΕΚΤΩΡ Α.Ε.		
138	ΚΟΡΔΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	✓	
139	ΚΟΡΜΑΛΗ	ΑΘΗΝΑ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	✓	✓
140	ΚΟΤΖΙΑ	ΦΑΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ		
141	ΚΟΥΛΟΥΜΟΥΝΔΡΑΣ	ΣΠΥΡΟΣ	W.A.T.T. S.A.		
142	ΚΟΥΡΕΤΖΗ	ΑΘΑΝΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	✓	
143	ΚΟΥΡΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΥΠ.ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	✓	
144	ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΦΟΙ Γ.ΚΟΥΡΤΙΔΗ Α.Ε		
145	ΚΟΥΤΕΛΙΔΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	✓	✓
146	ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ	ΟΛΓΑ	ΚΑΠΕ	✓	
147	ΚΟΥΦΟΔΗΜΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΗΛΕΚΤΩΡ ΑΕ	✓	
148	ΚΡΑΣΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΥΝΑΝΠ	✓	
149	ΚΡΕΤΣΗ ΜΠΑΚΟΛΑ	ΝΑΤΑΛΙ	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	✓	
150	ΚΡΙΚΡΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	✓	✓
151	ΚΥΡΙΤΣΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
152	ΚΥΡΚΙΤΣΟΣ	ΦΙΛΙΠΠΟΣ	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ		
153	ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ ΒΟΥΛΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ		
154	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ECOCITY	✓	
155	ΛΑΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΦΟΔΣΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΕ ΟΤΑ		
156	ΛΑΜΠΡΙΔΟΥ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΓΕΝ.ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΙΜΕΝΩΝ, ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		✓
157	ΛΑΜΠΡΟΥ	ΑΡΕΤΗ	ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ		
158	ΛΑΤΣΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΝΣ		
159	ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΡΙΑ	LIFE RECYCLE	✓	
160	ΛΙΑΛΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ		✓
161	ΛΙΑΝΟΥ	ΕΥΤΥΧΙΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ		✓
162	ΛΙΑΠΠΗΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ Α.Ε.		
163	ΛΙΟΓΚΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
164	ΛΟΛΟΣ	ΘΕΟΦΑΝΗΣ	ENVIROPLAN SA		
165	ΛΟΥΚΑΤΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ		
166	ΜΑΒΡΟΥΔΕΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ENVENA LTD	✓	✓
167	ΜΑΘΙΟΥΣ	ΝΤΟΝΑΛΝΤ	Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ	✓	
168	ΜΑΪΣΤΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΚΕΔΕ)	✓	✓
169	ΜΑΚΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	KLIMIS (KOTTARIDI VAS. & EK. GP)	✓	✓
170	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ		
171	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΟΤΕ	✓	
172	ΜΑΛΤΕΖΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΕΝΑΡΜΟΝΙΟΝ ΠΟΛ/ΣΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ	✓	✓
173	ΜΑΛΤΕΖΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ		
174	ΜΑΜΑΛΗΣ	ΗΛΙΑΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ		
175	ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ	✓	✓
176	ΜΑΜΜΗΣ	ΕΛΙΣΣΑΙΟΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΑΝΤΩΝ	✓	
177	ΜΑΜΟΥΛΑΚΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΕΝΙΑΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ	✓	
178	ΜΑΝΔΕΛΙΑ	ΝΙΚΗ	LIFE RECYCLE	✓	
179	ΜΑΝΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ		
180	ΜΑΝΟΥΣΙΑΔΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	EUROCONNECT		
181	ΜΑΡΙΝΑΚΗ	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΕΚΔ.ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ		
182	ΜΑΧΑΙΡΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΔΙΠΑ / ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
183	ΜΕΛΕΤΙΟΣ	ΦΟΥΣΚΑΡΗΣ	ECOCITY		
184	ΜΕΡΚΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
185	ΜΕΤΑΞΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	SYDESYS SA	✓	
186	ΜΙΣΟΥΛΗ	ΑΣΗΜΙΝΑ	ΥΠ.ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΕΘΝ.ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ		
187	ΜΙΧΑΛΗΣ	ΓΙΑΣΙΤΣΗΣ	HELLENIC ENVIRONMENT CENTER		
188	ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ - ΝΤΙΑΝΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
189	ΜΟΥΣΑΚΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	✓
190	ΜΟΥΝΤΟΥΡΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	✓	
191	ΜΟΥΡΚΑΚΟΣ	ΘΕΟΧΑΡΗΣ	ΣΣΕΔ ΑΕΚΚ ΑΑΝΕΛ		
192	ΜΟΥΣΙΑΔΗΣ	ΘΕΟΧΑΡΗΣ	FUTURE INTELLIGENCE		
193	ΜΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΠΘ		
194	ΜΟΥΣΤΑΪΡΑΣ	ΗΛΙΑΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΣΣΕΔ "ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ"	✓	
195	ΜΟΥΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	✓	✓
196	ΜΠΑΔΑΣ	ΘΩΜΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ		
197	ΜΠΑΙΡΑΚΤΑΡΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ	✓	
198	Μπάκης	Γεώργιος	Δ/ντης ΑΝΥΠΕΝ		
199	ΜΠΑΚΟΥΡΑΣ	ΞΕΝΟΦΩΝ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ		
200	ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ	ΑΛΙΚΗ	ΕΤΕΑΝ Α.Ε.	✓	
201	ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΙΔΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ)	✓	
202	Μπαχαρογλου Θάνος		Ασφάλεια ΑΝΥΠΕΝ		
203	ΜΠΕΛΜΠΑ	ΕΛΕΝΗ	ΦΥΣΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.	✓	✓

ΜΑΡΚΙΔΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ

✓

204	ΜΠΕΛΣΗ	ΕΛΕΝΗ	ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ		
205	ΜΠΕΝΕΤΑΤΟΥ	ΑΝΤΖΟΥΛΕΤΑ	ΕΟΑΝ	✓	
206	ΜΠΕΡΚΟΒΙΤΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.)	✓	✓
207	ΜΠΕΡΛΗ	ΣΟΦΙΑ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	✓	✓
208	ΜΠΙΖΑ	ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΕΔΣΝΑ	✓	
209	ΜΠΙΛΗ	ΒΙΚΥ	ΓΡ. ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΥΠ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	✓
210	ΜΠΙΛΙΝΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	✓	
211	ΜΠΟΪΚΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	✓	
212	ΜΠΟΣΔΟΓΙΑΝΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	✓	✓
213	ΜΠΟΥΝΤΟΥΒΑΣ	ΔΙΟΝΥΣΗΣ	ΣΟΜΒΑΤΤ Α.Ε.	✓	
214	ΜΠΟΥΡΓΟΣ	ΜΙΧΑΛΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔ. ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	✓	
215	ΜΠΟΥΡΚΑ	ΑΘΗΝΑ	ΕΠΤΑ ΑΕ	✓	
216	ΜΠΟΥΤΣΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	✓	✓
217	ΜΠΡΙΚΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΥΤΙΛΙΝΕΟΣ S.A. / ΕΡC BUSINESS UNIT	✓	
218	ΜΥΣΙΡΙΩΤΗ	ΙΩΑΝΝΑ	THE COCA-COLA COMPANY	✓	
219	ΜΩΡΑΙΤΟΥ	ΙΟΥΛΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	✓	
220	Νάκος	Φώτης	Ασφάλεια ΑΝΥΠΕΝ	✓	
221	ΝΙΑΚΑΣ	ΣΠΥΡΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	✓	
222	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΝΥΦΑΝΤΗΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ ΑΝΟΙΧΤΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ-ΤΟ ΠΙΑΡΕΑΚΙ	✓	
223	ΝΤΕΚΑΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΗΛΕΚΤΡ Α.Ε	✓	
224	ΝΤΖΑΜΙΛΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΔΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΕ ΕΥΒΟΙΑΣ	✓	
225	ΝΤΙΛΗ	ΑΓΛΑΪΑ	SUSTAINABILITY KNOWLEDGE GROUP	✓	
226	ΟΒΑΔΙΑΣ	ΕΡΡΙΚΟΣ	IMPACT HUB ATHENS	✓	
227	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥΛΙΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	Ε.Κ.Π.Α	✓	✓
228	ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΙΑΝΝΗΣ	ΣΥΒΙΛΛΑ ΕΠΕ	✓	
229	ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	GERMAN INTERNATIONAL COOPERATION	✓	
230	ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	✓	✓
231	ΠΑΝΤΕΛΙΑΔΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΕΓΑΕΚΟ ΑΕ	✓	✓
232	ΠΑΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	RESILUX ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ Ν. ΕΥΡΩΠΗΣ	✓	✓
233	ΠΑΝΤΩΡΑ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.)	✓	
234	ΠΑΝΤΩΡΑ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.)	✓	
235	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΝΕΕΜΟ-ΕΕΙΓ - PROSPECT C&S	✓	
236	ΠΑΠΑΔΑΚΗ	ΚΑΛΛΙΟΠΗ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
237	ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΠΑΣΕΠΠΕ	✓	
238	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΒΑΣΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	✓	✓
239	Παπαδοπούλου	Σάντυ	Συνεργάτης ΑΝΥΠΕΝ	✓	
240	ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	✓	
241	ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΔΕΛΤΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	✓	
242	ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	M-ECONOMICS	✓	
243	ΠΑΡΑΚΑΤΗ	ΜΑΡΙΑ	CHIRITA INTERNATIONAL S.A	✓	
244	ΠΑΡΑΛΙΚΑ	ΜΑΡΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	✓	
245	ΠΑΣΣΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	✓	
246	ΠΑΤΟΥΛΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΚΕΔΕ	✓	
247	ΠΑΤΣΟΥΛΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΔΕΠΑΝ ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ	✓	
248	ΠΕΤΡΑ	ΕΛΕΝΗ	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑ	✓	
249	ΠΕΤΡΑΚΟΣ	ΚΩΣΤΑΣ	ΕΜΠ	✓	
250	ΠΙΣΤΟΛΑΣ	ΦΩΤΗΣ	ΥΕΘΑ/ΓΕΣ/306ΕΒΤ	✓	
251	ΠΛΗΘΑΡΑΣ	ΑΧΙΛΛΕΑΣ	WWF GREECE	✓	✓
252	ΠΛΙΑΣΣΑΣ	ΟΡΕΣΤΗΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.)	✓	✓
253	ΠΟΛΙΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΕΟΑΝ	✓	
254	ΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	✓	
255	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΗΛΙΑΣ	HELLENIC ENVIRONMENTAL CENTER	✓	
256	ΠΡΩΤΟΠΑΠΙΑΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ	✓	✓
257	ΡΑΒΑΝΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΣΣΕΔ "ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ"	✓	
258	ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΕΡΑΣΙΝΑ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	✓	
259	ΣΑΒΒΙΔΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΥΡΙΖΑ	✓	
260	ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	✓	
261	ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	VM&A	✓	
262	ΣΑΛΤΑ	ΦΩΤΕΙΝΗ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	✓	
263	ΣΚΑΡΑΚΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	✓	
264	ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ	ΜΑΡΙΟΣ	RES IKE	✓	✓
265	ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Δ/ΝΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ (Κ. ΔΡΑΓΑΣΑΚΗ)	✓	✓
266	ΣΚΙΑΔΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	VIOHALCO	✓	
267	ΣΚΙΑΔΗ	ΟΛΓΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ - ΦΟΔΣΑ	✓	✓
268	ΣΚΟΡΔΙΛΗΣ	ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	✓	
269	ΣΚΟΡΠΙΔΕΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕ	✓	
270	ΣΚΟΥΡΤΗ	ΒΑΣΩ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓	
271	ΣΚΟΥΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΗΛΕΚΤΡ Α.Ε.	✓	✓

272	ΣΟΦΙΑΝΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΑ Α.Ε.		
273	ΣΟΦΡΑ	ΣΟΦΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	✓	
274	ΣΠΑΡΤΙΝΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΥΡΙΖΑ		
275	ΣΠΗΛΙΩΤΗΣ	ΞΕΝΟΦΩΝ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ		
276	ΣΡΕΤΣΚΟΒΙΤΣ	ΜΑΡΙΑ	ΚΕΔΕ	✓	
277	ΣΤΑΜΑΤΗ	ΦΩΤΕΙΝΗ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	✓	
278	ΣΤΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ	ΛΕΛΟΥΔΑ	ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ " Η ΑΥΓΗ"	✓	
279	ΣΥΡΙΩΔΗΣ	ΣΩΚΡΑΤΗΣ	ΔΙΑΝΟΧ Α.Ε. ΦΟΔΣΑ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ	✓	
280	ΣΥΡΜΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ	✓	
281	ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ	ΜΑΡΚΟΣ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ/SRSS	✓	
282	ΤΕΡΜΕΝΤΖΙΔΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ		
283	ΤΖΑΝΙΔΑΚΗ	ΜΑΡΙΑ	VM&A SA	✓	✓
284	ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	ΣΑΤΕ - ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ		
285	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΣΥΡΙΖΑ Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		
286	ΤΡΙΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΕΥΘΥΜΙΑ	ΣΙΤΙΡΟΣΤ		
287	ΤΡΟΚΑΝΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΝ/ΜΙΟ SURREY		
288	ΤΡΥΦΩΝΑ-ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	POLYECO	✓	
289	ΤΣΑΚΩΝΑ	ΜΑΡΙΑ	QGREEN	✓	
290	ΤΣΑΝΗ	ΣΤΕΛΛΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ / ICRES		
291	ΤΣΑΦΟΥ	ΦΩΤΕΙΝΗ	FREELANCER		✓
292	ΤΣΕΒΑΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΣΙΤΙΡΟΣΤ SA	✓	
293	ΤΣΕΦΑΛΑΣ	ΚΩΣΤΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ- ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ	✓	
294	ΤΣΙΜΑΣ	ΝΙΚΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ		
295	ΤΣΙΠΑΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ		
296	ΤΣΙΤΣΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	SELF-EMPLOYED	✓	
297	ΤΣΟΚΑΝΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΑΗΤΩΝ	✓	
298	ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ENVIROPLAN S.A.		
299	ΤΣΟΥΝΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΚΔ.ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ		
300	ΦΑΦΟΥΤΗΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΟΙΚΟ-ΚΥΚΛΙΟΣ ΑΒΕΕ	✓	
301	ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΗΛΕΚΤΡΑ Α.Ε.	✓	
302	ΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	✓	✓
303	ΦΙΡΟΛΙΩΝΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΣΕΠΑΝ		
304	ΦΟΥΛΙΔΗ	ANNA	ΥΠΑΑΤ		
305	ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΔΗΜΟΣ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ - ΠΕΥΚΗΣ		
306	ΦΡΑΝΤΖΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	Ι. ΦΡΑΝΤΖΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΠΕ	✓	
307	ΦΩΤΕΙΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	NATUREFRIENDS GREECE	✓	
308	ΧΑΪΔΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	INTRASOFT INTERNATIONAL SA (SCOPE)	✓	
309	ΧΑΛΑΤΣΗ	ΠΕΝΗ-ΔΕΣΠΟΙΝΑ	INSIDER.GR	✓	
310	ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ		
311	ΧΟΝΔΡΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΥΡΙΖΑ		
312	ΧΟΝΔΡΟΥ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	ECOCITY	✓	
313	ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ		✓
314	ΧΡΙΣΤΙΔΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ		
315	ΧΡΙΣΤΟΠΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΦΩΤΟΚΥΚΛΩΣΗ Α.Ε.	✓	
316	ΧΡΟΝΗ	ΜΑΡΙΑ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ		
317	ΧΩΜΑΤΙΔΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ		
318	ΧΩΡΑΦΑ	ΑΦΕΝΤΙΑ	ΜΠΟΡΟΥΜΕ		✓
319	ΨΥΧΟΓΥΙΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΥΔΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΕ ΕΥΒΟΙΑΣ	✓	✓

164 / 60

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΧΡΩΝΗ	ΜΑΡΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	chronimou7@gmail	
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΕΛΛΗ	ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ	e@sympraxi.s.eu	
ΒΑΡΔΗΞ	ΦΩΣΤΙΟΣ	ΚΡΗΤΗ TV		
ΠΑΡΑΧΗ	ΔΙΟΝΥΣΙΑ	Ε.Ο.ΑΝ.	deniaparaschid@hotmail.com	
ΓΙΑΖΙΤΖΗΣ	ΜΙΧΑΗΛ	Hellenic Environmental	m.giazitzis@hec.gr	
ΜΠΑΝΤΖΑΚΗ	ΧΡΥΣΟΥΛΑ	European Commission	chrysoula.baltzaki@ec.europa.eu	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

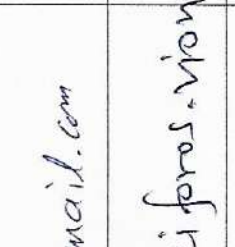

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΓΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	ΤΑΣΕΠΠΕ	kgoli2golopoulos.gr	
Τριπίτων	Δέσποινα	ΥΠΕΝ Διευθ. Περιβ. Αειβ.	d.triantou@priypireta.gr	
Τάτων	Βασιλική	ΥΠΕΝ Διευθ. Περιβ. Αειβ.	v.patsi@priypireta.gr	
Σκαυδαλά	Ανδριά	ΗΡΑΒΑΛΛΟΥΤΟΙΧΟΣ	anthisk55@gmail.e	
Τηνιας	Δημήτριος	POLYECO S.A	d.tiniator@polyecosar	
Παπαδόπουλος	Θεόδωρος	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	theface58@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Arfadiam	Arfadiam	ΕΜΟ	aedemo@gmail.com	
Audor	Kampos	ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΓ	klbs@aeiforos.vionet.gr	
VAITKUS	Zygnartas	ZASPERS ΕΙΒ	Z.VAITKUS@EIB.ORG	
Xaniou	Nanoula	ΕΚΠΑ / Φορφή Βιοοικονομίας	nans'ka-lanouti @lwtmail.com	
Νεοφωτιστος	Μενελαος	ΕΚΠΑ / Φορφή Βιοοικονομίας	mneophotistos@ gucci.com	
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛ	DEBIER	ΕΚΠΑ / Φορφή Βιοοικονομίας	thodrisana@postgraduate@ gucci.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΤΣΑΜΒΙΔΟΥ	ΑΡΓΥΡΟ	ΔΙΠΛΟΣ ΧΑΝΙΑΝ ΔΡΟΟΥ	isth@economics@gmail.com	
ΜΕΝΑΝΙΤΟΥ	ΕΙΛΕΝΗ	ΔΙΠΛΟΣ ΧΑΝΙΑΝ ΔΡΟΟΥ		
ΜΕΝΑΝΙΤΟΥ ΧΑΡΟΪΤΙΔΗ	Παναγιώτης	Εθνικό Συστήμα Υποδομικών Ποιοτικής Ξενοδοχίας	ceod@esyp.eu	
ΤΣΑΓΓΡΗΣ	ΔΙΟΝΗΣΙΟΣ	ΥΠΟΙΛΙΑΝ/ΓΓΒ	tsagg@esyp.eu	
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ	ΜΙΧΑΗΛ	Εθ. Συστ. Υποδομ. Ποιτ.	chairman@esyp.eu	
ΚΑΡΙĆ	IVAN	ΜΙΝΙΣΤΗΡΙΟ ΕΝΒΙΒΛΩΜΕΝΤΙΚΗΣ ΣΤΑΣΗΣ	IVAN.KARIC@ekwf.org.gr RS	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΓΚΑΡΑΓΓΑΝΗ ΒΑΣΙΛΗ	ΒΑΣΙΛΗ	Ερωτοφραγος	vas_photos@yahoo.gr	
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ	ΣΤΡΑΤΟΣ	Αθως ΚΑΜΙΘΕΑΣ	stratos.papadopoulos@kamitheas.gr	
ΤΣΙΒΙΛΙΑΔΗΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	Αθως ΚΑΜΙΘΕΑΣ	ktsvilfidis@kamitheas.gr	
ΝΤΡΙΑΚΗΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ktbrillakis@gmail.com	
ΓΓΡΑΝΗΣ	ΜΙΤΑΝΗΣ	ΦΟΔΣΑ & Μ. ΠΡΟΜΕΣ	mitanis@fodsa.gr	
ΤΣΟΜΟΥ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΥΠ. Οικονομίας & Ανάπτυξης	atsomou@minceff.gr anastasiatsomou@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Βιτωράκη	Μαρία	American College of Greece	maria.vitoraki@gmail.com	
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΙΩΑΝΝΑ	COMMON LAW G C	yanpapau@gmail.com	
ΣΚΙΝΗΡΗ	ΑΝΙΚΗ	ΥΠΕΝ	a.skliniaria@zv.gr	
ΔΡΙΤΣΑ	ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠ-ΥΜΕΤΕΡΑ Α/ΥΠΟΙΟΝ	x.dritsa@moi.gr	
ΣΚΙΠΗ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΤΕΝ ΓΡ. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	vskipi@gmail.com	
ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ	ΧΡΥΣΑ	ΕΡΤ	chryssa.papastavrou@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΤΣΟΥΓΚΕΡΙΑΝΙΔΗΣ	ΤΣΟΥΓΚΕΡΙΑΝΙΔΗΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	gtsoougrianis@gmail.com	
ΚΑΤΣΑΡΟΥ	ΝΙΚΗ	ΚΕΦΕ"Δ"	n.katsarou@kefe.gr	
Καζόπουλος	Θεόδωρος	ΕΕΤΑΑ	thodopoulos@eetaa.gr	
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ	ΕΤΕΑΝ	euzpap@etea.gr	
Γραμματικογιάννη	Βαβινιώ	Εδυσπιδά των Φιναγκιών	grammatikogiannas@ychoo.gr	
ΠΑΥΛΙΔΑΚΗ	ΒΑΣΙΛΗΣ	ΑΝΕΚΝΗΦ ΕΠΙΡΡΙΑ	p.paulidakis@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Γκουζη	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΕΕΤΑΑ	gouti@eetaa.gr	
ΜΗΤΙΑΝΟΥΣΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΕΣΒ-ΥΠΟΥΣΙΟΝ	M.H.Metianousis@esb.gr	
ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΩΝΟΥ ΔΙΑΧ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ		
Κυπριανίδου	Βασιλική	Περιφ. Αττικής Αντιπολιτειακή Χωρ.	kyprianidi@yahooyr	
Κωρτσου	Χρυσούλα	ΥΠΟΥΣΙΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	hkwrtzeli@mai.gr	
Κωνσταντίνου	Γιάννης	ΑΠΕ	twaniat40@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

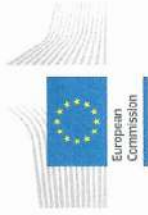
I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ	ΔΙΟΤΕΧΤΟΡ	ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ		
ΚΑΡΕΤΑΝΙΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	V.P.E.C. ΤΣΙΝΙΚΟΣ TSINIKOS S.A	e.karetanios	
ΣΑΥΑΡΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	info@savaras-co.gr	
ΚΑΡΔΟΝΟΚΛΟΥ	ΔΕΦΝΟΙΝΑ	ΔΕΛΤΑ		
ΣΚΑΦΠΑΡΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	free-recycle-hellas	info@free-recycle.gr skafparis@gmail.com	
ΑΚΕΙΩΣ	ΧΡΙΣΤΟΣ	ΒΕ	chrisb.akeios@ceap.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

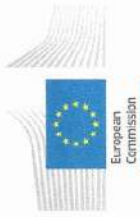
Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΜΕΤΑΠΟΙΚΙΝΟΜΙΑ	ΘΕΟΔΩΡΑ	ΒΟΥΛΗΤΗΣ Β' ΠΗΡΑΙΑ	t.megalokitonou @parliament	
ΜΟΥΣΙΑΔΗΣ	ΘΕΟΧΑΡΗΣ	FUTURE INTELLIGENCE	tmoussiadis@f-ingr	
ΧΑΡΗΣ	ΠΑΝΟΣΗΣ	GLOBAL FIN	hploussis@gmail.com	
Μαζαράκης	ΣΤΑΘΑΤΙΟΣ	POITINIS	Stamatis.lazaris.1996 @OutHook.com	
ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΣ	Πέτρος	Υπ. Οικονομίας & Ανάπτυξης Γ.Γ. Βιομηχανίας	pstevropoulos@ggc.gr	
Φυλάκτος	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΥΠ. ΕΕ	stavrakis@ype.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Οικονομάκη	Στυριδούλα	Υ.Ο.Κ.		
Κυλαφίη	ΑΘΗΝΑ	BASF HELLAS		
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΖΥΗ	Αδυναίτο Νεοκώστος Gsm.com	evipapados@kabi.org.ko.gr	
ΗΛΙΟΥ	ΜΑΡΙΚΑ	Σ.Π.ΤΕΡΑΠΙΣ		
ΓΚΙΟΣΤ	ΤΑΜΙΑ	ΥΠ. ΜΑΥΤΗΛΙΑΣ ΓΡ. ΤΥΠΟΥ	tanias.gkios@gmail.com	
Αρχαρίδου	Σωώρα	Δίπης Σνάπης	Stavrosary@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Κηδυντσα	Όλγα	Υ7 Οικονομίας	ol.kloutzadymail.com	
Ατζίδου	Ζαφίρα	V70 Communication	zafanolo.gr	
TARALAS	GEORGIOS	ScandmanautProject	gtaabso@outnet.gr	
ΠΑΝΑΘΩΝΑΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΑ ΑΕ	dpapadopoulos@etae.com	
Γεωργίου	Χρήστος	Σύνδεσμος Βιομηχανιών ΕΛΛΑΔΟΣ (ΣΒΕ)	georgiou@sbv.org.gr	
Νέστορη	Ναυαία	Εταιρεία ΔΗΜΟΤΙΣΜΩΝ	dimoyeuse@dimotismwv.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

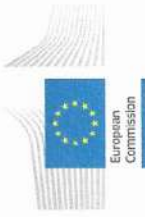

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΜΑΚΡΗΝΟΥΣΙΑΣ	ΑΝΟΣΤΟΙΟΥ	REV. ΓΡΑΦ. ΒΙΟΦΑΡΜΑΚΩΝ	aposthlimmthryhoi21@gmail.com	
ΚΑΪΤΑΤΖΗΣ	ΦΙΛΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΙΟ	Filix24@gmail.com	
ΛΙΛΚΕΖ	ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ	ΑΑΟΣ	nikes Stefanidis@gmail.com	
ΚΑΡΥΔΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΔΟΥ	Sporos Circular Solutions	akarydis@sponsorplatform.com	
ΠΙΝΤΑΖΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ	ΘΑΛΗΣ ΑΧΑΔΕ	Thalis-es. sa	vraparisi@thalis-es.gr	
ΣΤΟΥΡΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Πανεπιστήμιο Πειραιώς	vamk.theodorou@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΕΙΛΗ	ECOROTS A.E.	elaine.papadopoulos@ecorots.fr	
ΧΡΥΣΤΑΝΩΜ	ΜΑΡΙΑ	ΕΔΣΝΑ
Τσακίδη	Αικατερίνη	ΕΔΣΝΑ	tsakalou@edsna.gr	
Μηναζογιαννου	Χρυσόνοια	ΠΑΝΑ	houlogiannou@pna.gr	
ΧΑΣΤΑΜΙΕΙΟΣ	ΠΕΡΙΚΛΗΣ	ΑΤΕΙΘ	peris@it.feit.hell.gr	
Χρυστανώνη	Μαρία	ΤΑΙΠΕΑ	christantanou@hraf.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και σπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE" 1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 8 April 2019

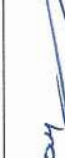
LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Φ. Δ. ΣΑΒΒΗΔΗΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΕ 07Α	gsapadakis@pdrabj.gr	
Μπαζας	Μιχαήλ	Οικολογοί Πρασίνοι	mibazas@gmail.com	
Αγγουρίδης	Τιούλα	Οικολογοί Πρασίνοι	argirovdiagla@hotmail.com	
Καβέση	Θεώνη	Nestle	kaveli-thea@yaboo.gr	
Κατσανίς	Ταχχάδης	Nesle	pascaliskastanas@gr.nestle.com	
Σανουά	Μυρτώ-Μαρία	Terra S.A. Viotal	mysarania@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Ζαφειριάδης	Γεώργιος	ΦΟΛΤΖΕΣ ΠΑΔΗ	AZGHDEEABC@sigmail.gr	
Ραφελιδου	Afina	RAP GROUP GR	info@rapgroup.gr	
Θαυος	Iwanuk	ΗΛΕΚΤΡΑ.Ε Helector S.A	ichanos@helector.gr johnthanos@helector.gr	
Λογοθετή	ΒΑΣΙΑ	GLOBAL SUSTAIN S.A.	vasia.logotheti@global.sustain.org	
ΧΑΜΠΙΔΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ	chiampidouathanasia@gmail.com	
ΤΣΙΚΟΥΡΑΣ	ΚΕΝ(ΝΟΣ)	((ΦΑΙΝΗΤΗ	mycomstantinos@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 8 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΑΛΙΝΑΡΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΣΑΜΑΡΑΣ ΨΥΜΕΡΓΑΤΕΣ	anastasios.kaliniaris@samaras-co.gr	
ΚΥΛΙΚΗ	ΖΗΝΤΙΔΟΥΛΑ	ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ ΠΡΑΞΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΝΑΔΟΧΗΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ	serpimet@otenet.gr	
ΧΑΝΗ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΕΜΠ	chani.anastasiadymel.com	
ΚΟΤΖΑΚΑ	Αιλιόα	Αρχιτεκτονική	emily.kotzakai@gmail.com	
ΚΟΥΤΣΟΥ	Μαρία	ΕΜΠ	mkoutsou@hotmail.com	
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	Ελένη	Υπ. Γενετικής	e-oikonomou@hotmail.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE" 1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΡΟΥΤΗ	ΚΑΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΕΕΤΑΑ	gouh@eta.gr	
ΜΙΧΑΗΛΗ	ΣΟΦΙΑ	COLLEAGUE ASSOCIATES	swidralaki@d-a.com	
Ναυρίλη	Ναυραία	People Bioenergies	nausika_hamioti@outmail.com	
Βαββένης	Τιμπος	MOD AE	gramenisi@mod.gr	
Αθανάσιου	Ναυαίς	MOD AE	athanasakis@mod.gr	
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΕΥΡΗΝΙΔΙΣ	ΕΤΕΑΝ	euze@mod.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΙΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΣΤΑΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	Υπ. Ανάπτυξης Γ. Γεωργία Βιομηχανίας	psstavrou@ge.gov.gr	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	ΠΑΡΧΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΤΡΗΣ	stonsfantinidas@fuwail.com	
ΚΙΣΚΕΡΕ	ΣΠΗΡ ΔΟΥΚΙΑ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΣΥΝΕΣΤΑΤΕΣ Α.Ε. ΔΥΝΑΜΟΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΡΩΣΕΩΣ	spiridorkiskere@samiras.com	
Γεωργίου	Γεωργίου	Isunny	georgioug@isunny.com	
ΠΕΤΡΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	MOD ac	vpetrou@mod.ac.gr	
Σταυρακopoulos	Petros	Free-Peeracle	info@free-peeracle.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Θύρα	Τύρα	HELLECTOR S.A.	thira@hellector.gr thirathanos@hellector.gr thira@hellector.gr	
Τσεκέρης	Δημήτρης	YMEN	d.tsekeris@ymen.gr	
ΣΑΒΑΔΗΣ	ΑΥΔΡΕΑΣ	KAFSIS	asa@kafsis.com	
Αγγελόπουλος	Σταύρος	Ambros Suidetus	stavrosarg@gmail.com	
Μαζαρης	Σταχάτιος	FOITINIS	stamatis.lazaris.1996@outlook.com	
Αυδούλη	Αίλινα	METKA	aida.aanthouli@metka.com aanthouli@yahoo.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΙΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Miotylis	Emmanouil	Cytop SA	emotisd@cytop.gr	
Perkeitis	FRANCIS	YGEN	grelletis@gmail.com	
Ροδουπουλου	Nisia	Matrix Park	info@matrixpark.gr	
Μηφογιωργου	Χρυσινά	ΓΑΔΑ	boulgiorgou@kwa.gov.gr	
ΔΡΑΚΟΥΜΑΝΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	info@kwa.gov.gr	
Αρσολακης	Μετξελος		arsolakis@tee.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάγχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE" 1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΧΑΝΤΙΔΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΑ	ΝΕΤΑΤΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ	chaniidouathanasia@gmail.com	
Ηλυστίων	ΧΙΤΣΩΝ	EW / Expert / διπλωμάτις	monomarkopoulou@efef.gr	
ΤΕΝΤΕΣ	ΤΕΡΡΟΣ.	GREEN 2 SUSTAIN	george@green2sustain.gr	
ΜΕΛΑΧΙΤΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ΑΠΝΟΣ ΧΗΜΙΚΕΙΟΥ	lena.meloni@apnos.com.gr	
Γιαννάου	ΖΟΦΙΑ	Δήμος Αγίας Παρασκευής	s.gianniakidou@agiasparaskevi.gr	
ΣΠΑΝΙΔΗΣ	ΧΑΡΗΣ	GLOBAL FINANCE COMPLIANCE	wploussis@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

5

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΟΥΚΝΑΔΑΣ	ΣΚΕΡΑΤΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΒΡΗΝΗΣΤΙΣ	soukoun@gnaii.com	
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ECO ROOTS	elaine.papadopoulou@ecoroots.gr	
ΚΑΡΑΣΑΡΑΙΔΟΥ	ΔΡΟΣΕ	ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ	pros.karasaridou@gnaii.com	
ΜΑΝΕΛΟΝΟΚΙΟΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΔΙΚΗΜΟΣ	info@pamla.gr	
ΜΗΛΙΝΑΣ	ΑΙΚΥΗΖΗΣ	Ν ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	d.bimpas@ggk.gr	
Τεβινα	Ρεβινα	ETEAD	tebina@etead.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΙΘΗΤΩ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΧΡΟΝΙΑ	ΠΑΡΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΤΕΡΗΣΙΟΠΟΥ	chroniary@gmail.com	
ΜΑΤΚΕΥΣ	Ζυγινάκης	ΕΙΡΑ ΙΩΑΣΦΕΡΣ	Z.MATKEUS@eirio.gr	
ΜΠΑΝΤΣΑΚΗ	Μπουσούλα	EUROPEAN COMMISSION	chryssoula.baltzaki@ec.europa.eu	
ΡΙΖΟΥ	ΣΙΤΗΛΙΤΣΗ	Εργαστήριο Βελτίωσης	nsitilitsi@gmail.com	
Παπαλασκαριώτη	Βασιανή	Επιχειρήσιμη Ανάπτυξη	grawvas@ydgas.gr	
Μηνούπρη	Πέτρος	Πολιτική Μυξέλι	lis@esnkapo.org	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάγεται πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

(3)

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΙΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΔΡΙΤΣΑ	ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΕΙΔΙΕΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕ ΕΠ-ΥΜΗΤΕΡΑΔΑ	xdristsq@gmail.gr	
ΠΑΡΑΣΧΗ	ΔΙΟΝΥΣΙΑ	ΕΟΑΝ	deniparaschid@hotmail.com	
ΤΣΙΒΙΝΤΙΔΗΣ	ΚΑΝ/ΜΑΡ	ΔΗΛΟΣ ΚΑΝΝΙΘΕΑΣ	tsiviltidis@kallithes.gr	
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΡΑΤΟΣ	ΔΗΛΟΣ ΚΑΝΝΙΘΕΑΣ	stefanos.papadopoulos@kallithes.gr	
ΚΟΝΝΙΑΣ	ΘΕΜΑΣ	ΕΛΟΧΕΘ Ε.Ε.	thomas.kolling@eco-wel.sp.gr	
ΑΔΡΙΑΝΟΥΔΙΔΗΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΑΝΥΠΟΕΣΤΟΣ ΕΕΤΕΚ	konstantinosadriaidis@gmail.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάγχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

(8)

"VIRTUOUS CIRCLE"
1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΣΑΡΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕ	anasstasios.kaminaris@ sararas-co.gr	
Παυλιδάκης	ΒΑΣΙΛΗΣ	-ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	b.pavlidakis@gmail.com	
ΠΑΧΟΠΟΥΛΟΥ	ΙΩΑΝΝΑ	COMMONLAW.GR	Yannopaki@gmail.com	
Τεμπουρούλα	Διονυσία	MESS FOR AG	dgeorgop@messfor.com	
Νεοφωτιστός	Μενελάος	Openh Bioeconomics	mneophotistos@gmail.com	
ΑΞΙΣΑ	ΑΝΔΡΕΪ	SPOROS CIRCULAR SOLUTIONS	andrei andrei@sporosplatform.com	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

"VIRTUOUS CIRCLE" 1ST CIRCULAR ECONOMY FORUM IN GREECE

Athens, 9 April 2019

LAST NAME ΕΠΩΝΥΜΟ	NAME ΟΝΟΜΑ	ORGANISATION ΦΟΡΕΑΣ	EMAIL	SIGNATURE ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Kontos	Alexandros	Institute of International Relations	Alexander.kontos@noif.moi.r.com	
Πικονόπουλος	Edvard	Υπ. Ευρωπαϊκών	e-οικονομου@notmail.gr	

Αποδέχομαι πως τα προσωπικά μου στοιχεία θα τηρηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης και υλοποίησης του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας. Επίσης, είμαι ενήμερος, ότι τυχόν ερωτήματα και παρεμβάσεις μου, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο υπάρχει πιθανότητα να απεικονίζομαι, θα καταγραφούν με στόχο να αξιοποιηθούν για την προβολή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων του 1ου Φόρουμ Κυκλικής Οικονομίας.

I accept that my personal data will be stored exclusively for the organization and implementation needs of the 1st Circular Economy Forum. I am also aware of the fact that any questions and interventions as well as audiovisual material in which I am likely to be featured will be recorded in order to be used for the promotion and dissemination of the results of the 1st Circular Economy Forum.

10:00-12:00 Ολομέλεια – «Κυκλική Οικονομία : Ευκαιρία και ανάγκη για την Ελλάδα»

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Για να ξεκινήσουμε, η προσέλευση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας που συνδιοργανώνουν αυτήν την εκδήλωση. Όλοι οι εκπρόσωποι αυτών των φορέων, νομίζω ότι πρέπει να είμαστε πάρα πολύ ευχαριστημένοι από την πρώτη εικόνα αυτής της εκδήλωσης και πραγματικά από την συμμετοχή, το ενδιαφέρον, νομίζω ότι είναι η πρώτη ικανοποίηση και ο πρώτος στόχος του θέματος της κυκλικής οικονομίας να γίνει λίγο κτήμα όλων και να ασχοληθούμε όλοι με το πώς θα καταφέρουμε να την υλοποιήσουμε. Μετά λοιπόν την υιοθέτηση της στρατηγικής για την κυκλική οικονομία από το κυβερνητικό συμβούλιο οικονομικής πολιτικής, είμαστε εδώ στην πρώτη δράση που ουσιαστικά συντελεί στην έναρξη της εφαρμογής αυτής της στρατηγικής. Έχουμε μαζί μας εκπροσώπους της κυβέρνησης, αξιότιμους υπουργούς, εκπροσώπους από κυβερνήσεις άλλων χωρών, της ΕΕ και γειτονικών χωρών της Ελλάδας. Τους ευχαριστούμε πολύ για την συμμετοχή τους. Έχουμε μαζί μας εκπροσώπους της επιστημονικής κοινότητας για το θέμα της κυκλικής οικονομίας. Και έχουμε μαζί μας φυσικά και παραγωγικούς φορείς που χρειάζεται να εφαρμόσουν και να συμμετάσχουν και να συντελέσουν κι αυτοί στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για την κυκλική οικονομία. Δεν θα ήθελα να σας καθυστερήσω περισσότερο. Θα δώσω το λόγο στον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος κύριο Σωκράτη Φάμελλο για την εναρκτήρια ομιλία του σε αυτό το πρώτο Forum κυκλικής οικονομίας της Ελλάδας. Ευχαριστώ πολύ.

Σωκράτης Φάμελλος, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Εναρκτήρια Ομιλία

Νομίζω ότι αξίζει να ευχαριστήσουμε την Γενική Γραμματέα Περιβάλλοντος, την κυρία Μπαριτάκη, και όλα τα στελέχη και τους συνεργάτες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και όλους τους συνεργάτες μας για αυτήν την μεγάλη εκδήλωση. Γιατί πίσω από κάθε μεγάλη εκδήλωση υπάρχει πάντα πάρα πολλή εργασία.

Κύριε Αντιπρόεδρε της Κυβέρνησης,

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Αξιότιμοι πρόεδροι των οικονομικών και παραγωγικών φορέων της Ελλάδας,

Αξιότιμοι Υπουργοί των γειτονικών Βαλκανικών χωρών,

Κύριε Υφυπουργέ της Σερβίας,

Αξιότιμα μέλη του Ελληνικού κοινοβουλίου,

Εκπρόσωποι των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων,

Εκπρόσωποι του παραγωγικού και του επιχειρηματικού κόσμου,

Θα θέλαμε εκ μέρους του Υπουργείου Περιβάλλοντος αλλά και της διυπουργικής επιτροπής που συντονίζει τη δράση της κυκλικής οικονομίας να σας ευχαριστήσω γιατί είμαστε εδώ σε αυτό το κοινό ποιοτικό άλμα στην οικονομική ανάπτυξη και στην πρόοδο της χώρας μας. Να μην αμελήσω να ευχαριστήσω και τους εκπροσώπους του κόσμου της αυτοδιοίκησης, του κόσμου της επιστήμης της τοπικής αυτοδιοίκησης, και της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας, και των φορέων αυτής που είναι εδώ σήμερα μαζί μας. Η τρέχουσα οικονομική συγκυρία για την Ελλάδα χαρακτηρίζεται από δύο μεγάλα -αν θέλετε- συμβολικά ζητήματα: την έξοδο από τα Μνημόνια με θετική αξιολόγηση από τους οικονομικούς φορείς και από τα δημοσιονομικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και από την παγκόσμια οικονομική κοινότητα, αλλά και τη νέα ισχυροποιημένη γεωπολιτική θέση της χώρας μας στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό το πλαίσιο ενθαρρύνει τη φυγή της Ελλάδας προς τα εμπρός, σε έναν νέο δρόμο παραγωγής, προόδου και εργασίας, σ' ένα δρόμο που είναι δρόμος βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και δρόμος ειρήνης.

Η Κυκλική Οικονομία αποτελεί συστατικό στοιχείο της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της Κυβέρνησης, μια ευκαιρία και μια ανάγκη· αποτελεί τη νέα πρόταση παραγωγής της χώρας μας, απόλυτα συμβατή με την αειφορία και την βελτιστοποίηση και την απόδοση των πόρων. Είναι η βέλτιστη, μακροπρόθεσμη βέβαια οδός για την πρόληψη της κρίσης, για να μην δημιουργηθεί ξανά οποιαδήποτε αδικία και ανισορροπία, για να έχουμε μια δίκαιη, βιώσιμη και οικονομικά και κοινωνικά και περιβαλλοντικά κοινωνία και οικονομία.

Βέβαια, η κυκλική οικονομία και η οικονομία χαμηλού άνθρακα αποτελούν σε παγκόσμιο επίπεδο στοιχεία του υποχρεωτικού, θα έλεγα, πρότυπου οικονομικού μοντέλου. Διαφυλάττουν την πλανητική βιωσιμότητα με όρους οικονομικής ανάπτυξης. Δίνουν διέξοδο στην αδυναμία του

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

σημερινού οικονομικού συστήματος να ανταπεξέλθει στις ανάγκες και ιδιαίτερα προλαμβάνουν την εκθετική κατασπατάληση των πόρων. Ενσωματώνουν, εκφράζουν και εξειδικεύουν όλες τις απαραίτητες πολιτικές που έχουν συμφωνηθεί από όλες τις χώρες και συνοψίζονται σε δύο κεντρικά πολιτικά κείμενα. Στη Συμφωνία των Παρισίων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής και στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης για το 2030 του ΟΗΕ. Δύο κείμενα τα οποία εμπεριέχουν σαφέστατα πολλά προοδευτικά στοιχεία για το μέλλον των κοινωνιών μας.

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι προφανές και το γνωρίζουμε όλοι είναι ότι είναι στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος εδώ και χρόνια. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αντιμετωπίζουν πάρα πολλές προκλήσεις. Πολλά ζητήματα είναι ανοιχτά, πολλά ερωτήματα βιωσιμότητας, για την εργασία, ιδιαίτερα για την εργασία των νέων, για το δημογραφικό για την ουσιαστική κοινωνική συνοχή, για την πρόσβαση των πολιτών στα αγαθά της ζωής, για τη μετανάστευση, για τη δημοκρατία. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν πολλά ερωτήματα για το πώς η Ευρώπη μπορεί να οικοδομήσει ένα πλαίσιο όπου η Οικονομική Ένωση θα συμβαδίζει με την κοινωνική ένωση, με την ουσιαστική Ευρώπη των πολιτών. Για το πώς η κρίση δεν θα πολλαπλασιάζει συνέπειες και ανισότητες, αλλά θα μικραίνει τα κενά. Για το πώς θα υπάρχει ένας ευρωπαϊκός κοινωνικός πυλώνας. Ερωτήματα για τις επενδύσεις. Όμως, μέσα σε όλα αυτά υπάρχει ένα ζητούμενο για όλες τις πολιτικές. Για το πώς μπορεί να υπάρχει ένα νέο επενδυτικό πρότυπο που να στηρίζεται στη βιωσιμότητα. Αλλά και για το πώς μπορεί να υπάρχει συντονισμένη δράση των χωρών στα πλαίσια της πολιτικής για την κλιματική αλλαγή. Το θεματολόγιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί το υπόβαθρο πάνω στο οποίο μπορούν να διαμορφωθούν ολοκληρωμένες πολιτικές και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της ΕΕ. Βέβαια υπάρχει ένα ερώτημα, οι αλλαγές αυτές θα μείνουν μόνο στο επίπεδο της διατύπωσης πολιτικής από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και τα συμβούλια κορυφής των Υπουργών Περιβάλλοντος; Ή θα αποτελέσουν στοιχείο της πολιτικής των Υπουργείων Οικονομικών, των Υπουργείων Οικονομίας, των κεντρικών αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και βέβαια συνολικά του κόσμου. Είναι λοιπόν μια ευκαιρία, ενόψει και των Ευρωεκλογών, να ξανατοποθετηθεί η ευρωπαϊκή κοινωνία και η Ευρωπαϊκή Ένωση, και ίσως να επιλέξουμε κι εμείς -και γι' αυτό θέλουμε και τη δική σας συμμετοχή- ένα νέο παραγωγικό και επενδυτικό πρότυπο. Ένα νέο κοινωνικό πρότυπο που προάγει τον οικολογικό μετασχηματισμό και δημιουργεί αν θέλετε μια νέα κοινωνική συμφωνία, που στηρίζεται στις αρχές της βιωσιμότητας. Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα νέο οικονομικό και καταναλωτικό μοντέλο. Πρέπει να υπερβούμε

παραγωγικές και καταναλωτικές συνήθειες και όλοι εμείς ως πολίτες ως πρόσωπα. Και είναι γεγονός ότι στο σύνολο της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής συζήτησης μπαίνουν νέες αρχές. Η αρχή των μηδενικών αποβλήτων, η αρχή των μηδενικών εκπομπών, η αρχή της αειφορίας των πόρων. Το zero waste και zero carbon είναι ζητήματα που πλέον μπαίνουν καθημερινά σε όλες τις επιλογές. Και θα έλεγα όχι μόνο στις Ευρωεκλογές αλλά και στις τοπικές, αυτοδιοικητικές εκλογές που έρχονται στην Ελλάδα θα μπουν τέτοια ερωτήματα. Όμως πρέπει να περάσουμε από τα λόγια στην πράξη και γι' αυτό πρέπει να συζητήσουμε για πολύ σημαντικά ζητήματα στο προϋπολογισμό και στο επενδυτικό σχέδιο της χώρα μας, της Ευρώπης, των Βαλκανίων, του κόσμου. Για μια ανάπτυξη με το περιβάλλον, γιατί δεν μπορεί να υπάρχει ανάπτυξη κόντρα στο περιβάλλον. Για μια ανάπτυξη με εργασία, γιατί δεν μπορεί να υπάρχει ανάπτυξη κόντρα στην εργασία. Για μια ανάπτυξη με προϊόν, γιατί δεν μπορεί να υπάρχει ανάπτυξη χωρίς προϊόν.

Αυτό ουσιαστικά είναι και το στοίχημα της βιωσιμότητας, που μπαίνει από τη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης και δεν στοχεύει μονόπλευρα στην ανάγνωση δημοσιονομικών δεικτών. Η χώρα μας πάλεψε για να αλλάξει σελίδα. Όμως σε αυτή την περίοδο που παλέψαμε και αλλάξαμε σελίδα και δημοσιονομικά και παραγωγικά και κοινωνικά, διατυπώσαμε και μια άλλη πρόταση μεταρρυθμιστική στον τομέα του περιβάλλοντος. Για ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που αλλάζουν την λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας. Παράδειγμα θα έχετε όλοι αναγνωρίσει και θα παρουσιαστεί στη συνέχεια και από τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης ότι το αναπτυξιακό σχέδιο της Ελλάδας έχει ειδικά κεφάλαια για τα ζητήματα της βιώσιμης ανάπτυξης. Η παραγωγική ανασυγκρότηση είναι στενά συνδεδεμένη με την κυκλική οικονομία και την κλιματική αλλαγή. Όμως υπάρχουν και πολλές άλλες ολιστικές προσεγγίσεις. Θα τις παρουσιάσω σε τίτλους γιατί, πραγματικά, δεν υπάρχει χρόνος και αργότερα στα τραπέζια που θα αναπτυχθούν, θα υπάρχει μεγαλύτερη ανάλυση.

- Ένα νέο εθνικό σχέδιο αποβλήτων.
- Ένα νέο εθνικό σχέδιο για την διαχείριση των λυμμάτων για όλους τους οικισμούς άνω των 2.000 κατοίκων.
- Τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού.
- Τα σχέδια διαχείρισης κινδύνου πλημμύρας.
- Μια νέα πολιτική για την ανάλυση κόστους και την τιμολόγηση νερού με κοινωνικό περιβαλλοντικό τιμολόγιο και μείωση των απωλειών.

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

- Το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα για το 2030 που προβλέπει διπλασιασμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έναν προϋπολογισμό που προβλέπει ένα ποσό 35 δισεκατομμυρίων για τα επόμενα δέκα χρόνια και μια συμμετοχή στο άπιαστο ενεργειακό μείγμα της Ελλάδας περίπου 57 με 60% το 2030.
- Έχει πλέον η Ελλάδα δασική στρατηγική που δεν είχε ποτέ, δασικούς χάρτες, κτηματολόγιο και ένα υπόβαθρο για την ανάπτυξη αλλά και για την ποιότητα του περιβάλλοντος, διατυπωμένα ψηφιακά υπόβαθρα για όλες τις περιοχές NATURA 2000 και επιτέλους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών σε όλη την Ελλάδα.
- Εθνικό σχέδιο προσαρμογής για την κλιματική αλλαγή. Ειδικό νόμο περιφερειακά σχέδια που εκπονούνται τώρα.
- Θαλάσσια στρατηγική
- αλλά και μια πληθώρα, μια βεντάλια εργαλείων για τα στερεά απόβλητα και τη διαχείριση υλικών και πόρων, που ξεκινάει από το εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, το εθνικό σχέδιο μείωσης παραγωγής/διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων.
- Αλλά και ειδικά μέτρα για τα πράσινα σημεία, για την πρόληψη και τη μείωση της κατανάλωσης της λευκής πλαστικής σακούλας, για την αλλαγή στην διαχείριση και στην παραγωγή των πλαστικών μιας χρήσης και πολλά αλλά εργαλεία που θα συνεχίσουμε και θα παρουσιάσουμε κατά την διάρκεια της σημερινής διαδικασίας.

Η κυκλική οικονομία από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτέλεσε ένα κεντρικό πολιτικό διακύβευμα από το 2015. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης τοποθετηθεί για την κυκλική οικονομία.

Αφορά και στον τοπικό και αυτοδιοικητικό τομέα της κοινωνίας και της οικονομίας και ταυτόχρονα απαντάει στο ερώτημα ποιους φυσικούς πόρους έχουμε, πώς μπορούμε να μειώσουμε το κόστος των φυσικών πόρων και να βελτιώσουμε το ισοζύγιο συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην χώρα μας. Όμως καλό είναι να γνωρίσουμε και να ξεκαθαρίσουμε ότι η κυκλική οικονομία δεν αφορά μόνο τα στερεά απόβλητα. Δεν αφορά μόνο τον κόσμο της ανακύκλωσης, δεν αφορά μόνο τον κόσμο της αυτοδιοίκησης.

Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα τελευταία χρόνια έχουμε επεξεργαστεί πολλές νέες νομοθεσίες για τα λιπάσματα, για τα απόβλητα, για τις πλαστικές ύλες, για την καινοτομία στις μεταφορές, για την βιοοικονομία. Αυτό όμως που καλό είναι να γνωρίζουμε όλοι και θέλω μέσα σε εισαγωγικά να το καταθέσω είναι ότι η κυκλική οικονομία και η κλιματική αλλαγή θα είναι προαπαιτούμενα θα είναι

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

προαίρεση για τα χρηματοδοτικά εργαλεία του επόμενου προγραμματισμού. Για τον λόγο αυτό, το κυβερνητικό συμβούλιο κυβερνητικής πολιτικής έχει επεξεργαστεί σε μια περίοδο σχεδόν δύο χρόνων, αν δεν κάνω λάθος, μια πρώτη απόφαση για ένα πρώτο σχέδιο στρατηγικής για την κυκλική οικονομία, μια ευρεία διαβούλευση με όλους τους οικονομικούς και παραγωγικούς φορείς. Και μετά από την γνώμη, την αιτιολογημένη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής επιτροπής, που συνδιοργανώνουμε την σημερινή διαδικασία, έχουμε πλέον την στρατηγική της κυκλικής οικονομίας για την Ελλάδα, η οποία κατατέθηκε θεσμικά στην Ευρωπαϊκή επιτροπή και η Ελλάδα είναι μια από τις πρώτες χώρες που έχει στρατηγική για την κυκλική οικονομία και στηρίζεται σε ένα σχέδιο το οποίο είναι διυπουργικό. Θα δείτε στη συνέχεια σε μια συζήτηση πέντε υπουργών με τους επικεφαλής των παραγωγικών φορέων της χώρας, πώς μετουσιώνεται σε όλους τους κάθετους πολιτικούς άξονες μια οριζόντια πολιτική κυκλικής οικονομίας. Γιατί η κυκλική οικονομία και το περιβάλλον διατρέχουν όλες τις πολιτικές, τις συνδέουν και τις ενισχύουν. Δεν υπάρχει τομέας της ελληνικής πολιτικής και παραγωγής και κοινωνικής λειτουργίας που να μην ενισχύεται από την κυκλική οικονομία. Πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής τομέας αποκτούν πλεονεκτήματα, νέα προϊόντα και νέα ανταγωνιστικότητα. Η κυκλική οικονομία σέβεται τους πόρους αλλά ταυτόχρονα δημιουργεί νέα εργασία και για τους νέους επιστήμονες που κινδυνεύαμε να τους χάσουμε στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια. Θα παρουσιαστεί κι από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Τεχνολογίας μια μεγάλη πρωτοβουλία σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή στην κυκλική οικονομία. Και φυσικά, η κυκλική οικονομία δημιουργεί και μια αυτονομία στο τοπικό και στο εθνικό παραγόμενο προϊόν, μιας και μειώνει την εξάρτηση από τους εισαγόμενους πόρους. Και ταυτόχρονα κατορθώνει και ενισχύει και την μεγάλη επιχειρηματικότητα και την μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, αλλά και την κοινωνική οικονομία. Το σχέδιο για την κυκλική οικονομία το οποίο παρουσιάζεται πλέον στο διαθέσιμο site, που είναι και το δικτυακό forum, είναι ένα σχέδιο το οποίο περιλαμβάνει έναν πρώτο άξονα μεταρρυθμίσεων, αλλαγών στη διοίκηση, στη νομοθεσία. Εργαλείων τα οποία βελτιώνουν την παραγωγή, την κατανάλωση και την αξιοποίηση δευτερογενών υλών, δευτερογενών μορφών υλικών, αλλά και τη διαχείριση των αποβλήτων. Ο δεύτερος άξονας είναι ο άξονας της χρηματοδότησης. Δουλέψαμε πολύ για να ετοιμαστούνε οικονομικά εργαλεία που πολλά θα παρουσιαστούν και στη συνέχεια για το πώς μπορεί να ενισχυθεί η μεταποίηση, η παραγωγή, η επεξεργασία των δευτερογενών υλικών και για το πώς μπορούμε να έχουμε βιομηχανική

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

συμβίωση με νέα εργασία. Ο τρίτος άξονας είναι η γνώση που έχουμε και εδώ θέλουμε να δουλέψουμε πάρα πολύ. Θέλουμε το διαδικτυακό Forum κυκλικής οικονομίας με αυτό που σήμερα ξεκινάει σε φυσική μορφή να είναι διαρκώς ενεργά. Θα υπάρχει λοιπόν ένα forum κυκλικής οικονομίας που θα ξεκινήσει από τα παραδείγματα του σημερινού διημέρου το οποίο ξεκινήσαμε τώρα. Τα καλά παραδείγματα θα είναι ταυτόχρονα αναρτημένα αλλά και θα συζητούνται σε παράλληλα τραπέζια, τα οποία θα συμβαίνουν σε ετήσια βάση. Θα υπάρχει λοιπόν μια διαρκής πληροφορία για τα καινοτομικά εργαλεία κυκλικής οικονομίας που θα διατίθενται στην κοινωνία και στην παραγωγή σε πραγματικό χρόνο. Και βέβαια θα υπάρχει ταυτόχρονα η ενίσχυση της διακυβέρνησης στους τομείς αυτούς, με την διυπουργική επιτροπή που ήδη δουλεύει και που έχει την τιμή το Υπουργείο μας να συντονίζει.

Ίσως πολλοί θα θέλατε να κάνουμε και μια αναφορά στα ειδικά εργαλεία του περιβάλλοντος που έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια για την κυκλική οικονομία. Δεν έχουμε πάρα πολύ χρόνο τώρα και θα μας δοθεί η δυνατότητα να το συζητήσουμε στη συνέχεια. Όμως θα ήθελα να αναφερθώ στον εθνικό σχεδιασμό διαχείρισης αποβλήτων που συνδέεται με ένα μεγάλο επιχειρησιακό σχέδιο χρηματοδότησης υποδομών της τάξης του 1,5 δις από πολλά χρηματοδοτικά εργαλεία. Με το νέο νόμο της ανακύκλωσης που ενισχύει τους πόρους για την αυτοδιοίκηση με βάση τα σχέδια του κάθε δήμου. Τον νόμο για τις ενεργειακές κοινότητες ή τα ειδικά νομοθετικά εργαλεία που έχουμε δημιουργήσει για τα πράσινα σημεία. Θα ήθελα να αναφερθώ στην πρωτοβουλία για την μείωση της πλαστικής σακούλας που έχει δημιουργήσει μια μεγάλη αλλαγή στις καταναλωτικές συνήθειες και ταυτόχρονα μια μεγάλη αλλαγή στη βιομηχανία πλαστικού και θέλουμε και τα δύο ταυτόχρονα να τα παρακολουθούμε. Και την αλλαγή στο πως λειτουργούμε ως πολίτες, αλλά και το πώς αλλάζει η οικονομία. Και βέβαια με τον τελευταίο νόμο, τον Κλεισθένη, τις μεγάλες αλλαγές που έγιναν στις αρμοδιότητες των δήμων, στα νέα εργαλεία που πήραν οι δήμοι για την διαχείριση αποβλήτων, αλλά ταυτόχρονα και στην υποχρεωτική διαλογή στη πηγή και διαλογή οργανικών βιοαποβλήτων που ισχύει πλέον για την Ελλάδα από 1/1/2019. Ήδη το σύνολο των δημόσιων φορέων έχουν ενημερωθεί, αντίστοιχες πρωτοβουλίες έχουν ξεκινήσει στο στρατό, στα λιμάνια, στα ξενοδοχεία, στο δημόσιο τομέα. Και πλέον υπάρχει ένα σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο που υποχρεώνει στη διαλογή στη πηγή και στην υποχρεωτική ανακύκλωση οργανικού. Με την ευκαιρία αυτή νομίζω ότι αξίζει να σας ενημερώσω ότι μετά τον 44/96, το νόμο για την ανακύκλωση, από το Νοέμβριο του '17, συζητάμε με την αυτοδιοίκηση και

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

με τον τομέα της ανακύκλωσης για να μπορέσουμε να έχουμε νέα εργαλεία ως προς την πρόληψη της μεικτής συλλογής και της μεικτής διάθεσης αποβλήτων. Έτσι λοιπόν, μπορώ να σας πω ότι έχει υπογραφεί από τον Αλέξη τον Χαρίτση, τον Υπουργό Εσωτερικών, και από μένα η απαραίτητη υπουργική απόφαση για την εφαρμογή των τιμολογιακών εργαλείων στη διαχείριση αποβλήτων και στις επόμενες 2-3 μέρες περιμένουμε τη δημοσίευση σε ΦΕΚ. Πρακτικά από φέτος οι φορείς διαχείρισης των αποβλήτων της αυτοδιοίκησης θα έχουν τιμολογιακή πολιτική η οποία θα εξαρτάται: Πρώτον με τη σειρά της κάθε μεθόδου επεξεργασίας στην πυραμίδα στερεών αποβλήτων. Άρα θα είναι πιο ακριβή η ταφή από όλες τις υπόλοιπες μεθόδους και θα υπάρχει λοιπόν ενσωματωμένο το περιβαλλοντικό κόστος σε όλες τις διεργασίες και τα τιμολόγια που διατίθενται στην αυτοδιοίκηση. Και δεύτερον, ο κάθε δήμος θα πληρώνει, μάλλον θα έχει εκπτώσεις στις τιμές αυτές με βάση τις παραμέτρους της ανακύκλωσης που επιτυγχάνει. Θα υπάρχουν τρεις άξονες – υλικών συσκευασίας, η ανακύκλωση και η επαναξιοποίηση οργανικών αποβλήτων και η συνολική εκτροπή από την ταφή. Ταυτόχρονα, τα αρμόδια υπουργεία έχουν ετοιμάσει νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία κατατίθεται και αυτή, αυτή την εβδομάδα στην Βουλή, η οποία προβλέπει την κατάργηση του φόρου ταφής που δεν είχε εφαρμοστεί στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια και την μετατροπή του σε εισφορά κυκλικής οικονομίας, η οποία θα έχει μικρότερο κατώφλι αλλά θα εφαρμοστεί με πολλά εργαλεία που προωθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση την αδειοδότηση και την κατασκευή σύγχρονων μονάδων κυκλικής οικονομίας.

Υπάρχουν πολλές νομοθετικές πρωτοβουλίες όμως ο χρόνος δεν είναι αρκετός για να τις περιγράψουμε όλες. Θα ήθελα να πω ότι επίκειται μια μεγάλη συζήτηση για το βιοαέριο, για τα λιπάσματα, για τη λάσπη των βιολογικών καθαρισμών, για την περιβαλλοντική βιομηχανία που ο Υπουργός θα μας πει πολλά περισσότερα στη συνέχεια, για την εισαγωγή κριτηρίων στον αναπτυξιακό νόμο, για την διαχείριση αποβλήτων φυτοφαρμάκων των τροφίμων, των δευτερογενών υλικών στη τσιμεντοβιομηχανία που όλα αυτά θα αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης τις επόμενες δύο μέρες.

Είναι προφανές ότι συζητάμε για μια μεγάλη ευκαιρία αλλά και μια μεγάλη υποχρέωση υπάρχουν πολλές δυνατότητες οι οποίες στηρίζονται στο ελληνικό παραγωγικό μοντέλο και στα χαρακτηριστικά της χώρας. Οι φυσικοί πόροι που είναι διαθέσιμοι στην Ελλάδα και η έλλειψή τους πολλές φορές. Οι δυνατότητες ανάπτυξης που έχουμε εξαιτίας και της κρίσης, αλλά και του νέου παραγωγικού σχεδιασμού που έχουμε κάνει, το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής επιτροπής που στηρίζει

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

αυτές τις αλλαγές αλλά και η υπεραξία που κρύβεται στη γνώση των Ελλήνων, των Ελλήνων επιστημόνων και αξίζει να το πούμε αυτό, αλλά και της συνεργασίας που μπορεί να δημιουργηθεί τώρα στα Βαλκάνια. Γιατί η νέα γειτονιά αυτή της Ανατολικής Ευρώπης, της Ανατολικής Μεσογείου έχει πολύ περισσότερες δυνατότητες για μια ανάπτυξη στον τομέα της κυκλικής οικονομίας. Είναι μια σημαντική ευκαιρία και λόγω της πολιτικής περιόδου της χώρας και πρέπει να την εκμεταλλευτούμε. Γιατί δίνει τη δυνατότητα να αποκεντρωθεί η μεταποίηση, να αποκεντρωθεί η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα, και αυτό ενδιαφέρει πάρα πολύ την Ελλάδα που η κρίση, ξέρετε, έπληξε ιδιαίτερα και την περιφέρεια.

Σε αυτό το πλαίσιο εμείς σήμερα χαιρόμαστε πάρα πολύ που ξεκινάμε την συζήτηση με όλους τους τομείς της οικονομίας, τους τομείς της παραγωγής, τους τομείς της γνώσης και της αυτοδιοίκησης. Εκτιμάμε πάρα πολύ τον διάλογο που έχει αναπτυχτεί στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής επιτροπής και θέλουμε να συνεχίσουμε. Γι' αυτό και το δηλώνουμε, έχουμε αποφασίσει -το ήθελε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κύριε Βερνίκο- αυτές οι διαδικασίες να γίνουν μαζί με την ΟΚΕ, μαζί με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Θεωρούμε ότι το forum αυτό πρέπει να παραμείνει. Είναι μια πρώτη μέρα, αλλά είναι μια μέρα που θα διαρκέσει στην Ελλάδα, θα κρατήσει γιατί σήμερα πατάμε το κουμπί της κυκλικής οικονομίας και ξεκινάμε αυτή την σημαντική αλλαγή στη χώρα μας με ένα συμβολικό τρόπο. Όμως όπως καταλαβαίνετε τα νομοθετικά εργαλεία είναι ήδη έτοιμα και πολλά πιλοτικά έργα θα παρουσιαστούν γιατί δεν ξεκινάμε σήμερα. Έχουμε μπει πλέον σε έναν ασφαλή, σταθερό δρόμο κυκλικής οικονομίας. Και τέτοιες θετικές πρακτικές και πρωτοβουλίες στην κυκλική οικονομία νομίζω ότι θα χαρακτηρίζουν τις επόμενες περιόδους. Θέλουμε η κυκλική οικονομία να είναι το σήμα κατατεθέν για την Ελλάδα. Όπως το περιβάλλον είναι το σήμα κατατεθέν για την Ελλάδα. Γιατί η Ελλάδα είναι πασίγνωστη για το φυσικό της περιβάλλον και για την ιστορία της αλλά και για τους πόρους της. Και θέλουμε να αποτελέσει αυτό μια σταθερά πρωτοπορίας της Ελλάδας και σε τοπικό, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Θέλουμε η γειτονιά των Βαλκανίων, η γειτονιά της Ανατολικής Μεσογείου που είναι πολύ τρωτή στα θέματα κλιματικής αλλαγής να αποτελέσει μια γειτονιά κυκλικής οικονομίας. Τα ίδια συζητάμε στις τριμερείς συνεργασίες με Κύπρο, με Ισραήλ, με Αίγυπτο, αλλά και πλέον και σε επίπεδο Βαλκανίων. Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων εξασφαλίζει μακροπρόθεσμα την επάρκειά τους, αλλά και τη βιωσιμότητα του πλανήτη. Η κυκλική οικονομία είναι ένα αναντικατάστατο κεφάλαιο στα θέματα βιωσιμότητας σε απολυτή συνάφεια με τη στρατηγική και

την κλιματική αλλαγή. Δεν υπάρχει άλλο πλάνο επιβίωσης και προκοπής στον πλανήτη, δεν υπάρχει άλλο πλάνο προκοπής στην Ελλάδα. Δυστυχώς, η φύση έχει δεχτεί τεράστιες επεμβάσεις και μια υπερεκμετάλλευση, που τώρα όμως πλέον η πολιτική, η γνώση, η παραγωγή και η κοινωνία συναποφασίζουν να υπάρχει μια διαφορετική προοπτική. Η συμμαχία για το κλίμα, αλλά και η συμμαχία για την κυκλική οικονομία είναι μια προοδευτική συμμαχία για το μέλλον και προφανώς η Ελλάδα δεν μπορεί παρά να είναι στην πρώτη γραμμή. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας και όλους όσους δούλεψαν για αυτή την προσπάθεια.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τον συμπυκνωμένο λόγο του, για την συνολική παρουσίαση των θεμάτων που συνδέονται με την κυκλική οικονομία και την παραδοχή τελικά ότι τα πάντα συνδέονται με την κυκλική οικονομία. Αυτό που για πολλά χρόνια, ήδη από την διεθνή διάσκεψη του Ρίου το 1992, ήταν το ζητούμενο και που τώρα αρχίζουμε τελικά να το διαπιστώνουμε ότι γίνεται πράξη. Το ζητούμενο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλες τις επιμέρους πολιτικές. Αυτό το ζητούμενο με αυτή την ευκαιρία της κυκλικής οικονομίας αρχίζει να παίρνει σάρκα και οστά και νομίζω ότι πραγματικά είναι μια πρόκληση, το σημείο που βρισκόμαστε, για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε και να αποδείξουμε ότι όντως εφαρμόζουμε πια και μπαίνουμε στην πράξη της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλες τις επιμέρους πολιτικές. Σε αυτό το σημείο θα παρακολουθήσουμε ένα μήνυμα από τον κύριο Timmermans τον Πρώτο Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχέση με την κυκλική οικονομία.

Μήνυμα Franz Timmermans, Α' Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

I am really sorry that I cannot be with you in person, but I would like to take the opportunity to share a few thoughts. Never before has it been so important to put sustainable development at the very heart of everything we do, both in Europe and globally, for our habitat and our economy. Circular economy is a concrete way to move to a sustainable future, whilst creating jobs and profits. I would even say it's THE way. And I believe Greece deserves high praise, for publishing its national

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

circular economy strategy. I am inspired that the circular economy action plan that the Commission proposed has generated so much enthusiasm and captured strong business and popular support from across the political spectrum. The time is right. Take plastics for instance. Just ten days ago, the European parliaments adopted our directive to tackle single-use plastics that are destroying our seas, marine life and beaches, and threatening our health. Even before its adoption, this directive has already managed to inspire remarkable innovation, boost new business solutions and address the huge plastic waste problem. Our economies already undergoing fundamental changes, the question is whether we will be bystanders and victims to those changes or whether we take the lead and help build a new economy that works for all of us. Moving to a circular economy is a great opportunity for every EU member state, including Greece, precisely because it addresses several issues at once – creating value, competitiveness and jobs, while addressing the huge environmental challenges we face. Your national strategy will be essential for making the most of circular economy opportunities in Greece, including in important sectors such as tourism, construction and food production. But no strategy is self-executing. It will need the collective commitment and hard work of many of you in this room today, and the determined implementation of your strategy will be the key to the success of your economy. I do wish you a very fruitful day, and I hope that this first National Forum on circular economy will be the first of many. As I said, it's time.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Ευχαριστούμε, λοιπόν, εξ αποστάσεως τον κύριο Timmermans για την αισιοδοξία του και τη σιγουριά ότι, ναι, θα τα καταφέρουμε. Αν ήταν παρών εδώ και έβλεπε τη συμμετοχή και τον κόσμο και το ενδιαφέρον νομίζω ότι θα επιβεβαιωνόταν ακόμα περισσότερο. Σε αυτό το σημείο θα παρακαλούσα τον κύριο Calleja, Γενικό Διευθυντή Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να αρχίσει την ομιλία του για την κυκλική ανάπτυξη για την Ελλάδα και την Ευρώπη. Ευχαριστούμε, κύριε Calleja.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Κυκλική Ανάπτυξη για την Ελλάδα και την Ευρώπη»

Good morning. Καλημέρα. It is a great pleasure to be here today in Greece, in this important first ever circular economy forum. I want to thank all the ministers present today, all the authorities, ladies and gentlemen, your presence here for this important discussion. And I want to especially thank minister Fanellos, not only for hosting us here, for co-organizing with this commission this event, but also for his leadership in environmental matters and the circular economy. When in December last year, he came to Brussels and he presented the national strategy for circular economy for Greece, I have to tell you that we were impressed in the Commission because Greece is one of the countries which is now taking the lead in this very important initiative. I want to provide to you the point of view from Brussels, but before that, I want to apologize for having brought some Brussels weather to Greece. It's good for the country side. In my intervention, I would like to deal with three questions. The first question is: Why is the circular economy important? Why do we need circular economy? The second question is: Are there concrete opportunities coming out of the circular economy? And the third question I will address is: Can a country like Greece benefit from the circular economy? Let me start with the first one. The importance of the circular economy, minister Fanellos has said it, Vice President Timmermans has said it very clearly. We have no choice. The present linear economic model, where you produce, you consume and you throw away is no longer viable. It is broke. We need to move away from it because it is no longer sustainable. We have never generated more waste than we are doing right now. Every minute a truck of plastic garbage is spilled into the oceans. We are destroying the resources. We are losing biodiversity. China has consumed more cement in the first ten years of the 21st century than the US during the whole 20th century. So, we are in a situation which is not going to be sustainable. With the demographic challenges, with the loss of the biodiversity, with the increase of pollution -I think the minister was saying it very well- one planet will not be enough. So, we have to move away from this model, and we have to go for a more circular economy. And Europe is not a region of the world which has abandoned resources, neither raw materials nor energy. So, we have to be very clever. We have to maximize the value of the resources and we have to minimize waste. And we have to make sure through a life-cycle analysis that when we are extracting the resources, when we are transforming them, when we are consuming them, and then

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

when we are recycling that we close the loop so that at the end of the day, if it were possible, we go to a zero-waste society. A society where every waste is a wasted opportunity, a society which maximizes the value of the resources because by doing so, by going in this direction, we can become, Europe has the possibility to become the most resource efficient region in the world. Now this is the only way forward but I come to my second point. The circular economy is also a great opportunity. European companies can save 6 hundred billion euros every year if they become more circular. Just by becoming more resource sufficient you can have an 8% additional turnover every year; and you will pollute less, you will reduce your emissions and this is also about the jobs, the skills, the innovation of the future. This is why the European Commission proposed a circular economy action plan. In December 2015, 54 measures trying to put in place a strategy for circular economy in Europe. Today the 54 measures have been presented by the Commission and in many cases even already adopted by the council or by the parliament. We have reformed our waste legislation. We have come with our plastic strategy. We have a strategy for eco-recycle. We are working with public procurement. We have to look at standards. We have to look at secondary raw materials. The circular economy is not just about waste. It is about waste but it is about many other things that can bring new business opportunities. It is about innovation, is about supporting startups. There are links with the collaborative economy. And all the sectors can benefit from construction to agriculture, to transport, to energy, to tourism. There are many opportunities which are changing the way we are behaving, the way we are consuming.

I will give you a couple of examples. I was meeting with some entrepreneurs some days ago, I was telling yesterday the minister, and they have created a startup. What is the startup about? They are selling glasses. The startup is called Sea to Sea. They take the plastics from the sea and they manufacture plastic glasses in order to sell a product which is useful. They are transforming an environmental challenge into a business opportunity. We have business opportunities around the mobile phones. We have in the world 7,5 billion mobile phones, more than inhabitants, thrown away. In these, you have valuable materials which are very expensive to extract. We are spending a lot of money in extracting them to ending landfills. Are we becoming crazy? Recover, reuse, recycling, remanufacturing. Collecting valuable materials is another way forward. So, behind the circular economy, there are also great business opportunities.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

So, what about concrete opportunities for this country? We are in Greece in this circular economy forum and we know that after the crisis the Greek society has done big efforts to come out of it. You are in a better situation now, but there are still big environmental challenges. The rate of recycling is still low, there is a lot of landfilling. And therefore, we support the efforts of the Greek government in order to change the situation. There has to be an increase in recycling. We have a target by 2020 to reach the 20% and there is a lot that has to be done in Greece. But we need also to reduce significantly landfilling. And here I have to be very clear, it is very important for the municipalities to step up the measures. The cities around the country have a great role to play. Solutions start in the cities and it is essential that the cities in Greece see that waste is not something useless; waste is a resource. All the plastic that it is spilled in the oceans is a potential business of 105 billion euros that we are losing. So, there are business opportunities around waste, investing in recycling facilities, treatment, reducing landfilling with economic instruments is the way forward. And the European Union is ready to support with regional funding, with the innovation program; we have 8 billion euros for innovation and circular economy is the big priority. So that if the right strategies follow, we think we can actually gain some benefits. The circular economy is not for Nordic rich countries. The circular economy is not just high tech industries. Every sector, every company can benefit. I often tell companies don't do it for the planet, do it in your own self-interest. Because you will become stronger, you will become more competitive, you will offer jobs, you will innovate and you will, at the end of the day, do something very important. This is how the environment and the economy look at the same direction. The environment and the economy are not antagonistic; it is possible to reconcile economic opportunities with environmental protection, and this is what the circular economy is all about. We see that there are many opportunities in Greece in relation to the tourism sector – sustainability has to be the name of the game; textiles, food, construction, consumer goods. We think also we have to address the particular situation of islands. And the European Commission is ready to address the issue of insularity in its circular economy strategy. We understand the difficulties of islands in becoming more circular and we will work in this direction. I want to mention something very important we have a circular economy stakeholder platform, which you can see at the website of European Commission, to allow any business to get there to exchange business practices, to have information, to get together, to

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

cooperate, to decide new business models, new business opportunities, new solutions to deal with the environment.

And I want to conclude, and to conclude, being in Greece, I want to quote a Greek proverb which I read today in the hotel when I was going out. And the Greek proverb is very simple, it says “The beginning is half of every action”. I am confident that this first Circular Economy Forum can be the beginning of the economic, the environmental and the social transformation that we need in this country and across Europe towards the circular economy. Thank you very much.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Calleja, ειδικά για την χρησιμοποίηση του ρητού της Ελλάδας «η αρχή είναι το ήμισυ του παντός». Και όντως πραγματικά με τέτοια αρχή – που για μας βέβαια δεν είναι αρχή, γιατί δουλεύουμε συστηματικά αρκετά χρόνια τώρα για να φτάσουμε εδώ· είναι όμως η κοινοποίηση της αρχής για τους εκτός υπουργείου και εκτός της ομάδας αυτής που έχει ασχοληθεί πάρα πολύ στενά. Εγώ θα σημειώσω επίσης ότι από την ομιλία του κυρίου Calleja, σημείωσα τουλάχιστον έξι φορές τη λέξη society, τη λέξη κοινωνία, και με δεδομένο ότι ο επόμενος ομιλητής μας είναι ο κύριος Βερνίκος, ο Πρόεδρος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, ο οποίος μας έκανε την τιμή να συμμετάσχει στην ελληνική αντιπροσωπεία την περασμένη χρονιά για την παρουσίαση της έκθεσης της Ελλάδας ως προς τους 17 στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, εκπροσωπώντας την κοινωνία και με αυτή την εμπειρία και την στενή συνεργασία και σε εκείνο το forum, χαιρόμαστε πραγματικά που τον έχουμε και σήμερα εδώ και θα θέλαμε να μας πει λίγο από την δική του την πλευρά την προσέγγιση της κυκλικής οικονομίας. Ευχαριστούμε, κύριε Βερνίκο.

Γεώργιος Βερνίκος, Πρόεδρος Οικονομικής & Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδας

Κύριε Αντιπρόεδρε της κυβέρνησης, κύριοι Υπουργοί, κύριοι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αγαπητοί φίλοι,

Γνωρίζουμε πως η Γη μόλις στην ηλικία των 42 ετών άρχισε να ανθεί. Οι δεινόσαυροι και τα μεγάλα ερπετά εμφανίστηκαν ακριβώς ένα χρόνο πριν, όταν ο άνθρωπος ήταν 45 ετών. [...] Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης ώρας έμαθε να καλλιεργεί το έδαφος και πριν από ένα λεπτό άρχισε η βιομηχανική επανάσταση. Στα τελευταία 60 δευτερόλεπτα, ο σύγχρονος άνθρωπος κατάφερε να μετατρέψει τη Γη και την ατμόσφαιρά της από παράδεισο σε χώρο που δύσκολα κατοικείται. Πολλαπλασιάστηκε ο ίδιος σε κλίμακα επιδημίας, προκάλεσε την εξαφάνιση αμέτρητων ζωικών ειδών, δημιούργησε απίστευτη ρύπανση και μόλυνση και επηρέασε ακόμη και το κλίμα. Κι ενώ βγήκε στο διάστημα για να αναζητήσει πρώτες ύλες, τώρα στέκεται σαν ανόητο παιδί, μπροστά στις φοβερές επιπτώσεις που προκάλεσε η μετέωρη άνοδος του στο χείλος μιας καταστροφής της όασης της ζωής στο ηλιακό μας σύστημα. Είναι πράγματι αξιοπερίεργο ότι ο άνθρωπος εάν δεν φτάσει στα όρια των επιπτώσεων από την απληστία του, δεν ανακόπτει την πορεία του όσον κι αν αυτή είναι αυτοκαταστροφική. Το διάβασα αυτό έτσι σαν μια εισαγωγή για να πω ότι τουλάχιστον για όσους έχουν μια ευαισθησία στα θέματα τα περιβαλλοντικά, τα θέματα που άπτονται, όπως τα θέματα της κυκλικής οικονομίας, είναι προφανώς ζωτικής σημασίας. Για να μην πω κιόλας ότι ιδιαίτερα όσοι ασχολούνται με το περιβαλλοντολογικό κίνημα εδώ και πολλά χρόνια έχουν εντοπίσει το θέμα. Και βέβαια δεν σας κρύβω ότι όταν μιλάμε για το περιβάλλον υπάρχουν θέματα soft, όπως είναι η κυκλική οικονομία που άπτεται περισσότερο θεμάτων πολιτισμού, παιδείας, δημόσιας υγείας και αυτονόητων θεμάτων, και σκληρά θέματα περιβαλλοντολογικά που επηρεάζουν το κλίμα, όπως είναι τα ορυκτά καύσιμα, και γενικά θεωρούμε ότι τα θέματα των κλιματικών αλλαγών είναι το κυριότερο θέμα.

Ερχόμενος στα θέματα της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Καταρχήν, θέλω να πω ότι στην διάρκεια της δικιάς μου προεδρίας από την πρώτη στιγμή υπήρξε μια συναντίληψη με τον αρμόδιο Υπουργό. Υπουργέ, σε ευχαριστούμε που στη διάρκεια αυτής της περιόδου μπορέσαμε να συνεργαστούμε, να αναδείξουμε τα θέματα, δεν είναι τυχαίο ότι βρεθήκαμε μαζί και στον ΟΗΕ το καλοκαίρι του '18 μαζί με την εκπρόσωπο της Βουλής, και εμφανιστήκαμε η Κυβέρνηση, η Βουλή και η Κοινωνία των Πολιτών ότι βρίσκονται ταυτόσημα στην ανάπτυξη, όσον

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

αφορά δηλαδή τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. Και πράγματι οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης 2030 αποτελούνε θέματα που μας ενώνουνε, που δημιουργούν μια προοπτική κοινής συνεργασίας και είναι ευτύχημα ότι όλοι οι φορείς, όλα τα μέλη που συμμετέχουν και στην οικονομική και νομική επιτροπή, οι εργοδότες, οι εργαζόμενοι, οι περιβαλλοντολογικές οργανώσεις, οι επιστημονικοί φορείς, η τοπική αυτοδιοίκηση βρισκόμαστε ότι συμπλέουμε, ότι έχουμε κοινή αντίληψη. Περισσότερο είναι η αγωνία μας στο εάν αυτή την κοινή αντίληψη, η οποία απαιτεί δομικές αλλαγές στον τρόπο που σκεφτόμαστε, θα μπορέσουμε να την πραγματοποιήσουμε παρόλο το ότι συμφωνούμε. Σπάνια στόχοι όπως είναι οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης ή της κυκλικής οικονομίας συναντούν τόσο μεγάλη αποδοχή και μπορούμε μαζί να δουλέψουμε για να το πετύχουμε. Θέλω να πιστεύω ότι το επόμενο χρονικό διάστημα όπου η ανάγκη για συναινέσεις και συνεργασίες θα πρέπει να βρίσκονται πολύ ψηλά στην ατζέντα όλων μας, θέματα όπως η κυκλική οικονομία είναι θέματα που θα μας ενώνουν να εργαζόμαστε μαζί και στις λεπτομέρειες, ώστε να προχωρήσουμε μπροστά για μια πραγματικά βιώσιμη ανάπτυξη όπου η Ελλάδα μπορεί να πρωτοστατήσει. Δεν θέλω να υπεισέλθω σε λεπτομέρειες. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και παρακολούθησε όλη την δουλειά που κάνει το Υπουργείο και τις υπουργικές αποφάσεις που έχουν γίνει. Και τον Οκτώβριο του '18 βγάλαμε σχετική γνώμη, που είναι ανακοίνωση κοινωνικών φορέων για την ανάπτυξη. Βρεθήκαμε πράγματι να υπάρχει μια συναντίληψη. [...] Μέσα στους οποίους περιλαμβάνεται και η κυκλική οικονομία, θα αποτελεί βασικό μέλημα στο οποίο θα προσπαθούμε να συμβάλλουμε όσο μπορούμε. Ευχαριστώ.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Βερνίκο, Πρόεδρο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδας, για την προσέγγισή του και τη διαπίστωσή του για τη συναντίληψη που υπάρχει στα θέματα που έχουμε μπροστά μας. Στο θέμα της κυκλικής οικονομίας, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως από τους προηγούμενους ομιλητές, το στοίχημα αφορά και μια αλλαγή νοοτροπίας, μια αλλαγή στον τρόπο που ζούμε, σε απλά, μικρά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε όλοι και μπορούν στη συνέχεια να οδηγηθούν σε μεγαλύτερα αποτελέσματα. Ως προς το κομμάτι όμως της διοίκησης και της κυβερνητικής προσέγγισης στο πώς επιτυγχάνονται οι στόχοι

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

κυκλικής οικονομίας, και πώς ένα παράδειγμα σε επίπεδο κράτους και σε επίπεδο συνεργασίας κυβερνητικής, θα καλέσω στο βήμα την κυρία Carmen Duran, από το Ισπανικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, για να μας δώσει την εμπειρία της στη διυπουργική συνεργασία στην ισπανική κυβέρνηση για τα θέματα κυκλικής οικονομίας. Κυρία Duran.

Carmen Duran, Ισπανικό Υπουργείο Περιβάλλοντος

«Η Ισπανική διυπουργική εμπειρία συνεργασίας»

Good morning, ladies and gentlemen. It is a pleasure to be here and to share our experience on circular economy. First of all, I would like to ask you: How can we make circular economy real? This is the first question that arose among the waste (δυσνόητο – 1:23:19) unit. And at first, it seems like a very simple and easy question to answer, but in reality, it turns out a very difficult question. Because we have a lot of experience on waste regulation, we have a lot of information or other details on waste operations like recycling, collection, landfilling. But we have never dealt with other policies, like economic or social policies, even not in a sustainable way. So, we have never worked on eco design or other items like production, distribution, consumption. So, therefore, we understood that we need a broad approach and we need also the experience of other authorities who have more knowledge, who have an experience in other policies. So, we invited them and we established a working group at a national level. This working group, it was not only to preserve nature and natural system, but also is to maintain materials and products in use. So, this group under the name of the Inter-ministerial Commission of Circular Economy is divided in two different groups. One is the Steering Committee, and in the Steering Committee, we are connected to all the ministries that have an important relationship to circular economy. So, we have here the Ministry of Economy, we have here the Ministry of Environment, and also we have here the Ministry of Science, Innovation and Universities. All these ministries are devoted to have the highest budget to circular economy. And also, have the highest compromise to disseminate ideas and principles of circular economy. On the other hand, we have another ten ministries. All these ministries have different missions and actions considered in our action plan. Many of them are developing at present. But that was not enough. Circular economy also involves citizens, so we need to narrow or work with other authorities, such as regional and local authorities. So, we created a new group and

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

this group was with these authorities in a national level and depends on the waste commission. Also, besides we are involved in other groups as the network of environmental authorities, when we are considering all the circular criteria for applying to projects which are considered circular.

So, I'm going back to the previous slide. And here, we have 13 ministers, that is more or less the equivalent to 39 units who are working in circular economy on a national level. That means more or less 42 persons who are tending all the meters and 31 deputies. Also, we follow up the circular economy issue, so we are monitoring all the indicators that we consider at circular economy. There are two sets of indicators; one that is very similar to the commission's ones, and we have other indicators only to know how we are doing our action plan in circular economy.

What we have done until now. The first thing that we have done is to work in the circular economy strategy and action plan. For doing that, we start with higher level event. In this higher level, we invite different stakeholders from private entities. Once we finish this, we are starting the public consultation. This public consultation was a very, very intensive one because we worked hard in disseminating the idea of circular economy. So, we collected more than 1,800 proposals, most of them from the national associations and industrial federation. And also, we finished our public consultation asking some comments to our special environment council that is named (δυσονόητο - 1:28:13), and this body is named after the environmental concept. So, that means that we will not be considered ourselves in the strategy, but we will be considering a future in new regulations or in the policies.

So, what's the main conclusion of working together. The main conclusion is that we have a strong participation of all the correspondents, so that means that circular economy is a horizontal axe for all the policies. So, we are writing and working together in all kinds of documents, independently of the ministries who are backing us. We also have a better coordination working together. And also, a rewarding strategy. But not everything is simple. We have also had some difficulties, because getting a consensus is not always easy, so that means that it requires time for reflection, especially if we are talking about the same item with a different approach which is quite common in circular economy. And also, it means that we have additional work for all the units who are involved in circular economy. But at the end, a technical point of view, we obtained two different kinds of

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

documents – we got this Strategy on Circular Economy and an Action Plan with more than 110 missions.

I would like to mention also that as a result of working all together, there are some samples that we have been working on in different kinds of documents. For example, we consider circular economy in the new Green Procurement Plan that was published in January, earlier this year. Also, we consider circular economy as a model for local entities, for municipalities. Also, we are considering circular economy in different economic issues. And recently, we have made some comments to all the documents, like the Spanish Urban Agenda or even in the artificial intelligence.

Καθηγητής Jan Jonker, Radboud University Nijmegen

«Τι οικονομία θέλουμε;»

To be here as a simple Dutchman, I want to thank Mr. Vice President for being here. I have been asked to give twenty minutes on the business side of the circular economy. I have sort in production and then we focus on *what* the economy is at the circular economy, if everything works. Which is not the case. Which is not problematic, but I need to stand here.

So, thank you very much for inviting me. The most important question is of course what kind of fundamental reasons do we have to address the circular economy. I had the time yesterday to walk around your fantastic, beautiful city and I think that the city of Athens is a classical example of eternal recycling. I think the way you use what you have in an eternal way is fantastic, but walking the streets of Athens also shows this... And if you look at this with a circular pair of eyes, you understand what the job is. Because this is just what you see and from my perspective, this is very strange because people throw away their money. Which as a Dutchman, you must understand. I don't really understand.

And if you go back in history, we started throwing in 1954 when the first American policy was saying “throw away and you're happy” came in place. And if we do try to do one thing that is to change that policy we deliberately created. Because giving this policy our material extraction is rapidly and uncontrollably moving. This is our physical extraction reality, and it creates a number of

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

fundamental problems. Namely, if more people eat from the same material and if we keep the same industrial production and we stick to the same economic growth we will rapidly focus on resource scarcity. We will have increasing climate problems and, if you want to have a nightmare, you can add another ten reasons.

So, we should be very realistic, this is our society, this is what we use, what we consume and we only at present we reuse less than 10%. That is the challenge: organizing that in a way that it goes down. And don't create illusions, it's hardly possible to make a 100% circular economy, because we will use things. But at the same time, we should be aware that the way we operate also creates all kinds of fundamental problems. And as you know, 75% of the insects has gone down in the last 20 years. So, that is very, very serious. So, if we talk about the circular economy, we talk about transition, we talk about a triple challenge. One of the first is we need to deal with the energy transition, we cannot uncouple circular economy without talking about the energy transition. Second, we need to combine the circular economy with the climate change, and yes, of course, evidently we need to combine with our material use. But let's not make the mistake by saying "let's focus only on the circular economy", but we need to focus on the other two elements. For many people, this is how the circular economy looks like.

On what part are we working, what is we should do? So, we should first of all have a clear understanding -I hope- from what the circular economy is. We come from a conventional throw away also called linear economy, in which we mine and we produce and we maintain what we have, and more recently we started to servitise, meaning that we started to maintain a little bit the value of what we have. And then, under this production process we got waste. And this for last 25-35 years has been our focus: Can we still get some value out of that waste? And basically, waste is a resource; is waste if you treat it like that. In my country, we are now talking about a law where waste is no longer considered to be waste, but we consider the material as extended use. It might sound very funny, but it is very fundamental to this debate that we talk about these things.

So, in essence, the circular economy is an economic challenge with ecological and social impact in preserving value. So, that is what it is all about. If we look at where we come from, we come from this economy, but this is not what we want. We don't want a recycling. We have business-oriented economy and not a loop-oriented economy. And we can also talk about re-manufacturing,

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

refurbishment and re- design. And it comes if we start really circularizing the material we have, if we design the material in a way that enables to make close loops.

Finally, we have something called substitution. Substitution means we start looking for materials we can grow on trees or in the sea, or on other places. And it offers a fantastic schedule to recreate the economy from a conventional “repair and reuse” perspective.

The question then is all very fine, all very nice conceptually. First of all, we need a strategy and it is fantastic to see that there is this strategy. Yes, I was given a copy yesterday, I read it Mr. Minister. It is about social value creation, it is about ecological value creation, it is about the participative economy, that’s what value creation is all about. And the question then is, how can we create business models that suit that model? I think there are three major avenues we can explore, and they are called capacity, community and commodity and all three are fitting, are linked together. So, I give you a brief overview of what is possible. This is our society at present which we’d like to change. We’d like to move from a linear to a circular economy in a society full of stuff we have around us. So, we don’t start from scratch. It would be fantastic, to rain 50 square kilometers of desert and start over again. That is not reality. Reality is we have to do it in our present society. And the first thing we can do is we can add digital technology or whatever you want to call it, I don’t which words you use here, but we call it digitalization, which is a word to what we have, and it means we can put a digital strategy in place to better use what we have. And there are many, many opportunities to combine resources. Because much of the resources we have, we hardly use. The famous car example – 96% of the time and every each car in Europe stands still, and if it drives you have paid three times. One by buying a car, don’t buy a car. Second, by having a car in front of your house, don’t buy a car. Third, by driving a car and the average use of petrol is around 92% waste. So, don’t use a car. It’s a very simple statement. But if you have one – If you haven’t you haven’t, I have two – then you can make smart combinations based on digitalization on, we call it, tokenization. And we have an enormous amount of possibilities there how we can use those resources. So, don’t only apply it to your car, but to your parking lot, or to your chair, or something close, or textile.

So, the first one is organizational efficacy. Use what we have much better. Second, I think it is very important to engage not only with business, but also with people. Because if people do not start to

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

move, we have only a business debate on circularity. And it is very important to value the strategies that are value for people. So, we developed something called a Community based Circular Business Model. Sorry for the word, but it means how can people engage in creating circularity, in getting value out of it. In other words, if you have a “throw as you pay” strategy, I would say “get paid as you throw” strategy. So, turn things upside down, and if people are decently working on recycling, on separation, on circulation, give them a benefit and they will engage. It’s very important to understand that those strategies need to be developed. So, it is all about organizing community involvement, creating value for the people involved. If we don’t, they stand aside. And yes, of course, we also have circular business models. There is a lot of talk about it. We did a national survey on circular business models for the government etc. and circular business models simply say we need to organize value preservation. But if you want to do so based on loops, the disadvantage is our actual institutional, fiscal, juridical system does not accommodate this way of thinking. So, for the ministries, there is a massive task to accommodate that way of thinking. Otherwise, you ask people to become circular, you ask businesses to become circular and then they are treated as they are linear. And that’s where the real challenge is. That’s a lot of work to get it done.

So, if you about how this might work, this is an example from my country, where a city uses its food waste to create biogas, which they then use for public transport. It sounds a little bit complicated, but we are trying to understand how the loop might work and how we can benefit. Because then we get neutral public transport based on food waste. Well, since Greeks, you LOVE food -you are not Dutch, I like it- if you see the number of festering in this town, you probably can run a total public transport system based on biowaste. And the models are there.

But also, we can do the same for plastic. The plastic cycle is much more complicated – I have not too many chemists in the room. We have what we call the diaper cycle, which is a fundamental problem in Europe. It is a serious question to think about diaper recycling among other things. Or, in one of the projects in which we are engaged, the CO₂ Cycle. How can we turn CO₂ from a hazardous gas into a business model? Not only, but how can we use it? How can we employ it in different ways? Can we use it for transportation? How could that work?

So, the four examples I gave are all what we call scaled projects. So, we don’t start at the bottom, but we simply say we have a fundamental issue that comes from diapers or when it comes to

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

concrete and all those things, and we organize the cycle of that material. Because then you get scaled and you have impact. Because in the end, if you develop business models, there should be accompanying revenue models and impact models. And if I look at the present discussion in Europe, we start at the policies for circular economy, but we really have to invest in the business models, the revenue models and the impact models, and the balance between the three. We wrote about it, and there is a book about it -which is for free, which I can disseminate afterwards- that's what I do, I write books.

And I come to a close. For me, the circular economy -if you want to have a simple title- is making recycling obsolete. That's basically what it is: let's get rid of recycling. And if you look at my country, this is the Dutch national material footprint. This has had a lot to understand our strategic focus. Namely, this is what we use. And if you look very seriously at this picture, you can see that despite all the talks we've had, we are not that good at recycling. We use much more stuff that we pretend to recycle. So, make a picture of your country to understand where the opportunities are, because if we look at our country -and this is research from February this year- you see that we are good at recycling, but we are not yet good at the circular economy.

So, allow me, stubborn as I am, to give you -and you can throw it away, it's a joke, sorry- some modest advice. Potential waste streams, I think that is a very fundamental thing, what we talk about. Where are the possibilities? That's one. Second, I think that circular economy requires new knowledge. Not only research, but knowledge and innovation agendas. For a period of years – what kind of knowledge do we need 5 years from now? What kind of knowledge do we need 10 years from now? Because our educational institutes are slow institutes, and it's very good that they are slow, but it means we need to say what kind of knowledge we have developed -what kind of projects- in 2025-26.

It's a very interesting question. I think what helps us well is to create local implementation circular economy academies. Local places where there is knowledge and experience, set up maybe with the help of the European Union, where there is concentration of bad practices, good practices, decent tools and system networks. Because otherwise, we invent the wheel over and over and over again. And Europe, as you know, is fantastic place, all kinds of things are happening – so, share this knowledge.

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

I think we should be a bit more creative and engage with people, with students, with citizens towards these challenges. What would happen if we make a waste-free island, which is also energetically speaking our target? What would it look like? Can we do so, not in 10 years' time, but let's do it this summer. Then everybody starts freaking out by saying "this summer? That's impossible!" But that's exactly what a challenge is all about. Invite people from around the place and say "we have this challenge, we'd like not simply to say it's going to be waste-free -because, with all due respect, that's not that complicated- but let's make it permanent." And invite students from all around the place, make a movement. Invite 1,000 students and say, ok let's do it in six weeks' time. That's what a challenge is all about. Maybe you should steal the idea of Green Deals. Green Deals mean you make specific agreements around waste streams. It works very well. Then what about funding all these things via CO2 taxes, tourist taxes and all the other possibilities.

In the end, as a government, everything you do, everything you buy, could be either sustainable or circular, and that's creating an enormous impact on this strategy. Sorry for providing these suggestions and thank you very much.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον καθηγητή, τον κύριο Jonker, και ίσως το θερμό χειροκρότημα που απέσπασε να είναι και η απόδειξη ότι πολλοί από εμάς έχουμε αφήσει ίσως τις ακαδημαϊκές αίθουσες για κάποιο καιρό, αλλά και το πόσο ενδιαφέρον είχε η παρουσίαση και η προσέγγιση που μόλις μας είπε. Συνήθως σημειώνω τα βασικά, αυτά που λένε οι ομιλητές, εδώ στον καθηγητή δεν τα κατάφερα γιατί δεν μπορούσα να αποσπάσω την προσοχή μου παρακολουθώντας τον. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την εξαιρετική παρουσίαση. Και τώρα ήρθε η ώρα για την κεντρική ομιλία αυτής της ενότητας, θα καλέσω στο βήμα τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης και τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, τον κύριο Γιάννη Δραγασάκη για την κεντρική ομιλία. Και στο τέλος θα σας πούμε για το επόμενο πρόγραμμα. Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Αντιπρόεδρε.

Γιάννης Δραγασάκης, Αντιπρόεδρος Κυβέρνησης και Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης

Κεντρική Ομιλία

Αξιότιμοι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των φιλικών κυβερνήσεων που είστε σήμερα εδώ, εκπρόσωποι κοινωνικών επιστημονικών φορέων, κύριες και κύριοι,

Μερικές φορές είναι καλύτερο να είναι κανείς ακροατής παρά ομιλητής και τουλάχιστον εγώ σήμερα έτσι αισθάνθηκα. Είχα την χαρά να ακούσω ομιλίες, οι οποίες αυτές ήταν οι κεντρικές ομιλίες. Εγώ σαν εκπρόσωπος της κυβέρνησης αυτό που έχω να κάνω, νομίζω, είναι να πω με συντομία τι παραλάβαμε, τι κάναμε και τι σχεδιάζουμε για το μέλλον. Τι παραλάβαμε όχι με την έννοια για να δείξω πόσο κακοί ήταν οι προηγούμενοι, πόσο καλοί είμαστε εμείς. Αλλά επειδή η κληρονομιά στο θέμα που συζητάμε είναι κάτι του οποίου πρέπει να έχουμε συνείδηση, διότι πρέπει να την υπερβούμε.

Πριν όμως από αυτό θα ήθελα να πω δύο λόγια για το χρόνο και για το θέμα, για το χρόνο κατά τον οποίο γίνεται αυτό το forum και το θέμα της κυκλικής οικονομίας φυσικά. Σε ότι αφορά το χρόνο, έχει μεγάλη σημασία που γίνεται αυτή την περίοδο, μια περίοδο δηλαδή που έχουμε πια απαλλαγεί από την βαριά επιτροπεία και από τα μνημόνια. Διότι αν το κάναμε αυτό πριν από κάποια χρόνια θα είχε και τότε μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά τότε θα μιλούσαμε για ευχές. Ενώ σήμερα μπορούμε να μιλήσουμε για δεσμεύσεις. Διότι όσο ήμαστε στα μνημόνια δεν είχαμε την δυνατότητα, την πλήρη δυνατότητα να ορίζουμε εμείς τις προτεραιότητες. Προτεραιότητες ήταν τα μνημόνια. Βεβαίως κάποια πράγματα κάναμε και εκτός, ως παράλληλο πρόγραμμα. Αλλά αυτή είναι μια πραγματικότητα για την οποία πρέπει να έχουμε συνείδηση. Ότι η χρεοκοπία που ζήσαμε είχε βαρύτερες συνέπειες. Και πρέπει να το λέμε διαρκώς για να πάρουμε όλα εκείνα τα μέτρα που χρειάζονται ούτως ώστε να μην ξανασυμβεί στη χώρα μας στις επόμενες γενιές αυτή η περιπέτεια. Ο χρόνος λοιπόν έχει σημασία. Διότι σήμερα μπορούμε να ορίσουμε τις προτεραιότητές μας και κυρίως διότι σήμερα μπορούμε να λάβουμε πολιτικές δεσμεύσεις.

Και στο μεταξύ βέβαια είδαμε ότι έχει προηγηθεί μια σημαντική δουλειά που έκανε το forum ώριμο για να παίξει αυτό τον ρόλο. Το δεύτερο που συνδέεται με τον χρόνο και θέλω να το αναφέρω είναι ότι αν τη συζήτηση αυτή την κάναμε πριν από λίγα χρόνια, ίσως κάποιοι θα είχαν το άλλοθι, τι να κάνουμε, οι ξένοι δεν μας αφήνουν. Το είπα ήδη εγώ πριν με άλλη έννοια. Τώρα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

λοιπόν όλη η ευθύνη είναι δική μας. Η ευθύνη του σχεδιασμού της χώρας, της ανάπτυξης της χώρας, η ευθύνη των προτεραιοτήτων που θα θέσουμε, η ευθύνη για τους νόμους που θα προτείνουμε είναι δική μας ευθύνη. Και αν βρίσκω κάτι πραγματικά ριζοσπαστικό, για να μην πω επαναστατικό, στο θέμα που συζητάμε, είναι ότι με τρόπο εντελώς καθαρό μάς κάνει να σκεφτούμε το ζήτημα ακριβώς της ευθύνης. Και να δούμε στο παράδειγμα της κυκλικής οικονομίας ότι δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα αν δεν διασφαλίσουμε την συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Και αυτή είναι από την κυβέρνηση, την αυτοδιοίκηση, τις επιχειρήσεις, τους φορείς της κοινωνίας. Προφανώς, ο πολίτης δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα αν δεν έχει καθαρό το θεσμικό πλαίσιο που θα διέπει αυτές τις δραστηριότητες. Αλλά και οι οποίοι νόμοι ψηφιστούν, νομίζω φάνηκε και από τις μέχρι τώρα συζητήσεις, η υλοποίηση τους θα εξαρτηθεί από το τι θα κάνει η αυτοδιοίκηση, τι θα κάνει ο επιχειρηματικός κόσμος, τι θα κάνουν οι πολίτες, τα κινήματα, η Κοινωνία των Πολιτών κλπ.

Σε ό,τι αφορά το θέμα είχα σκοπό να τονίσω λίγο ότι δεν πρόκειται για ένα τεχνητό θέμα όπου εμπλέκεται με τεχνολογίες, με διαδικασίες κλπ., αλλά είναι βαθύτατα πολιτικό. Νομίζω ότι και αυτό φάνηκε. Είναι το θέμα βαθύτατα πολιτικό διότι μιλούμε για την ζωή μας και την δική μας και των επόμενων γενεών. Είναι πολιτικό διότι μας φέρνει αντιμέτωπους με το κεντρικό ερώτημα της ανάπτυξης. Τι εννοούμε ανάπτυξη στην εποχή μας. Αν η ανάπτυξη είναι η διέξοδος, τότε γιατί εμείς χρεοκοπήσαμε; Δεν είχαμε ανάπτυξη πριν; Είχαμε, και μάλιστα ισχυρή. Άρα μας θέτει το πρόβλημα, μας θέτει το ερώτημα ποια οικονομία θέλουμε, ποια ανάπτυξη θέλουμε ή και έχουμε ανάγκη και μας υποχρεώνει να κάνουμε επιλογές. Δείτε την εικόνα που παρουσιάζουμε ως χώρα από την άποψη των δημόσιων συζητήσεων των μέσων ενημέρωσης. Από την μια ακούμε καθημερινά να μειώσουμε τους φόρους, να κάνουμε περισσότερες ιδιωτικοποιήσεις, να φέρουμε περισσότερες επενδύσεις. Ας υποθέσουμε τα κάναμε όλα αυτά. Αναιρέσαμε και κάποιες από τις αιτίες της κρίσης. Η άλλη μέθοδος είναι η αντίστροφη. Ξεκινάμε από το ποιοι είναι οι όροι της βιωσιμότητας της ανάπτυξης σήμερα και άρα με βάση αυτούς τους όρους, τι φορολογία πρέπει να κάνουμε, τι είδους επενδύσεις πρέπει να προσελκύσουμε κατά προτεραιότητα και ποιος θα είναι ο ρόλος του κράτους στην εποχή μας. Και ακριβώς το θέμα αυτό έχει την σημασία την ευρύτερη ότι μας καλεί να σκεφτούμε και να πάρουμε θέση και σε ότι αφορά τις αιτίες της κρίσης και κυρίως σε ότι αφορά την από εδώ και πέρα ανάπτυξη. Θα ήθελα λοιπόν να έρθω τώρα στο βασικό θέμα σε ό,τι αφορά δηλαδή τις αφετηρίες μας.

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Είναι προφανές ότι στην Ελλάδα ξεκινάμε από άποψη του θέματος που συζητάμε. Από μια θα έλεγα αρνητική αφετηρία και τούτο διότι πριν από την κρίση είχαμε ένα παραγωγικό υπόδειγμα, το οποίο ήταν χαμηλής προστιθέμενης αξίας εξαρτημένο από τις εισαγωγές, εξαρτημένο από το δανεισμό και από την κατανάλωση. Δηλαδή δεν μπορούσε να αναπαραχθεί το σύστημα αν δεν έπαιρναν περισσότερα δάνεια το κράτος και οι ιδιώτες, εάν δεν κάναμε περισσότερες εισαγωγές, εάν δεν αυξάναμε την κατανάλωση. Την εισαγόμενη εν πολλοίς κατανάλωση. Άρα το μοντέλο που είχαμε στην Ελλάδα ήταν μια κρίση σε αναμονή. Το μοντέλο αυτό δεν ήταν βιώσιμο, είχαμε έναν τρόπο ανάπτυξης ενδογενώς μη βιώσιμο. Και για αυτό μίλησα πριν ότι έχει σημασία να έχουμε συνείδηση αυτού του γεγονότος για να εκτιμήσουμε αυτό που ήδη ελέχθη, ότι η μετάβαση σε ένα νέο υπόδειγμα αποτελεί στόχο, αποτελεί μονόδρομο, αλλά είναι και στόχος με πολλές απαιτήσεις. Η ίδια λοιπόν η εμπειρία δείχνει ότι αν υλοποιούμε την ανάπτυξη ερήμην των όρων που διασφαλίζουν την βιωσιμότητά της, η μόνη προοπτική θα είναι μια νέα κρίση. Εάν όμως η κρίση ανέδειξε την ανάγκη, δεν υπήρχαν οι πολιτικές προϋποθέσεις για να προχωρήσουμε πιο έγκαιρα σε αυτή την αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος. Μέχρι το 2015 δεν υπήρχε ούτε η πολιτική βούληση ούτε οι δυνατότητες οι θεσμικές οι οποίες απαιτούνται για αυτή τη μετάβαση. Ακριβώς γι' αυτό, την περίοδο μετά το 2015 μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε ως περίοδο δημιουργίας των προϋποθέσεων. Θα ήθελα εδώ να ξεχωρίσω ορισμένες από τις κυβερνητικές ενέργειες που έχουν τον χαρακτήρα των προϋποθέσεων δηλαδή ορίζουν το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθούμε ή κινούνται ήδη οι δράσεις οι οποίες συζητήθηκαν και θα συζητηθούν τις επόμενες μέρες.

Η πρώτη πρωτοβουλία έχει να κάνει με τη διαμόρφωση της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Δεν είχαμε ως χώρα πριν μια εθνική αναπτυξιακή στρατηγική και μάλιστα η ανάπτυξη με την βιώσιμη διάστασή της δεν ήταν καν ο στόχος όπως είπαμε. Πρέπει στο σημείο αυτό να πω ότι η διαμόρφωση της εθνικής στρατηγικής έγινε παράλληλα με συνεργασία, με συντονισμό παράλληλα με τις έκθεσης του ΟΗΕ για την βιώσιμη ανάπτυξη. Άρα η στρατηγική ανάπτυξης που έχουμε είναι εναρμονισμένη, λαμβάνει υπόψη της και προσπαθεί να αντιστοιχηθεί με τους λόγους της βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η στρατηγική αυτή βέβαια δεν είναι στατική. Διαμορφώθηκε από το 2016, παρουσιάστηκε το πρώτο σχέδιο στο υπουργικό συμβούλιο το 2017 και μετά μέσα από περιφερειακά συνέδρια που οργανώσαμε, όπως ίσως γνωρίζετε, σε όλη τη χώρα, καταλήξαμε στην

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

τελική της μορφή. Η οποία και μετά από την έξοδο από τα μνημόνια αποτελεί το βασικό προγραμματικό κείμενο με το οποίο κινείται η κυβέρνηση.

Το δεύτερο είναι το πλαίσιο της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Συγγνώμη, το δεύτερο είναι το εθνικό σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, είναι αυτό το οποίο παρουσιάστηκε στο ΚΥ.Σ.ΟΙ.Π με πρωτοβουλία του Υπουργού, του κυρίου Φάμελλου. Είναι αυτό για το οποίο ακούσαμε σήμερα θετικά σχόλια και ευχαριστούμε για αυτά. Είναι όμως και η δέσμευσή μας να το υλοποιήσουμε και να το αναπτύξουμε περαιτέρω.

Τρίτον είναι η εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Ακολουθώντας την συνολική πολιτική της ΕΕ αλλά και τις απαιτήσεις της συμφωνίας των Παρισίων, προχωρήσαμε σε μια τέτοια στρατηγική, η οποία προβλέπει δραστική αλλαγή στο ενεργειακό μείγμα με αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Προβλέπει εξοικονόμηση ενέργεια σημαντική σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και οι στόχοι αυτοί κατά έμμεσο τρόπο ασφαλώς συνδέονται και με το θέμα της κυκλικής οικονομίας.

Τέταρτο θα ανέφερα το γεγονός ότι αυτές οι γενικές αρχές εξειδικεύονται, έχουν αρχίσει να εξειδικεύονται ανά υπουργείο. Στα τραπέζια από ότι είδα υπάρχουν εκπρόσωποι των υπουργείων και του δικού μας υπουργείου, με τον κύριο Πιτσιόρλα και τον γραμματέα, τον κύριο Μακρυκώστα. Θα αναφερθούν σε ήδη βήματα που κάνουμε στην κατεύθυνση της εξειδίκευσης. Μου έκανε όμως εντύπωση η πρόταση με την οποία έκλεισε ο κύριος καθηγητής πριν, όπου καλεί τις κυβερνήσεις να αγοράζουν με κριτήριο ακριβώς την κυκλική οικονομία. Και θέλω να αναφέρω ότι στο υπουργείο ανάπτυξης ήδη έχουμε προχωρήσει στις λεγόμενες πράσινες συμβάσεις. Στην προσπάθεια δηλαδή όλες οι δημόσιες συμβάσεις να έχουν ως κριτήριό τους μεταξύ άλλων και το κριτήριο ακριβώς της οικολογικής διάστασης, της κυκλικότητας κλπ.

Η πέμπτη πρωτοβουλία που θεωρώ σημαντική από την άποψη της συζήτησης που κάνουμε είναι η στρατηγική για την Βαλκανική στην ανάπτυξη. Πρόκειται για μια στρατηγική η οποία αποσκοπεί στο να δούμε την ανάπτυξή μας, σε συνάρτηση από κοινού θα έλεγα με την ανάπτυξη των γειτονικών χωρών. Απορρίπτουμε δηλαδή το δόγμα της περικόλειστης χώρας. Θέλουμε την χώρα μας μια χώρα ανοικτή με ενεργητική παρουσία και δράση για την επίλυση των προβλημάτων της περιοχής. Και πολύ περισσότερο στα Βαλκάνια που τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα είναι κοινά, αυτό αποτελεί και μια ανάγκη, αλλά και ένα παράγοντα της αναπτυξιακής δυναμικής και σε εμάς

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

και στις άλλες χώρες. Και ακριβώς η επίλυση του θέματος με τους γείτονές μας, με την γείτονα χώρα, η συμφωνία των Πρεσπών δηλαδή, θα έλεγε κανείς ότι λειτουργεί καταλυτικά ούτως ώστε να ενεργοποιηθούν αδρανείς δυνάμεις οι οποίες ενδιαφέρονται για τον ίδιο στόχο. Άρα νομίζω και τα θέματα της κυκλικής οικονομίας, ή κάποια από αυτά, πρέπει να τα δούμε σε έναν ορίζοντα όχι στενά μόνο εθνικό, αλλά και περιφερειακό τουλάχιστον, ευνοώντας και παροτρύνοντας σε συνεργασίες όχι μόνο σε κυβερνητικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο φορέων αυτοδιοίκησης, επιχειρηματικών φορέων και άλλων.

Η δεύτερη ενότητα πρωτοβουλιών στην οποία θα ήθελα να κάνω μια σύντομη αναφορά είναι το πεδίο των χρηματοδοτικών εργαλείων. Αυτό είναι διεθνώς γνωστό ως πρόβλημα. Στην Ελλάδα είναι οξύτερο διότι το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα -ας το πω έτσι- λόγω των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν, αλλά λόγω και του βάρους των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αλλά και του τρόπου που λειτουργούν οι τράπεζες, δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι έχουν την θέληση ή την βούληση ή την δυνατότητα να ανταποκριθούν πλήρως στα χρηματοδοτικά κενά που περιέχει όχι μόνο η κυκλική οικονομία, το θέτω ευρύτερα, η μετάβαση στο νέο πρότυπο ανάπτυξης. Ακριβώς γι' αυτό, εμείς από την αρχή πρέπει να πω ως κυβέρνηση αναπτύξαμε αυτό που ονομάζουμε συμπληρωματικό χρηματοδοτικό σύστημα. Το οποίο μαζί με τις τράπεζες και μέσω των τραπεζών πολλές φορές μπορεί να καλύπτει χρηματοδοτικά κενά. Το πρώτο εδώ είναι η αναπτυξιακή τράπεζα, η δημιουργία της αναπτυξιακής τράπεζας η οποία ολοκληρώνεται με την κατάθεση σύντομα του σχετικού νομοσχεδίου στην Βουλή. Γιατί επιμένουμε σε αυτήν, διότι με την αναπτυξιακή τράπεζα μπορούμε να κάνουμε εύκολα εξειδικευμένα προγράμματα, στοχευόμενα προγράμματα. Αυτό που κάνουμε και σήμερα ως Ε.ΤΕ.ΑΝ, μπορούμε να βγάλουμε ένα πρόγραμμα ειδικά για την κυκλική οικονομία. Είτε να δίνει δάνεια είτε να δίνει εγγυήσεις, είτε να δίνει κεφάλαια συμμετοχών.

Ορισμένες πρωτοβουλίες, είναι σε εξέλιξη θα πω δύο λόγια γι' αυτές. Αλλά αυτό που τώρα κάνουμε σποραδικά και με διάφορες διαδικαστικές τεθλασμένες γραμμές να το πω έτσι, ο θεσμός της αναπτυξιακής τράπεζας διεθνώς και στην Ευρώπη είναι ακριβώς ότι σε διευκολύνει και διεθνώς εκτός των άλλων να κάνεις και τέτοια εργαλεία ευέλικτα και στοχευμένα. Το δεύτερο είναι η απελευθέρωση πόρων του πράσινου ταμείου αφορά το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Ίσως θα γίνει και μια ειδική αναφορά σε αυτό. Εκείνο που θέλω να πω είναι ότι η καλύτερη οργάνωση του ταμείου που ήδη έχει δρομολογηθεί και η προσπάθεια απελευθέρωσης πόρων προς χρήση, αυτό

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

το ταμείο μπορεί να το μετατρέψει σε ένα βασικό χρηματοδότη δράσεων για την κυκλική οικονομία. Το τρίτο είναι, όπως είπα ήδη, το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και ειδικά στη Γραμματεία Βιομηχανίας γίνεται καιρό τώρα η επεξεργασία δύο χρηματοδοτικών εργαλείων, προβλέπεται εντός του Μαΐου να βγουν οι σχετικές προκηρύξεις. Το ένα θα αφορά χρηματοδότηση υποδομών, σύγχρονων εγκαταστάσεων, υποδομών και εξοπλισμού και το δεύτερο θα αφορά την ενίσχυση αποκλειστικά μεταποιητικών επιχειρήσεων, οι οποίες δρουν στον τομέα της κυκλικής οικονομίας

Με αυτές τις δράσεις και με άλλες που μπορούν να διαμορφωθούν, και το τραπεζικό σύστημα στην συνέχεια οπωσδήποτε θα πιεστεί ή θα προσελκυστεί να παίξει έναν πιο ενεργητικό ρόλο. Επομένως, με αυτές τις δύο ομάδες πρωτοβουλιών και άλλες ειδικότερες, νομίζω ότι διαμορφώνουμε ένα θεσμικό περιβάλλον, το οποίο επιτρέπει να συνεχίσουμε σε συγκεκριμένες δράσεις και παρόλο που ο δρόμος θα είναι μακρύς. Μπορούμε, όπως πράγματι ελέχθη, επειδή η αρχή είναι το ήμισυ του παντός, μπορούμε τώρα να τρέξουμε για να καλύψουμε τον χαμένο χρόνο. Ας το πω έτσι, σε ό,τι αφορά τις προοπτικές, νομίζω ότι εντός, τα άμεσα βήματα, είναι να αξιοποιήσουμε αυτό το θεσμικό περιβάλλον. Να το μετατρέψουμε σε συγκεκριμένα σχέδια, δράσεις και πρωτοβουλίες προς υλοποίηση. Και ταυτόχρονα παράλληλα πρέπει να προχωρήσουμε γρήγορα και σε ένα δεύτερο στόχο που είναι ο σχεδιασμός της δεύτερης δεκαετίας. Είναι ο σχεδιασμός της νέας προγραμματικής περιόδου στη γλώσσα του ΕΣΠΑ που σημαίνει 21-27. Αλλά αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι το 2019 είναι κρίσιμος χρόνος. Εμείς ήδη στο υπουργείο ετοιμάσαμε, θα βγει η προκήρυξη προς τα υπουργεία. Αλλά σημασία έχει να ανοίξει μια συζήτηση για το τι προτεραιότητες θέλουμε να έχουμε στην επόμενη προγραμματική περίοδο και προφανώς μεταξύ αυτών, θα είναι τα θέματα που συζητάμε σήμερα. Πώς θα ωριμάσουν όμως έργα και δράσεις ούτως ώστε να ενταχθούν, έτσι ώστε να κάνουμε τη δεκαετία 2020-30 τη δεκαετία του μεγάλου μετασχηματισμού και της μετάβασης στο νέο πρότυπο βιώσιμης, δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης; Σας ευχαριστώ πολύ.

Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας Περιβάλλοντος, ΥΠΕΝ

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, ειδικά γι' αυτό το κλείσιμο το οραματικό, το εξαιρετικό και με όλα τα λόγια που χρησιμοποιήθηκαν με ισορροπημένη βαρύτητα μεταξύ τους. Να τολμήσω να κάνω ένα μικρό κλείσιμο στην πρώτη αυτή ενότητα, λοιπόν.

Με δεδομένα όλα αυτά που ακούσαμε και με τα πολύ ενδιαφέροντα, πραγματικά, που ακούστηκαν μέχρι τώρα, θα ήθελα να πω ότι η αίσθηση που μένει σε μένα είναι ότι αν αυτό το θέμα της κυκλικής οικονομίας θεωρήσουμε ότι η κυκλικότητα, τα loops που μας είπε ο κύριος καθηγητής προηγουμένως, έχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος μια λίγο μεγαλύτερη συνεισφορά και εμπλοκή, τότε με τη συμμετοχή και την ομιλία του κύριου Δραγασάκη, ως Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, καλύπτουμε και τη δεύτερη λέξη του τίτλου, την οικονομία. Που χωρίς αυτή τη συμμετοχή, δε θα μπορούσαμε να έχουμε τέτοια αισιοδοξία ως προς την συνέχιση των πραγμάτων και των θεμάτων που καλούμαστε να ασχοληθούμε όλοι.

Θα κάνουμε τώρα ένα μικρό διάλειμμα. Μετά από αυτό, θα ακολουθήσει στρογγυλό τραπέζι με τη συμμετοχή των Υπουργών που είναι παρόντες, από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, από το Υπουργείο Ναυτιλίας, από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ο Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας φυσικά, με το συντονισμό του κυρίου Calleja, θα συζητήσουν για το επόμενο θέμα μας που είναι οι κεντρικές πολιτικές για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία.

Σας περιμένουμε σε μισή ώρα για να συνεχίσουμε το Forum. Ευχαριστούμε πολύ.

12:20-14:30 Ολομέλεια - «Κεντρικές Πολιτικές για τη μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία»

Παρουσιαστής: Peter Woodward

Good afternoon, ladies and gentlemen. This is a day of new beginnings and of freshness. And part of that freshness is for that second part, you have a fresh moderator. My name is Peter Woodward. I'm an independent moderator, I have a passion for that journey towards sustainable development and I am always excited to be in a space that is really trying to make the change, make the difference and move forwards. So, it is my privilege to be with you for this session and for further sessions as we explore that journey towards our virtual circles.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

In this session, we got three things we would like to do. We want to develop a conversation about that journey towards circularity. Everyone is engaged at the process. We also have an opportunity to hear from key ministries and industry stakeholders on their commitment to the journey forward. In a moment, I will invite them, to come on at a time and give that pledge of commitment to that move forwards. But first of all, we really just wanted to explore exactly what the challenges, but more particularly, the opportunities that face yourselves in Greece on taking sharp, immediate action towards a circular economy.

And to offer us one or two insights and thoughts and clues for you, I am delighted to welcome to the platform someone who has been very much involved in research around circular economy, particularly in Greece, and has done quite a bit of work in this area. Please, welcome to the platform, Joe Papineschi.

Joe Papineschi, EUNOMIA “the Full Loop”

Good afternoon, everybody, and I also happen to be an example of a 46-year-old man, but that’s a complete coincidence, I don’t think that’s the main reason why I’ve been invited. I think that is probably that you know I carried out the work for the commission under the “Early Warning” process over the last couple of years. And that has obviously identified some significant gaps and challenges for Greece in compliance with EU requirements.

Having said that, although compliance is important, what I’m really here to talk about are the opportunities presented by moving Greece and the economy of Greece towards a more circular model. And that’s partly reflected from our point of view as an usher. Me, in our recent investment in our first branch elsewhere in EU, so hopefully, everyone here will be attending a quick drink after this day’s conference, to launch our office in Athens, which reflects our confidence in the opportunities for circular economy in Greece.

Just to put it into the big picture context, we talked a bit about climate change already today. Obviously, we have some huge challenges and we almost have to throw everything at the challenge of climate change. The commitments we’ve already made are not enough to achieve the objectives that we’ve set in Paris, so we have to harness every tool in the circular economy and resort

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

sufficiency are incredibly important when doing that. This just shows an example of analysis of how much impact resort sufficiency can have versus more conventional approaches on tackling climate change. And just in terms of how important it is, the more circular we make things, the greater the benefit. This just shows you for different materials, the disproportionate impact we get from prevention and reuse versus simply recycling material.

But just starting with recycling, it's obviously something we looked at a lot in our work in Greece, under the Early Warning report. This just shows the disproportionate impact, when you're looking just at recycling, of very high recycling rates. How the kind of above exponential improvement in resource efficiency you get when we aim for these high recycling rates that seem incredibly challenging.

I'm going to talk very briefly about the challenge for Greece of reaching these levels of recycling, but also the feasibility of it and the opportunity it presents. And this is just an analysis we did last year, showing the trajectory of Wales. Wales is an autonomous region within the UK, which is almost catching up with Germany. So, effectively in 10 years, Wales is gone pretty much to where Greece needs to go to in the next 10 years. And Wales is a small economy, it has many economic challenges. It's one of the most economically deprived regions in the UK. One of the things that they've done is that they really focused on their circular economy policy on quality of material. And they are very focused on both separation of material at source and how they collect, and producing very high quality material that can be recycled within the Welsh economy. So, over 60% of all the material that is collected through this standardized collection system in Wales is actually reprocessed into new finished products within the Welsh economy. And it's also very focused on job creation. And Greece obviously has a particular issue, particularly with youth or unemployment rates in younger people, and there was a similar situation in Wales. And so, a lot of way that the system has been designed there has been around creating job opportunities for younger people. And I think the other big thing that approach had -which is very relevant to Greece as well- is that it really helped build public confidence in the way that recycling is being done there.

Part of the opportunity we have now is around leveraging the opportunities of (δυσόητο – 2:58:11) particular political interest like, for instance, plastics to drive the very significant levels of social changing behavior that is required. One of the things I'm very interested in is whether Greece

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

can tackle the challenge of social norming the level of behavior change that is required. And part of that for me is about saturating the streets, the places of work and retail establishment, the transport hubs and places of pleasure, obviously including the coastal communities and beaches etc. with messages that make resort sufficiency part of second nature.

One of the very interesting projects we worked in recently is looking how we can apply the experience of from across Europe to the lower performing countries in Europe. And this just shows you some examples from Italy and from Denmark. I think a very interesting one that has been used increasingly in Copenhagen is using the caretakers in apartment buildings to facilitate simple things like participation in separation of materials. But also, to begin to facilitate more circular models, such as the aspects of the sharing economy. How do we get people within small communities to share resources and products more efficiently? And we know that the sharing economy is something that is kind of upon us and kind of uncontrollable at the moment.

This is a picture I took on my way to the conference this morning. I think six months ago or something like that, these scouters were rolled out in Brussels where I live, and I was very skeptical as to whether they would be widely adopted. You now see hundreds of them in use every day. I'm not sure anyone is making any money out of them yet. I'm quite skeptical about that. But having said that, I can remember how skeptical I was 25 years ago about e-commerce, and we've seen the transformation over a relatively short time of the way that economy has worked. And I think harnessing technology to drive behavior change and to make these circular systems work efficiently is incredibly powerful. And Greece can accelerate ahead of money countries, which have very kind of established systems around how they manage their end of life resources.

So, this is just an example of a very low cost way of adding a deposit or operating a (δυσνόητο – 3:01:30) type system maybe in apartment buildings, obviously a big challenge for a city like Athens, much more cheaply than the systems that are used in Northern Europe. I think one of the big things that we found looking at the 14 lower performing countries around recycling, and then comparing them to countries which had achieved higher performance was that often the regular policy framework can get overcomplicated. And actually, a relatively small number of very clear powerful long-term instruments, which creates a sense of certainty that the private sector can invest in, that actually allow us to have the visibility of the opportunities ahead, make a huge difference. Here,

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

you can see an example of the impacts of the landfill tax in the UK. At the time, it was very clear. There were lots and lots of instruments being used, but the only one that was really having a major impact was this one. That's not to particularly recommend this approach here, but to just keep very focused on a small number of instruments that you take a genuine long-term view on, that can provide certainty.

And I think it's time to raise the issue of making sure that you take a holistic approach to that policy as well, and focus on circularity. Focus on keeping material and products in use as efficiently as possible. And one of the issues that the landfill tax caused in the UK was that we show a big rush to developing MBT and incineration capacity, and it now looks like there is a real danger that we will end up with an overcapacity. So, focusing higher up the hierarchy and investing in the things that maybe you are a little less capital intensive, that are a bit more decentralized, and rely more on the action of SMEs, is likely to be able to allow Greece to move forward much more quickly.

I think another really big lesson is around creating the right environment around how the market operates. And that very often is around creating clear standards that are backed by evidence that you can actually use to persuade many actors in the economy that are used to using primary materials or resources to adopt secondary materials. And this is an example around anaerobic digestion and the ability to role that technology out much more easily, if you have the standards, and the kind of promotion of those standards, in this case, with farmers in particular.

And that's obviously an enormous opportunity through the social economy and SMEs as well. And I think one of the things which would be very interesting to see in Greece are economic instruments that move away from focusing on incentivizing investment in big infrastructure and are much more focused on how we facilitate the development of the replication of business models that would work at a local level around reuse or refurbishment. And one thing in which I'm personally very interested in is the idea of revolving loan funds that you don't risk throwing a lot of money into are programs which are unsuccessful, but you keep funding circulating and reinvesting in new SME and social enterprise schemes. And I think one of the most interesting things in the moment is that Greece is an economy which imports a lot of manufactured goods. We're seeing now the beginnings of a policy framework coming from the EU, the way durability and repair ability and refurbish ability of those products is starting to-, we see in the private sector the big manufacturers

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

of these products starting to adapt their business models and their manufacturing approaches. And I think that Greece needs to be ready to provide the instruments that will incentivize the development of these new businesses. And it's again something which I think is a very good root for tackling unemployment of younger people, something we know from elsewhere in Europe, this is an area around which there is a huge amount of interest among younger people.

And finally, just thinking about your very large businesses as well, and the things that they're doing that can help you as a country to move forward and to incentivize these things happening in Greece. This is an example from Coca Cola, which is a big player in Greece as well, of a new business model they're developing, essentially using these very high tech kind of vending machines combined with a reusable drink container with a chip in the container, which allows you to effectively buy your drink without needing even a card or a phone; you've got a virtual wallet and you're buying your product with no packaging and with a much more efficient transaction. And obviously, not wanting to forget their big competitor, PepsiCo last year, or the year before last, spent 4 billion dollars acquiring Soda Stream, another effectively reuse-based business model. And these are businesses which I think the Greek government can be engaging with directly and looking for opportunities particularly around examples of hospitality industry, particularly in coastal areas and island communities, ports and shipping. These are areas where Greece is the perfect testbed globally, and where there will be a huge amount of global interest in initiatives that can happen in Greece. And I see a lot of interest from other EU member states that have similar problems but on smaller scale, and would be very interested to work collaboratively with Greece.

So just in terms of some brief conclusions, I think focusing your efforts as a government on a small number of powerful instruments that can provide a level of certainty for investment from the private sector. And that's not just big business, that's thinking very much about how you create a market which allows SMEs to innovate and to operate freely; to focus very much on circularity rather than on infrastructure. So, when you are thinking about recycling, really focus on high quality material. It requires less processing; you can add more value to it more easily within the Greek economy. You are not having to export it somewhere else, where they're going to carry out more complex processes. And then when you're thinking higher up the waste hierarchy, looking at how to retain as much value within the Greek economy through effectively adding as many layers of service to those manufacturing goods as possible. And I think learning from others, there are

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

obviously huge opportunities across the EU on things like collection. Everything that you can possibly think of has been tried, and lots of things haven't worked. So, there's lots of opportunities to learn from basic things like that. But also, don't be afraid to innovate and be a leader. I think that there are genuine opportunities. We're doing work in Scandinavia at the moment, where the Scandinavian governments and cities are really struggling to work out how to reach 60% recycling, because of the investments they've made on infrastructure, that was the right thing at the time, but is now going to hold them back. You've got a much more "green field" situation and some opportunities in certain areas to be a global leader very quickly. There's no need to wait until 2035 for your transformation. In the next 10 years, really an enormous amount can happen. Thank you very much.

Peter Woodward

Joe, thank you very much. These are really interesting creative thoughts and ideas. And I think my observation is, once you get it, once you get circularity, the imagination can run riots in thinking how you can convert that, in all sorts of spheres into action. And as Joe said it, it's not 2035. It's now, it's starting today, even starting in your own household. One of the other key things is that clearly it's not the job of the environment department or whatever; all of us have a role in this transition and it will benefit all. It's a win-win-win...win. Everyone can, but only through collaboration. It's only when different sectors, different ministries, different perspectives pull their thinking that we really get that engine of change taking place. I delighted this morning, well it is afternoon now. We're going to hear briefly from five ministries, five of the Greek ministries who are themselves understanding circularity and we hope also are making pledges towards action now and in the future. What we are going to invite is each of those representatives from each of those ministries to offer us just a few words of commitment to the circularity cause, and we hope also pledges for immediate action. So, I am going to start right from the start with the Alternative Minister of Economy and Development. Please, welcome to the platform Asterios Pitsiorlas.

Αστέριος Πιτσιόρλας, Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας & Ανάπτυξης

Έχω δύσκολο όνομα είναι γεγονός. Καταρχήν θα ήθελα να συγχαρώ τον Σωκράτη Φάμελλο, το Υπουργείο για την πρωτοβουλία, να καλωσορίσω τον κύριο Καλικά και τους υπόλοιπους. Είναι εξαιρετικό ότι είμαστε εδώ όλοι σήμερα και συζητάμε ένα τόσο, μα τόσο ενδιαφέρον θέμα. Η Ελλάδα μπήκε στην πολύ μεγάλη κρίση το 2010 και βγήκαμε το 2018. Ο κόσμος τότε ήταν τελείως διαφορετικός το 2010 όταν μπήκαμε στην κρίση και τελείως διαφορετικός σήμερα που έχουμε βγει και συζητάμε αυτά που συζητάμε. Σε αυτά τα 8 χρόνια, σε όλο τον κόσμο άλλαξαν πάρα πολλά. Στην Ευρώπη όμως δρομολογήθηκε μια αλλαγή πάρα πολύ σημαντική και πάρα πολύ καθοριστική για το μοντέλο οικονομίας το οποίο προβλέπει στο μέλλον. Ξεκινώντας από τις ανάγκες που επιβάλλει η κλιματική αλλαγή και από τη στρατηγική να φτάσουμε το 2050 σε μια περιβαλλοντικά ουδέτερη οικονομία, ξεκινώντας από αυτή την επιλογή πάρα πολλά πράγματα αλλάζουν. Όπως επίσης και από την ανάγκη να παρακολουθήσουμε τις εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας, την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση και να την ενσωματώσουμε στην οικονομία μας.

Αυτά τα χρόνια τα οκτώ που οι υπόλοιπες χώρες, που η πλειοψηφία των χωρών ασχολείτο με αυτά και έτρεχε, εμείς είχαμε άλλες προτεραιότητες, είχαμε τεράστιες δυσκολίες να ξεπεράσουμε και μείναμε αρκετά πίσω. Άρα οφείλουμε να τρέξουμε πολύ παραπάνω σήμερα και το παράδειγμα του Υπουργείου Περιβάλλοντος είναι χαρακτηριστικό αυτής της ταχύτητας που πρέπει να έχουμε για να μπορέσουμε να προλάβουμε την ευρωπαϊκή οικογένεια, να παρακολουθούμε τα βήματα και να μπορέσουμε κι εμείς να ωφεληθούμε από αυτήν την συνολική πορεία.

Θέλω να μιλήσω για την βιομηχανία για λίγα λεπτά. Αλλά πριν μιλήσω για τη βιομηχανία θέλω να πω ότι το πρώτο που πρέπει να αλλάξουμε είναι η αντίληψη που έχουμε ως λαός και ως οικονομία για τα πράγματα. Η κουλτούρα που έχουμε γι' αυτά.

Μιλώντας λοιπόν για τη βιομηχανία, θέτοντας ως κεντρικό στόχο να είναι η βιομηχανία μας ανταγωνιστική, το πρώτο που πρέπει να εμπεδώσουμε σε όλους είναι αυτό ακριβώς που είπε ο κύριος Daniel Calleja. Ότι το περιβάλλον και η κυκλική οικονομία δεν είναι βάρος, είναι μια ευκαιρία. Μπορεί να προσφέρει τεράστιες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Και έτσι πρέπει να αντιμετωπιστεί. Αυτό όμως απέχει πολύ από την κρατούσα αντίληψη. Μέχρι τώρα, παραδοσιακά αντιμετωπίζαμε την ανάγκη περιβαλλοντικής προστασίας ή την ανάγκη όλων αυτών που συζητάμε

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

σήμερα, τα αντιμετωπίζαμε ως βάρος. Όλοι θεωρούσαν ότι όλα αυτά έρχονται σε αντιπαράθεση, σε ανταγωνισμό με την ανταγωνιστικότητα.

Και τώρα αν δείτε την κριτική που γίνεται στην ελληνική κυβέρνηση σε πολλά θέματα και τώρα όχι μόνο από την αξιωματική αντιπολίτευση και τα άλλα κόμματα, αλλά και από πολλούς κοινωνικούς φορείς, θα δείτε ότι μιλώντας για μεγάλα έργα, μιλώντας για επενδύσεις μάς ασκείται μια πολύ έντονη κριτική, όταν προσπαθούμε να πάρουμε μέτρα που διαφυλάσσουν για παράδειγμα τον αρχαιολογικό μας πολιτισμό. Όταν προσπαθούμε να πάρουμε μέτρα που διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος κλπ. Αυτό είναι κάτι το οποίο οφείλουμε να γνωρίζουμε, αν θέλουμε αυτά που λέμε να τα κάνουμε πράξη. Πρέπει λοιπόν να ξεκινήσουμε από το Α. Και το Α είναι να περάσει στην ελληνική κοινωνία αυτό το νέο μοντέλο οικονομίας που οραματιζόμαστε και προς το οποίο πρέπει να κινηθούμε, γιατί αν δεν κινηθούμε, θα μείνουμε στο περιθώριο. Άρα λοιπόν το σημερινό φόρουμ θα πρέπει να είναι η αφετηρία ενός τέτοιου διαλόγου που θα πρέπει να συνεχιστεί σε πάρα πολλά επίπεδα.

Το δεύτερο που θα πρέπει να δούμε και να ξεκινήσουμε από αυτό και θα πρέπει να συντονιστούμε όλα τα υπουργεία, έχουμε μια πολύ βαριά θεσμική και νομική κληρονομιά που δημιουργεί πάρα, μα πάρα πολλά εμπόδια. Άρα λοιπόν θα πρέπει να οργανώσουμε τον έλεγχο βήμα προς βήμα του θεσμικού πλαισίου και να εντοπίσουμε όλα τα εμπόδια που αυτό το θεσμικό πλαίσιο προβάλλει. Και σας διαβεβαιώνω ότι είναι πάρα, μα πάρα πολλά. Για παράδειγμα, τα βιοκαύσιμα που πρέπει να παράγουμε, δεν είναι βέβαιο ότι μπορούν να πωληθούν στην αγορά την ενεργειακή, δεν μπορούμε να αξιοποιήσουμε εάν παράγουμε βιομεθάνιο από την αγροτική μας παραγωγή ότι αυτό δεν θα μπορεί να μπει στο δίκτυο. Δεν είναι καθόλου βέβαιο, μάλλον είναι βέβαιο ότι δεν θα μπει. Υπάρχουν λοιπόν τεράστια προβλήματα σε όλο το φάσμα του θεσμικού πλαισίου και αυτό θέλει τεράστια, μα τεράστια προσπάθεια.

Τώρα εμείς, όπως αναφέρθηκε και ο υπουργός στην αρχή, ως Βιομηχανία, έχουμε ετοιμάσει δυο δράσεις μεγάλες για το άμεσο μέλλον για τις υποδομές και για την περιβαλλοντική βιομηχανία. Ταυτόχρονα, δουλεύουμε στον τομέα των προτύπων με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς πάρα πολύ. Θα ήθελα να καταθέσω μια ακόμα σκέψη. Αυτά είναι τα πρώτα προγράμματα που προωθούμε, όμως θεωρώ ότι τώρα είμαστε στην αρχή. Νομίζω ότι χρειάζεται να σκεφτούμε πάρα πολύ μια ιδέα που ακούστηκε και προηγούμενα για την συνεργασία των επιχειρήσεων. Για την κυκλική

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

οικονομία και για το μεταξύ των επιχειρήσεων. Και το αναφέρω διότι τελευταίως έχουμε ασχοληθεί πάρα πολύ με τα επιχειρηματικά, βιομηχανικά πάρκα και νομίζω ότι πρέπει να βρούμε τον τρόπο, τα πάρκα αυτά να αποτελέσουν τους φορείς κυκλικής οικονομίας και το μοντέλο συνεργασίας των επιχειρήσεων καταρχάς μεταξύ τους. Και υπάρχουν πολύ, μα πολύ μεγάλα προβλήματα που μπορούμε να λύσουμε με τον τρόπο αυτό για την επαναχρησιμοποίηση υλικών, για την επαναχρησιμοποίηση πόρων. Στα θέματα της συμβίωσης αυτό όμως πρέπει να γίνει ένα πρόγραμμα πολύ συγκεκριμένο. Και πιστεύω ότι είναι στις δυνατότητες μας και μπορούμε να προχωρήσουμε.

Και θέλω να κλείσω μιλώντας για αυτό με μια αναφορά σε ζητήματα που αφορούν το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Νομίζω ότι η Ελλάδα ειδικά για να μπορέσει να παρακολουθήσει τις διαδικασίες και να ενισχύσει της κυκλικές οικονομίες, αλλά κυρίως για να μπορέσει να παρακολουθήσει την επίτευξη των στόχων των ενεργειακών, αντιμετωπίζει και προβλήματα από το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Και θα κάνω πιο συγκεκριμένο τι εννοώ. Ο χάρτης των περιφερειακών ενισχύσεων διαμορφώνεται με ένα κριτήριο που για την Ελλάδα αποτελεί εμπόδιο πλέον. Δηλαδή αν το μόνο κριτήριο είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα στις περιφέρειες για να καθοριστεί το ποια περιφέρεια ενισχύεται και πώς, αυτό αποτελεί τεράστιο εμπόδιο για την Αττική. Γιατί η Ελλάδα έχει τις μικρότερες, τις λιγότερες ενισχύσεις όπου μπορεί να τις δώσει στην Περιφέρεια της Αττικής. Στην Αττική όμως έχουμε τη μεγαλύτερη συγκέντρωση μεταποιητικής δραστηριότητας, στην Αττική ως σύνολο έχουμε τις μεγαλύτερες ποσότητες αποβλήτων κάθε είδους, επομένως δεν είναι δυνατόν να χρηματοδοτήσουμε όπως πρέπει τις δράσεις αυτές σε αυτή τη περιοχή. Άρα λοιπόν τα κριτήρια θα πρέπει να διαφοροποιηθούν. Αυτό είναι προϋπόθεση για να μπορέσουμε να είμαστε αποτελεσματικοί και να μπορέσουμε να ενισχύσουμε αυτά που πρέπει να ενισχύσουμε.

Το δεύτερο είναι πάρα πολύ καλό ότι πρέπει να ενισχύσουμε και θα πρέπει διαρκώς να ενισχύουμε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Όμως και για να αλλάξουμε και το μοντέλο που σας έλεγα στην αρχή, την κουλτούρα που σας έλεγα, την εικόνα που έχει η κοινωνία και οι επιχειρηματίες, οι επιχειρήσεις, θα πρέπει να υπάρξουν τα θετικά παραδείγματα. Αναφέρθηκε το παράδειγμα της Coca Cola προηγούμενα. Τέτοια θετικά παραδείγματα τουλάχιστον σε πρώτη φάση και σοβαρές πρωτοβουλίες μπορούν να δώσουν κατά προτεραιότητα οι μεγάλες επιχειρήσεις. Δεν τα φέρνω σε αντιδιαστολή, όμως χρονικά, η εικόνα θα αρχίσει να αλλάζει από

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

θετικά παραδείγματα τα οποία μπορούν να υλοποιήσουν μεγάλες επιχειρήσεις και οι μεγάλες επιχειρήσεις όμως δεν μπορούν να ενισχυθούν. Άρα αυτό πρέπει να αλλάξει.

Επομένως, πρέπει να γίνουν αλλαγές και στα θέματα της λογικής διαμόρφωσης του χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων και επίσης πρέπει να γίνουν αλλαγές στον τομέα του τι είδους επιχειρήσεις επιδοτούμε και πόσο μπορούμε ως κράτος να ενισχύσουμε επιχειρήσεις. Το θέμα των κρατικών ενισχύσεων δηλαδή, και σε αυτό πρέπει να γίνουν κάποιες διορθώσεις για να μπορέσουμε να απελευθερωθούμε ούτως ώστε μεγάλες αλλαγές προσανατολισμού στην οικονομία μας και ιδιαίτερα στην βιομηχανία να μπορούμε να τις πριμοδοτήσουμε, τουλάχιστον στην αρχή.

Στην Ελλάδα, υπήρχε μια κακή παράδοση στην βιομηχανία της. Επαναλαμβάνω, θεωρούσε ότι είναι σε βάρος του ανταγωνισμού οτιδήποτε άλλο συζητιόταν. Και τώρα επειδή παίρνουμε και εμείς ως βιομηχανία πρωτοβουλίες διαλόγου για όλα αυτά, αυτό που αντιμετωπίζω είναι μια θετική αντιμετώπιση για τις πρωτοβουλίες, ταυτόχρονα όμως μου λένε «καλά όλα αυτά, όμως δεν συζητάμε τώρα για αυτά που μας καίνε πιο πολύ;» που είναι το κόστος της ενέργειας και τα φορολογικά. Αυτά τα δύο είναι τα θέματα που απασχολούν. Όλα τα άλλα θα τα ακούσουν και θα μπορέσουν να τα σκεφτούν και να είναι μικροδημιουργικοί, εφόσον λυθούν αυτά. Βλέπω τον Πρόεδρο Βιομηχανών Βορείου Ελλάδας, με κοιτάει. Έτσι είναι όμως, η πραγματικότητα είναι αυτή. Προφανώς, θα πρέπει να βρούμε τρόπο σε αυτή τη μετάβαση της βιομηχανίας να την ενισχύσουμε. Με το ισχύον καθεστώς δεν μπορούμε να την ενισχύσουμε. Άρα λοιπόν αυτό θέλω να επισημάνω μόνο για να μη σας κουράσω πολύ. Κλείνοντας θέλω να πω ότι ανοίγουμε μια συζήτηση σήμερα πάρα πολύ ενδιαφέρουσα. Το παράδειγμα της Ισπανίας για το συντονισμό είναι εξαιρετικό, νομίζω ότι αυτό περιγράφεται και στην στρατηγική που έχει επεξεργαστεί το Υπουργείο. Θα πρέπει να το ακολουθήσουμε και πιστεύω ότι θα έχουμε σύντομα αποτελέσματα υπό την προϋπόθεση ότι λύνουμε τουλάχιστον ορισμένα από τα ζητήματα που έθεσα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Peter Woodward

Thank you very much, some important messages there. And we now move forward. Clearly, researching innovation is part of that engine and drive of change. I'm delighted to welcome to the platform, and if I can reiterate just a few key comments and maybe a pledge, invite Alternative Minister of Research and Innovation, Kostas Fotakis, to the platform.

Κώστας Φωτάκης, Αναπληρωτής Υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας

Ok, I can speak in broken English, but I will try in Greek. Αλλά έχω ορισμένες διαφάνειες στα αγγλικά για τη διευκόλυνση της συνάντησης.

Κύριε πρόεδρε, κύριε Calleja, κυρίες και κύριοι,

θα επικεντρωθώ στο τι μπορεί να κάνει η έρευνα και η καινοτομία στην κυκλική οικονομία και θα ξεκινήσω με το περίφημο ελληνικό παράδοξο. Τι είναι αυτό το παράδοξο; Η Ελλάδα βρίσκεται αρκετά ψηλά, στον κόσμο θα έλεγα, όσον αφορά τις επιστημονικές επιδόσεις. Και όχι μόνο αυτό, 57% των ελληνικών επιχειρήσεων σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και της Eurostat μπορούν να χαρακτηριστούν καινοτομικές. Αυτό είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την άλλη μεριά όμως, υπάρχει ένα σοβαρό χάσμα καινοτομίας και η χώρα μας διαχρονικά κατατάσσεται μαζί με την ομάδα των χωρών που θεωρούνται moderate innovators στην ΕΕ. Να μην σας κουράσω τώρα με τα σκορ του innovation scoreboard. Και βέβαια εδώ πέρα μπαίνει άμεσα το ζήτημα της συσχέτισης της καινοτομίας με την ανταγωνιστικότητα, που αναπόφευκτα συνδέεται και με το θέμα της κυκλικής οικονομίας που θα μιλήσουμε σήμερα. Λοιπόν, το πρώτο που θα ήθελα να επισημάνω είναι το εξής, ότι όσον αφορά την καινοτομία που όλος ο κόσμος τώρα μιλάει και επικαλείται συνέχεια, έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία ο τύπος της καινοτομίας για τον οποίο συζητάμε. Γιατί η καινοτομία που έχει μεγάλη προστιθέμενη αξία είναι αυτή η καινοτομία που λέμε προϊόντων ή διαδικασιών, είναι ουσιαστικά η γνώση και η καινοτομία που προκύπτουν από την επιστημονική έρευνα. Υπάρχουν και άλλες καινοτομίες εσωτερικής οργάνωσης μιας εταιρείας, marketing κλπ. Εκεί η προστιθέμενη αξία είναι χαμηλότερη. Το δεύτερο, εδώ σταχυολογώ ορισμένα μόνο από τα βασικά σημεία, είναι ότι λείπουν τα εργαλεία, ούτως ώστε να υπάρξει στήριξη πρωτοβουλιών καινοτομικών που έχουν υψηλό επιχειρηματικό

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

ρίσκο. Υψηλό επιχειρηματικό ρίσκο, αλλά εν δυνάμει και μεγάλη προστιθέμενη αξία. Μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχαν τέτοια εργαλεία και αυτό έχει οδηγήσει σε φαινόμενα σαν κι αυτό που λέω εγώ εδώ, το “innovate here, explorer elsewhere”. Γίνεται εδώ η καινοτομία, γίνεται όλη η δουλειά, αλλά η αξιοποίησή της γίνεται αλλού, όπου υπάρχουν τέτοιου τύπου εργαλεία και άλλες δομές. Και γενικά θα έλεγα, το χάσμα που έχει να κάνει με την ανταγωνιστικότητα, είναι ότι στις περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις, όχι σε όλες, υπάρχει μέτρια ή χαμηλή συμμετοχή, αυτό που λέμε έντασης γνώσης. Σε αυτό λοιπόν, στην πολιτική που έχουμε διαμορφώσει στον τομέα έρευνας και καινοτομίας στο υπουργείο, αυτό λοιπόν το πρόβλημα προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε και πιστεύω ότι γίνονται θετικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή.

Και βέβαια ο τρόπος που προσπαθούμε να το αντιμετωπίσουμε είναι κάτι που αποτελεί κλειδί στην αναπτυξιακή πολιτική της χώρας την μεταμνημονιακή εποχή, είναι η διαμόρφωση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης που θα βασίζεται σε αυτό που λέμε οικονομία της γνώσης. Βέβαια εδώ, αυτό το μοντέλο στις σύγχρονες επιταγές αναπόφευκτα συνδέεται και με το θέμα της λεγόμενης τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης. Είναι μια buzz word αυτή, πολλοί μιλάνε γι' αυτό, ελάχιστοι πιστεύω καταλαβαίνουν για το τι συζητάνε. Πάντως αυτό είναι και θα σας δείξω κάποια στοιχεία.

Το πρώτο, ποια είναι η γνώση στην οικονομία της γνώσης. Εδώ έχουμε δύο άξονες πάνω στους οποίους στηρίζεται η ερευνητική μας πολιτική. Πρώτον, στηρίζουμε την έρευνα που προκύπτει από τη ζήτηση. Αυτό που λέμε demand-driven research. Όταν κάνουμε αυτή τη δουλειά στο demand-driven research ουσιαστικά στηρίζουμε την οικονομία που υπάρχει σήμερα. Και βέβαια τα αποτελέσματα είναι συνήθως ορατά σε μικρό χρονικό διάστημα. Από την άλλη, υπάρχει και ένας άλλος άξονας που πολλές φορές παραμελείται σε πολλές χώρες, όχι μόνο της Ευρώπης αλλά και άλλες. Είναι αυτό που λέμε, η έρευνα που προέρχεται από την επιστημονική περιέργεια και που ουσιαστικά δημιουργεί την προσφορά, το supply-side research. Και βέβαια αυτού του τύπου η έρευνα έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και οδηγεί στον μετασχηματισμό της οικονομίας, διαμορφώνει την οικονομία του αύριο. Μάλιστα εγώ θα έλεγα ότι είμαστε και κάπως φιλόδοξοι εδώ, γιατί εκείνο που προσμένουμε στα επόμενα χρόνια είναι ορισμένα άλματα πρωτοπορίας σε κάποιους τομείς, σε κάποιους, που πραγματικά θα τραβήξουν τη χώρα μπροστά. Και εδώ πέρα θα πρέπει να πω ότι η επιδίωξη της επιστημονικής ποιότητας, η επιδίωξη της αριστείας είναι μια δυναμική διεργασία. Η αριστεία δεν είναι κάτι στατικό που όπως λένε κάποιοι την επικαλούνται

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

συνεχώς και βρίσκονται στον αντίποδά της. Είναι μια απαραίτητη συνθήκη όσον αφορά την επιτυχία στις δράσεις μας σε αυτούς τους δύο άξονες.

Παρά τις συνθήκες της κρίσης, από την αρχή αυτής της διακυβέρνησης, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση έμπρακτα στην διαμόρφωση της οικονομίας της γνώσης. Θα σας δείξω στοιχεία που έχουμε από την Eurostat για το 2017, πρέπει να χρησιμοποιήσω λείζερ. Το 2017 το GDP ήταν 180 δις, τα έξοδα για έρευνα ξεπέρασαν τα 2 δις για πρώτη φορά και φτάσανε το 1,13% του GDP σε συνθήκες, όπως σας είπα, κρίσης. Για να σας πω τι σημαίνει ότι ακολουθούμε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης, θα σας δείξω στοιχεία από το 2004. Μια εποχή παχιών αγελάδων, μια εποχή «ευμάρειας» -σε εισαγωγικά έχω βάλει την ευμάρεια- την εποχή του χρηματιστηρίου, των Ολυμπιακών Αγώνων, όλα αυτά. 2004, 194 δις το GDP, τα έξοδα για R&D τα μισά 1,07 δις, 0,53%. Είναι εμφανής εδώ με αυτά τα στοιχεία η σημασία που δίνεται πλέον σήμερα, στο θέμα οικονομία της γνώσης ένα άλλο πρότυπο ανάπτυξης απαλλαγμένο από τις πρακτικές του παρελθόντος. Θα έλεγα εδώ κρατικοδίαιτες και παρασιτικές εν πολλοίς. Και κάτι άλλο που είναι πολύ ενδιαφέρον. Ο ιδιωτικός τομέας κατά τα τρία τελευταία χρόνια έχει δείξει μια σταθερή σημαντική αύξηση όσον αφορά τα έξοδα R&D κατά 30% ετησίως, πολύ σημαντικό αυτό. Γιατί αυτή η αύξηση προέρχεται από ίδιες δαπάνες, δεν προέρχεται από προγράμματα ή κάτι άλλο και τι σημαίνει αυτό, αυτό σημαίνει πλέον ότι ο ιδιωτικός τομέας επενδύει στην έρευνα που για μας έχει να κάνει με δύο στοιχεία. Πρώτα απ' όλα, το πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί ευνοεί αυτή την κατάσταση, αλλά και κάτι άλλο: σημαίνει εμπιστοσύνη προς τις προοπτικές που διαγράφονται για την ελληνική οικονομία. Δεν ξέρω κανέναν που θα πάει να επενδύσει σε κάτι που είναι θνησιγενές.

Τώρα ένα σημαντικό ζήτημα εδώ, είναι το δυναμικό, το κτίσιμο, η οικοδόμηση και η διατήρηση του δυναμικού. Και όταν λέμε δυναμικό μιλάμε για ανθρώπους και υποδομές. Δεν θα πω πολλά πράγματα, αλλά το brain drain και το brain waste είναι βασικά προβλήματα της χώρας που έχουν δεκαπλασιαστεί κατά τα χρόνια της κρίσης και εμείς προσπαθούμε να το αντιμετωπίσουμε αυτό με μια σειρά, με ένα τρίπτυχο μέτρων. Καταρχήν με τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, ταυτόχρονα και στον δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα, τονίζω και τα δύο. Αυτό όμως δεν φτάνει, είναι αναγκαία συνθήκη αλλά δεν είναι ικανή. Χρειάζεται και κάτι άλλο. Τι είναι αυτό το άλλο; Χρειάζεται να υπάρχουν ελκυστικά περιβάλλοντα, περιβάλλοντα που θα λειτουργούν σαν πόλοι έλξης για νέους επιστήμονες και για καταξιωμένους επιστήμονες. Και χρειάζεται και κάτι τρίτο. Χρειάζεται να υπάρχουν προοπτικές που εμπνέουν. Η έμπνευση είναι πολύ μεγάλο ζήτημα

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

για να προσελκύσει ιδιαίτερα νέους επιστήμονες. Θα έλεγα πολύ πιο σημαντικό από το θέμα των μισθών, όπως λένε πολλοί. Και εδώ θα ήθελα να πω ότι όσον αφορά το εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό -σε αυτό μόνο αναφέρομαι εδώ- από τις δράσεις της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας αλλά και του Ειδικού Ιδρύματος Τεχνολογίας, το οποίο ιδρύθηκε το 2016, 10 χιλιάδες νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας κατά τα τέσσερα αυτά χρόνια αναμένεται να δημιουργηθούν για ιδιαίτερα εξειδικευμένο προσωπικό.

Πέρα από αυτό χρειάζονται και υποδομές. Η πρόσβαση στις ερευνητικές υποδομές και στην ΕΕ και εδώ και σε εθνικό επίπεδο είναι σημαντικό. Έχουμε φτιάξει 28 ερευνητικές υποδομές πυρήνα, όπως λέμε, σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της χώρας, από τις οποίες οι 8 αφορούν την ενέργεια και το περιβάλλον και την κυκλική οικονομία. Θα σας δώσω κάποια στοιχεία. Έχουν χρηματοδοτηθεί με 31,5 εκατομμύρια ευρώ. Πέρα όμως από αυτό, ξεκινάμε μια μεγάλη δράση εμβληματική, πάνω στα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής με ένα ποσό ύψους 64 εκατομμυρίων ευρώ. Εδώ περιλαμβάνεται και η προμήθεια ενός, είναι πολύ σημαντικό αυτό, ενός νέου ερευνητικού ωκεανογραφικού σκάφους για το ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε, για το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών, και βέβαια εξοπλισμός και άλλα στο δίκτυο αυτό, που συγκεντρώνει όλες τις δυνάμεις της χώρας με συντονιστή το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Και επίσης το άλλο είναι το εξής, ότι ενθαρρύνουμε την συμμετοχή ελληνικών ομάδων σε ερευνητικές υποδομές που είναι υποδομές του ESFRI όπως λέμε, του European Strategy Forum for Research Infrastructure.

Λοιπόν εδώ μπαίνει ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο και στην Commission το βλέπουμε στα συμβούλια υπουργών, συνεχώς το ρωτάνε. Είναι το θέμα των συνεργειών, συνέργειες μεταξύ διαδικασιών έρευνας και περιφερειακής πολιτικής. Εδώ θα ήθελα να πω το εξής, υπάρχει μια αντίφαση. Η έρευνα ξεκινάει και καταλήγει στην επιδίωξη της αριστείας, που είναι μια place blind process. Από την άλλη μεριά, οι περιφερειακές πολιτικές έχουν να κάνουν με την επιδίωξη της σύγκλισης που είναι μια αναπόφευκτα place focused process. Αυτό είναι μια αντίφαση που δεν έχει επιλυθεί. Εμείς εκείνο που κάνουμε, έχουμε αναπτύξει ένα πρόγραμμα περιφερειακής αριστείας -μέσα στην εβδομάδα αυτή πρέπει να ανακοινωθεί- ύψους 45 εκ. ευρώ για να αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα.

Εδώ θα ήθελα να πω και διάφορα άλλα που γίνονται. Δεν έχω πολύ καιρό απ' ό,τι μου λέει ο πρόεδρος, αλλά κάτι που θα ήθελα, μιας και υπάρχουνε εδώ από τον επιχειρηματικό κόσμο, μια

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

πρόσφατη αναφορά της Deloitte του '19 για το τι έγινε το '18, κοιτάχτε, λέει πράγματα τα οποία συνήθως τα αγνοούν πολλοί, ιδιαίτερα από τον ιδιωτικό τομέα και αυτό μας λυπεί επίσης ιδιαίτερα. "Greece encourages innovation, capital expansion and employment opportunities through a wide range of government incentive programs." Δεν έχω καιρό να μπω σε αυτά τα government incentive programs, αλλά υπάρχουν σημαντικά κίνητρα επιχορηγήσεων, φοροαπαλλαγών, στοχευμένων, όχι οριζόντιων. Ένα άλλο, το πρόγραμμα Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ το 2018 συμβασιοποιήθηκαν. Πρώτη φορά έχει γίνει αυτό στα χρονικά της Ελλάδας και δεν ξέρω αλλού σε πόσες χώρες. 606 ερευνητικά προγράμματα, στα οποία μετέχουν 414 συνεργασίες μεταξύ ιδιωτικών φορέων, επιχειρήσεων, πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων. Αναμένουμε συνολικά 4.000 νέες θέσεις εργασίας και 80 εκ. από αυτά έχουν να κάνουν με δράσεις της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης και 42 εκ. εστιάζονται σε δράσεις που έχουν να κάνουν με την κυκλική οικονομία. Δηλαδή εδώ μιλάμε για συγκεκριμένα ποσά. Και το νέο πρόγραμμα, ο νέος κύκλος που έχει προκηρυχτεί εδώ και δέκα μέρες αποσκοπεί στην στήριξη τμημάτων έρευνας και ανάπτυξης επιχειρήσεων και δράσεων της κυκλικής οικονομίας. Δεν θα μπω σε πολλές λεπτομέρειες. Εδώ βλέπετε τους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας σύμφωνα με το σχέδιο ανάπτυξης που έχει προετοιμάσει το Υπουργείο Οικονομίας. Η κυκλική οικονομία βρίσκεται εδώ και από την άλλη μεριά έχουμε τομείς που συνδέονται με την βιομηχανική επανάσταση -όχι μόνο η τεχνική νοημοσύνη, φωτονική, νανοτεχνολογία, βιοτεχνολογία- οι οποίοι διασχίζουν οριζόντια αυτές τις δράσεις και στα σημεία τομής είναι εκεί που αναμένουμε να υπάρξει προστιθέμενη αξία, σε κάποιες από αυτές, ίσως όχι σε όλες. Και αυτό θα καθορίσει το ρόλο του πώς θα κινηθεί η χώρα, στο θέμα αυτό που λέγεται τέταρτη βιομηχανική επανάσταση.

Και προχωράμε. Λοιπόν ένα νέο εργαλείο το οποίο το ξέρετε, δεν έχει ακόμα λειτουργήσει στο επίπεδο που θα θέλαμε, ήταν το Equifund. Ένα εργαλείο για την παροχή συμμετοχών, κεφαλαίων σποράς σε νέες επιχειρήσεις μέσα από ένα ταμείο που είναι κάτω από αυτό το Equifund, το λεγόμενο ταμείο καινοτομίας. Το Equifund ξεκίνησε με 300 εκ. 200 εκ. προέρχονται από την πολιτεία και ήδη αποτελεί πρότυπο για παρόμοιες δράσεις σε άλλες χώρες. Αλλά ήταν πολύ μεγάλο fund, το οποίο ξεκίνησε το '16 και τώρα είναι σε πλήρη δράση και απομένει να δούμε πώς θα πάει. Ουσιαστικά αποτελεί μια ολιστική και βήμα προς βήμα προσέγγιση προς αυτό που λέμε οικονομία της γνώσης για επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Το τονίζω αυτό, γιατί σε πολλά από τα funds που κυκλοφορούνε τριγύρω αυτό το αποφεύγουν.

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Θα κλείσω με τα περίφημα τεχνολογικά πάρκα νέου τύπου όπου πιστεύω ότι η κυκλική οικονομία μπορεί να παίξει ένα κεντρικό ρόλο. Σαν θεματικό πάρκο, όπου από την μια μεριά έχεις τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος κάνει την διαχείριση του πάρκου, παρέχει τις υπηρεσίες, coaching, mentoring όλα αυτά, αλλά κυρίως, και αυτό είναι το πολύ σημαντικό, παρέχει και χρηματοδότηση στις εταιρείες που επιλέγει και έρχονται στο πάρκο. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό να το καταλάβουμε για να μην εκφυλιστεί το πάρκο, όπως έχει γίνει σε πολλές χώρες του κόσμου και στη δική μας. Από την άλλη μεριά, υπάρχει ο δημόσιος τομέας που στηρίζει υποδομές κτιριακές, το θεσμικό πλαίσιο και κυρίως εργαστηριακές δομές όπου οι εταιρείες εδώ πέρα μπορεί να κάνουν, να χρησιμοποιούν για την ανάπτυξη πρωτοτύπων και άλλα κοινά. Λοιπόν, το όραμά μας είναι να δημιουργηθεί μια ισχυρή οικονομία της γνώσης για τη χώρα, σαν ένας αναπτυξιακός μοχλός τα επόμενα χρόνια και βέβαια εδώ πέρα η κυκλική οικονομία, είναι θα έλεγα μια εξαιρετική περίπτωση για να δείξουμε ότι τα πράγματα μπορούν να δουλέψουν. Ευχαριστώ.

Peter Woodward

It is exciting news that the ministers have much to say in the pursuit of the circular economy objective. Greece, wonderful collection of islands, a unique opportunity to develop certain aspects of the circular economy. I would like to welcome to the platform now the Deputy Minister for Insular Policy, Nectarios Santorinios, and to offer us a few comments.

Νεκτάριος Σαντορινιός, Αναπληρωτής Υπουργός Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής

Να σας καλωσορίσω κι εγώ στην Ελλάδα. Να συγχαρώ το συνάδελφο, όχι μόνο υπουργό αλλά και χημικό μηχανικό, το Σωκράτη το Φάμελλο, για την πρωτοβουλία να διοργανωθεί αυτό το πρώτο Forum για την κυκλική οικονομία. Εγώ θα μιλήσω από την πλευρά των testbeds, και νομίζω δεν υπάρχει καλύτερο testbed από ένα κλειστό γεωγραφικό χώρο όπως είναι τα νησιά μας. Η κυκλική οικονομία πιστεύω ότι πρέπει να αποτελέσει βασικό στόχο ανάπτυξης των νησιωτικών περιοχών. Όπως γνωρίζεται, η Ελλάδα είναι η πλέον πολυνησιακή χώρα, διαθέτοντας πάνω από 6.000 νησιά και νησίδες, είναι μεγάλο το νούμερο. Από αυτά, τα 117 είναι κατοικήσιμα, ενώ τα 79 έχουν πληθυσμό άνω των 100 κατοίκων.

Αυτή η ποικιλομορφία είναι τέτοια που δεν μπορεί κανείς να πει ότι θα έχουμε ένα μοναδικό τρόπο με τον οποίο θα αναπτύξουμε τα νησιά και ένα μοναδικό υπόδειγμα. Γι' αυτό και εμείς συνηθίζουμε να μιλάμε για διπλή και τριπλή νησιωτικότητα. Υπάρχουν νησιά με μεγάλο πληθυσμό που υπερβαίνουν τους 25.000 κατοίκους και αυτά τα νησιά θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουν την δυνατότητα να είναι αναπτυξιακά αυτόνομα, αλλά υπάρχουν και νησιά τα οποία είναι μικρά και τα οποία είναι σε εξάρτηση από μεγαλύτερα ή από την γειτονική ηπειρωτική χώρα.

Ωστόσο, η έννοια της νησιωτικότητας αποτελεί την κοινή συνισταμένη όλων των νησιών. Και τι είναι αυτό; Είναι η περιορισμένη έκταση, όπως είπα πριν, είναι η απομόνωση, είναι ο χαμηλός βαθμός προσβασιμότητας. Αλλά και ταυτόχρονα το μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, καθώς και ο βαθμός αλληλεπίδρασης όλων αυτών των χαρακτηριστικών. Συνηθίζω να λέω ότι δεν υπάρχουν όμορφα και άσχημα νησιά. Και το λέω για τους ξένους φίλους μας που βρίσκονται εδώ. Τους προσκαλώ να τα επισκεφτούν όλα, γιατί έχουμε κάθε νησί μας είναι πιο όμορφο από το προηγούμενο που θα δείτε και σας το υπόσχομαι αυτό. Για να ξαναγυρίσω λοιπόν.

Η χάραξη, λοιπόν, συνεκτικών πολιτικών που θα οδηγήσουν σε μια ισόρροπη ανάπτυξη και θα καταστήσουν τα νησιά βιώσιμα για όλες τις μέρες του χρόνου, θα πρέπει να είναι τέτοια που να λαμβάνει υπόψη της και τις ανωτέρω ιδιομορφίες. Σε αυτήν την κατεύθυνση πρέπει να κινηθούν και οι άξονες της κυκλικής οικονομίας για τα νησιά. Τα νησιά αποτελούν τα καλύτερα κλειστά συστήματα για την ανάπτυξη και εξειδίκευση μοντέλων κυκλικής οικονομίας. Η διαχείριση των φυσικών πόρων αλλά και των αποβλήτων, στερεών και υγρών, η παραγωγή ενέργειας και η διασύνδεση των νησιών με τα υπόλοιπα νησιά αλλά και την ηπειρωτική χώρα, αποτελούν μοναδικές προκλήσεις για κάθε ένα από αυτά.

Σε επίπεδο υδατικής αυτονομίας των νησιών, και ιδιαίτερα των μικρών νησιών, επί πολλές δεκαετίες υπήρχε το «επιτυχημένο» μοντέλο, που ήταν η μεταφορά νερού με υδροφόρα πλοία. Η απόλυτη κυκλική οικονομία όπως καταλαβαίνετε.

Η πρακτική αυτή στοίχιζε 5 εκ. € το χρόνο και 12,5 €/κ.μ. νερού, στοίχιζε στο κράτος. Για πρώτη φορά φέτος, αυτή η κυβέρνηση μετά από συντονισμένη προσπάθεια εγκατάστασης αφαλατώσεων και αξιοποίησης φραγμάτων, διότι όσα φράγματα είχαν φτιαχτεί σε αυτά τα νησιά, είτε δεν τα χρησιμοποιούσαν είτε είχαν κατασκευαστεί λάθος, ολοκληρώνεται ο στόχος της υδατικής αυτονομίας των νησιών και της εξοικονόμησης οικονομικών και περιβαλλοντικών πόρων. Το

επόμενο στάδιο φυσικά είναι η σύνδεση των αφαλατώσεων και όλες αυτές τις εγκαταστάσεις με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για να μειώσουμε και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και το κόστος για τις μονάδες αυτές.

Στο πλαίσιο της υδατικής αυτονομίας των νησιών πρέπει να αναπτυχθούν τεχνολογίες επανάχρησης των υγρών αποβλήτων, με την αξιοποίηση του παραγόμενου υδατικού ρεύματος για άρδευση και προφανώς την ενεργειακή αξιοποίηση της ιλύος.

Ταυτόχρονα πρέπει να προωθήσουμε την αξιοποίηση του δευτερογενούς υδατικού ρεύματος – «γκρι νερά» το λέει ο Σωκράτης αν δεν κάνω λάθος, grey water λοιπόν- των ξενοδοχειακών μονάδων για τις αρδευτικές ανάγκες αυτών. Είναι πάρα πολύ σημαντικό. Είναι γνωστό ότι στα περισσότερα νησιά μας ο τουρισμός είναι η βασική μορφή οικονομίας και επομένως πρέπει και ο τουρισμός να συμμετέχει σε τέτοιες δράσεις κυκλικής οικονομίας.

Σταδιακά, όλο και περισσότερα νησιά εντάσσονται σε προγράμματα ανακύκλωσης για τη μείωση των υπολειμμάτων που οδηγούνται σε ταφή. Ωστόσο, ο περιορισμένος γεωγραφικός χώρος των νησιών καθιστά δυσχερή την εξεύρεση κατάλληλων χώρων για τη διαχείριση των απορριμμάτων και τη λειτουργία χώρων ανακύκλωσης. Δεδομένου ότι στα περισσότερα νησιά η σύσταση των απορριμμάτων, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες, περιλαμβάνει μεγάλο κλάσμα ειδών συσκευασίας από συγκεκριμένους παραγωγούς (όπως είναι τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια) διευκολύνεται αλλά και απαιτείται η συλλογή των ανακυκλώσιμων ειδών στην πηγή.

Ταυτόχρονα, πρέπει να δημιουργήσουμε δίκτυα συλλογής και αξιοποίησης των ανακυκλώσιμων υλικών μεταξύ των νησιών. Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει να γίνουν και αρκετές τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο μεταφοράς τέτοιων υλικών, το οποίο όμως σ' ένα βαθμό απαγορεύεται με πλοία. Και έχουμε αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα και το έχουμε αντιμετωπίσει, ελπίζω επιτυχώς, για κάποιες περιπτώσεις σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και το Σωκράτη.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι το κόστος μεταφοράς των ανακυκλώσιμων υλικών σε μονάδες επεξεργασίας -που προφανώς δεν βρίσκονται στα νησιά- δημιουργούσε σημαντικά προβλήματα βιωσιμότητας σε τέτοια εγχειρήματα. Με την εφαρμογή του μέτρου του μεταφορικού ισοδυνάμου και την επιδότηση του κόστους μεταφοράς προϊόντων από και προς τα νησιά, άρα και των ανακυκλώσιμων υλικών, έχει βελτιωθεί σημαντικά η δυνατότητα εφαρμογής προγραμμάτων

ανακύκλωσης και πιστεύω ότι θα έχουμε ακόμα περισσότερες πρωτοβουλίες στα νησιά μας το επόμενο χρονικό διάστημα.

Από την άλλη είναι τα λιμάνια, τα οποία αποτελούν για τα περισσότερα νησιά της χώρας την καρδιά της ανάπτυξης και της ζωής. Εξυπηρετούν τις αναγκαίες διασυνδέσεις μεταξύ τους και με την ηπειρωτική χώρα.

Στα πλαίσια των αρχών της κυκλικής οικονομίας, αλλά και στα πλαίσια της ανάγκης μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των ακτοπλοϊκών μεταφορών, έχουμε ήδη προχωρήσει στην εκπόνηση μελέτης για την ανανέωση του ακτοπλοϊκού στόλου με πλοία που θα χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα, όπως πλοία με χρήση LNG, υβριδικά και ηλεκτρικά πλοία. Αυτή η ανανέωση, αυτή μπορεί να γίνει με όρους PPP (Public Private Partnership), με την αξιοποίηση πολυετών συμβάσεων εξυπηρέτησης άγονων γραμμών, αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων για την επιδότηση του περιβαλλοντικού μέρους του πλοίου, του machinery δηλαδή, και τη δανειοδότηση για την κατασκευή του πλοίου. Ήδη η μελέτη αυτή έχει ολοκληρωθεί. Την έχουμε συζητήσει και με κάποιους φορείς της ΕΕ. Δεν είχαμε μιλήσει με τον κύριο Calleja, αλλά έχουμε ήδη μιλήσει με φορείς της ευρωπαϊκής ένωσης -έχουμε μιλήσει με τον κύριο Ristori και την κυρία Κρέτσου- και σύντομα θα στείλουμε αυτή τη μελέτη για να δούμε κατά πόσο θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε τέτοια συνεργατικά σχήματα χρηματοδότησης. Θα θέλαμε και την βοήθεια σας.

Στα πλαίσια αυτά απαιτείται όμως και η ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών και στα λιμάνια για να μπορέσουμε να υποστηρίξουμε τέτοιου είδους πλοία και ιδιαίτερα την ηλεκτροφόρτιση των πλοίων. Και επειδή πρέπει να είμαι σύντομος, θέλω να συνοψίσω τις προτεραιότητες του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής που έχουν στόχο την κυκλική οικονομία στα νησιά:

1. Ανάπτυξη στρατηγικού πλαισίου κυκλικής οικονομίας για κάθε ομάδα νησιών. Μίλησα για διπλή και τριπλή νησιωτικότητα, άρα δεν μπορείς να μιλάς γενικά για κυκλική οικονομία, για αυτά τα νησιά που έχουν κοινά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά. Κατόπιν την εξειδίκευση των μέτρων αυτών ανά νησί, με ιδιαίτερη μέριμνα για τις ξεχωριστές αναπτυξιακές δυνατότητες του κάθε νησιού.
2. Ανάπτυξη αυτόνομων ενεργειακά και υδατικά νησιών με την αξιοποίηση των ανανεώσιμων

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

πηγών ενέργειας. Και σε αυτό είμαστε σε συνεννόηση με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και προχωράμε σε κάποιες πιλοτικές εφαρμογές.

3. Εισαγωγή νέων τεχνολογιών περιβαλλοντικά φιλικών στην ακτοπλοΐα και προετοιμασία των λιμανιών για την αξιοποίηση αυτών των τεχνολογιών.
4. Εφαρμογή της ρήτηρας Νησιωτικότητας σε όλες τις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ. Αναφέρθηκε ο Στέργιος στον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων. Αντίστοιχα, επειδή το νότιο Αιγαίο έχει το ίδιο ύψος εισοδήματος λόγω τουρισμού με την Αττική και εκεί οι χρηματοδοτήσεις είναι πάρα πολύ μικρές, άρα για να μπορέσουμε να χρηματοδοτήσουμε έτσι όπως πρέπει τέτοιες δράσεις είναι ένα μεγάλο ζήτημα.
5. Διερεύνηση των τρόπων βέλτιστης ενσωμάτωσης και υλοποίησης της κυκλικής οικονομίας στα λιμάνια, σε όλες τις φάσεις του σχεδιασμού, της λειτουργίας και ανάπτυξής τους, αλλά και σε κάθε τομέα ή πεδίο της λιμενικής δραστηριότητας.
6. Και τέλος, βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και του συστήματος παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων στα λιμάνια, που είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στο οποίο μπορεί να εφαρμοστεί κυκλική οικονομία και τα οποία παράγονται κατά τα λιμενικά έργα, αλλά και τη λιμενική λειτουργία.

Εγώ θα κλείσω έτσι όπως ξεκίνησα. Είμαι σίγουρος ότι η κυκλική οικονομία αποτελεί όρο ανάπτυξης για τα νησιά και για τη νησιωτική χώρα. Εκεί μπορούμε να κάνουμε πολλά. Σας καλώ όλους να βοηθήσουμε πραγματικά και, επειδή είναι testbeds όπως είπαμε, να δοκιμάσουμε νέες τεχνολογίες και να κάνουμε αρκετά πράγματα στα νησιά μας. Ευχαριστώ, να είστε καλά.

Peter Woodward

Thank you very much indeed. Some very exciting initiatives and ideas developing there. Food and agriculture, huge opportunities for making progress in terms of circularity. I'm delighted to welcome to the platform the alternative Minister of Agriculture Development and Food, Vasilios Kokkalis, to offer us some words.

Βασίλης Κόκκαλης, Υφυπουργός Ανάπτυξης & Τροφίμων

Καταρχήν, να εκφράσω τα συγχαρητήριά μου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος αλλά και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διοργάνωση του πρώτου Forum κυκλικής οικονομίας. Θα αναφερθώ σε τομείς τους οποίους, σε δύο βασικά κεφάλαια που ασχολείται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τα οποία έχουν σχέση με την κυκλική οικονομία. Το πρώτο έχει να κάνει με τη διαχείριση των κενών συσκευασιών. Επιτρέψτε μου και εκτός πρωτοκόλλου και εκτός κειμένου να εκφράσω το παράπονό μου. Έλειπε η κουλτούρα από τον αγρότη. Και έλειπε η κουλτούρα διότι έλειπε η εκπαίδευση. Μια αυτονόητη υποχρέωση. Ποια; Να πάρει το μπουκάλι με το φυτοφάρμακο το άδειο που έχει βέβαια κάποια υπολείμματα και να το πετάξει στον κάδο. Αυτό ακριβώς δυστυχώς δεν υπήρχε και δεν υπήρχε γιατί δεν υπήρχε η κουλτούρα και η εκπαίδευση του αγρότη. Το εθνικό σχέδιο δράσης ως πιλοτικό πρόγραμμα ξεκίνησε το 2013 και έληξε το 2017. Την περίοδο αυτή την οποία διανύουμε βρίσκεται σε εξέλιξη η αναθεώρηση του εθνικού σχεδίου δράσης για την ορθολογική χρήση των φυτοφαρμάκων. Και στο πλαίσιο αυτό καταρτίζεται το ολοκληρωμένο πλέον σχέδιο διαχείρισης των κενών συσκευασιών φυτοπροστατευτικών προϊόντων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, από τον Ελληνικό Σύνδεσμο Φυτοπροστασίας και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Στόχος μας είναι να δημιουργηθεί ένα διακριτό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης, όπως γίνεται σε πολλές χώρες της ΕΕ. Βασισμένο αυτό το σύστημα στην πάγια, στη βασική αρχή ότι ο ρυπαίνων πληρώνει. Η διαχείριση θα γίνει με ευθύνη και συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, έτσι ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η εφαρμογή του σε εθνικό επίπεδο. Με βάση τα δεδομένα που έχουμε από το πιλοτικό πρόγραμμα του 2013. Εξετάζεται και θα γίνει ευρεία διαβούλευση για την παροχή κινήτρων σε όσους συμμετέχουν και αντικινήτρων σε όσους αδιαφορούνε. Ελπίζουμε σε λίγες ημέρες, Σωκράτη, θα είμαστε έτοιμοι. Ως υπουργείο, θα χρησιμοποιήσουμε τις δυνατότητες που μας προσφέρει το σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης των γεωργικών φαρμάκων. Το οποίο ουσιαστικά ξεκίνησε από 1/1/2019, μέσω του οποίου και με τις κατάλληλες μικρές τροποποιήσεις θα μπορούμε να εξάγουμε βασίμες πληροφορίες για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης των συσκευασιών.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι και η σπατάλη τροφίμων. Αναμφισβήτητα, η σπατάλη των τροφίμων αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα, με πτυχές οικονομικές αλλά και περιβαλλοντικές.

Αποτελεί ταυτόχρονα ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα, εάν αναλογιστούμε την επισιτιστική ανασφάλεια και την πείνα, καθώς και ότι περίπου 800 εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από χρόνια υποσιτισμό. Περίπου 88 εκ. τόνοι τροφίμων εκτιμάται ότι σπαταλώνται στην ΕΕ σε ετήσια βάση, αξίας 143 δις €, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο, χάνονται περίπου 1,3 δισεκατομμύρια τόνοι ετησίως. Η ανάγκη, συνεπώς, μείωσης της σπατάλης των τροφίμων καθίσταται επιτακτική, αν λάβουμε υπόψη ότι η παγκόσμια αύξηση για τρόφιμα αναμένεται να αυξηθεί σε ποσοστό τουλάχιστον 60% λόγω της αύξησης του πληθυσμού, του διαθέσιμου εισοδήματος και των αλλαγών στα καταναλωτικά προϊόντα. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων βρίσκεται σε στενή συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να σχεδιάσει από κοινού και να υλοποιήσει επιτυχώς την πολιτική για την απώλεια και τη σπατάλη των τροφίμων».

Ειδικότερα, υπάρχει Ομάδα Εργασίας, έργο της οποίας είναι:

- η υποβολή προτάσεων για την διαμόρφωση της εθνικής στρατηγικής για τη μείωση αυτής της σπατάλης, στο πλαίσιο της αναθεωρημένης Οδηγίας 2008/98/ΕΚ
- η υποβολή προτάσεων για την βελτίωση/θέσπιση νομοθετικού πλαισίου της εθνικής νομοθεσίας για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων
- η υποβολή προτάσεων σχετικά με την ορθή αποτύπωση του προσδιορισμού του μεγέθους της απώλειας τροφίμων και την αξιολόγηση των ενδεδειγμένων τρόπων παρέμβασης που θα υιοθετηθεί σε επίπεδο ΕΕ
- η εξέταση δεδομένων και οποιασδήποτε άλλης τεκμηρίωσης από δημόσιους οργανισμούς και φορείς
- η υποβολή προτάσεων σχετικά με την προώθηση της ανάπτυξης εθελοντικών συμφωνιών σε όλα τα επίπεδα διαπίστωσης απωλειών τροφίμων, από την πρωτογενή παραγωγή έως την τελική διάθεση τροφικών προϊόντων.

Σε περίπου δύο μήνες θα έχουμε και την διαβούλευση της βιομηχανίας τροφίμων σχετικά με την εθνική στρατηγική για την σπατάλη των τροφίμων. Κλείνοντας, να πω ότι η κυκλική οικονομία έχει πολλά να προσφέρει στη χώρα μας. Η κυκλική οικονομία έχει πολλά να προσφέρει στην οικονομία αλλά και στη κοινωνία. Και πάλι συγχαρητήρια στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Ευχαριστώ πολύ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Peter Woodward

Thank you very much. We've heard from four ministries about their ideas and their actions, and quite a lot of information, which is great. In view of the time, what we want to do, and also because we have Daniel Calleja with us – and you have to leave this afternoon. So, it's a good opportunity to have a discussion and an interchange. What I am going to do is change the format here, so that we have a panel of our ministers and also key people from federations, business federations, and Daniel will open a further conversation about how we collaborate and move forward in an effective manner. The choreography of this will take about two minutes. So, what I would like you to do is one thing, this is to take a big risk, but moving to circularity is about taking risks. I just like you for two minutes to look to left or right, or in front or behind and make a connection with someone you've never meet before in your life and forge a new circular linkage. Take the risk now.

Στρογγυλό Τραπέζι

Συντονιστής: **Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής**

May I ask the panelists to come to the stage? Mr. Asterios Pitsiorlas, Minister of the Economy and Development; Mr. Kostas Fotakis, Minister of Research; Mr. Nectarios Santorinios, Minister for Insular Policy; Mr. Vasilios Kokkalis, Minister for Agriculture; Mr. Socratis Famellos; Mr. Athanasios Savakis, Chairman of Federation of Industries of Northern Greece; Evangelos Kalousis, Chairman of Federation of Greek Food Industries; Mr. Vasilios Gounaris and Mr. Giannis Paniaras.

So, I think we are ready to start the discussion. We have listened to the presentations of four ministries of the Greek government. From the different perspectives they have highlighted, the importance of research, the economy, insularity, agriculture. And we are now going to engage into a more interactive discussion. Because we have heard that the circular economy is about dialogue between government and business. Circular economy is about engaging in concrete solutions. It is not about speeches or measures. It is about concrete examples. And we are here in Greece today to identify concrete examples, concrete practices. And from the European Commission, I am in a very difficult position because I am squeezed between the government and business. But don't worry, because the Commission always navigates very well. Now I am going to start, and I will start with minister Famellos because he didn't speak from the podium, and what I want to ask him is, of all

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

the things that you mentioned in your speech today, of all the measures that your colleagues from industrial symbiosis to the knowledge community, to insularity, to food sector, what are the concrete measures that, what are the concrete examples that you like? If you are looking in the coming years, what you will like to implement in Greece? And then I will ask industry to react. So, listen very carefully because you may have the possibility to agree or disagree. Socratis, you now have the floor.

Σωκράτης Φάμελλος, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Θα μιλήσω στα ελληνικά, πιστεύω ότι ο Daniel θα προλάβει να βάλει τα ακουστικά του μέχρι να πω αυτή τη μικρή εισαγωγή. Για μένα είναι πολύ σημαντικό το ότι σήμερα πιστεύω ότι το καθολικό ποσοστό της ελληνικής παραγωγής και βιομηχανίας είναι εδώ μαζί μας. Και αυτή η συζήτηση γίνεται σε επίπεδο παραγωγής, σε επίπεδο πραγματικής οικονομίας. Και θεωρώ και το λέω εισαγωγικά ότι παρότι ήταν στην αρχή και έχω δει κάποια στελέχη εδώ της αυτοδιοίκησης, αυτή η κουβέντα πρέπει να συνεχιστεί και να ενισχυθεί πάρα πολύ στο επίπεδο της αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας. Από εκεί πρέπει να προέλθουν οι πόροι για να τροφοδοτήσουμε και την οικονομία. Και δεν μπορεί να είναι μια κουβέντα που θα μείνει μόνο σε κάποιο κομμάτι της ζωής μας. Είναι μια συνολική συζήτηση.

Προφανώς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος θα ακούσετε κάποια περιβαλλοντικά παραδείγματα και υποσχέθηκα στον Daniel ότι θα δώσω κάποια τέτοια ως ερέθισμα. Πριν από περίπου ένα χρόνο και δύο μήνες, αν κάποιος παρακολουθούσε τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων θα διάβαζε χάος στα super market, πανικός με τη σακούλα, καινούργιο χαράτσι, τρίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Πού βρισκόμαστε σήμερα; Το μέτρο για τον περιορισμό της πλαστικής σακούλας ήταν κάτι που μας ταλαιπώρησε πάρα πολύ επί της ουσίας, όχι εξαιτίας της δημοσιότητας. Ο Σύνδεσμος Βιομηχανίας Πλαστικού ξέρει πολύ καλά ότι συζητάγαμε ενάμιση χρόνο πριν και συζητάγαμε ενάμιση χρόνο μετά και θα συνεχίσουμε να συζητάμε για το πώς θα προσαρμοστούμε.

Προσαρμοστήκαμε όμως; Ας ακούσουμε νούμερα. Το πρώτο τρίμηνο του 2018 οι Έλληνες μέσα από το μέτρο αυτό καταγράψαμε κατανάλωση 6,28 τεμαχίων λεπτής πλαστικής σακούλας το μήνα. Στο τέλος του 2018, με το ίδιο σύστημα καταγραφής απόλυτα συγκριτικό δεδομένο 4,04. Η

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

μείωση εντός του 2018 από το πρώτο στο τέταρτο τρίμηνο ήταν 36%. Η Ελλάδα σήμερα έχει καταγράψει ένα σύνολο εσόδων, που στο σύνολό τους θα επιστρέψουν στην κυκλική οικονομία ως μέσα μεταφοράς προϊόντων αλλά πολλαπλών χρήσεων 19,4 εκ ευρώ. Αυτό αντιστοιχεί σε 650 εκ. λεπτής πλαστικής σακούλας μέσα από το σύστημα καταγραφής. Προφανώς, είμαι σίγουρος ότι υπάρχουν και λεπτές πλαστικές σακούλες που δεν έχουν καταγραφεί. Εξάλλου η νομοθεσία έδωσε το περιθώριο στις λαϊκές αγορές και τα περίπτερα να λειτουργούν προς το παρόν εκτός, όμως αυτό ακόμα και αν είναι το διπλάσιο στο επίπεδο της καταγραφής, διπλάσια κατανάλωση από την καταγραφή μάς δίνει ένα νούμερο περίπου 120 σακούλες ανά άτομο το χρόνο. Κάτι που είναι πολύ κοντά στους ευρωπαϊκούς στόχους, που θα τους πιάσουμε το 2019, αλλά είναι το 1/3 αυτού που εκτιμούσαμε ότι έχουμε σαν Ελλάδα. Άρα σίγουρα έχουμε μια μείωση χρήσης 70%, πετύχαμε εξάλλου ένα 35% μέσα στην πρώτη χρονιά.

Δεύτερο παράδειγμα. Ο Daniel δυστυχώς δεν έχει μόνο καλές ειδήσεις για την Ελλάδα, ξέρει ότι κάποια στιγμή αναγκάζεται να υπογράψει και πρόστιμα. Τα πρόστιμα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Ας δούμε λοιπόν κάποιους αριθμούς. Ξέρω ότι δεν είναι ευτυχισμένος γι' αυτό γιατί θέλει να υπογράψει μόνο χρηματοδοτήσεις, μου το έχει πει πολλές φορές. Το 2015, η χώρα ξεκίνησε με ένα καταγραμμένο ρεκόρ περίπου 293, 300 χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων. Τα πρόστιμα που πλήρωσε η Ελλάδα ήταν 54 εκ. ευρώ. Σήμερα λειτουργούν μόνο οι 17 από αυτούς, και μάλιστα από αυτές τις χωματερές έχουμε σε επίπεδο αποκατάστασης άλλους είκοσι. Το πρόστιμο από εκεί που ήταν 14,5 εκ. το εξάμηνο, τώρα είναι 2,5. Και υπάρχει ήδη προκήρυξη στο Φιλόδημο για να ενταχθούν εντός του πρώτου εξαμήνου του '19 όλοι οι ανεξέλεγκτοι χώροι διάθεσης απορριμμάτων και να τελειώσει αυτή η ιστορία για την Ελλάδα. Είναι και αυτό επίσης νούμερα.

Τρίτο παράδειγμα. Το 2018 νομοθετήθηκε η υποχρεωτική διαλογή στην πηγή του οργανικού. Θα μου πείτε, και τι μ' αυτό, ποιος ξεκίνησε; Το 2018 τα Χριστούγεννα ξεκινήσαμε στη Θεσσαλονίκη να κάνουμε ένα πείραμα. Να απαγορευτεί η διάθεση χριστουγεννιάτικων δέντρων στους ΧΥΤΑ και σε ένα βαθμό το πετύχαμε. Υπήρξε μια πολύ καλή συνεργασία καταρχήν πέντε δήμων ή έξι με τα δασαρχεία της περιοχής. Τεμαχίστηκαν όλα τα χριστουγεννιάτικα δέντρα και σπάρθηκαν ξανά ως θρεπτικό που επέστρεψε σε ορεινές περιοχές και έτσι είχαμε στην πράξη προφύλαξη και των μεμβρανών των χώρων υγειονομικής ταφής. Το οργανικό όμως δεν μένει μόνο στα πιλοτικά παραδείγματα. Θέλω να σας πω ότι έχει ήδη ανακοινωθεί ότι από το ΕΣΠΑ δημιουργείται ειδικός

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

κλάδος χρηματοδότησης για τον καφέ κάδο, τα αντίστοιχα απορριμματοφόρα και τους καδοτεμαχιστές, με αποτέλεσμα να επεκταθεί η χρηματοδότηση και μάλιστα να ενισχυθεί ιδιαίτερα ο κλάδος της Αττικής που μόνο 29 από τους δήμους είχαν μπει. Άρα θα μπουν όλοι οι δήμοι της Αττικής στον καφέ κάδο. Και έχει σταλεί μια επιστολή από το Υπουργείο Περιβάλλοντος για να επιταχύνουν τα περιφερειακά προγράμματα τη χρηματοδότηση του καφέ κάδου.

Όμως υπάρχουν και περιοριστικά μέτρα. Υπάρχει πλέον εντολή σε όλες τις αδειοδοτούσες αρχές ώστε οι εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων, και του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, να έχουν υποχρεωτικά ενσωματωμένα σαν περιβαλλοντικό όρο την πρόβλεψη της χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων, αλλά και της χωριστής συλλογής οργανικού. Αυτό είναι κάτι που ευνοεί πιθανά, και είμαι σίγουρος και τη βιομηχανία, διότι δημιουργεί υλικά τα οποία θα εισέρχονται ξανά στον τομέα της παραγωγής. Και βέβαια αυτό που αξίζει να πω ως επόμενο βήμα είναι ότι τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης μπαίνουν σε ένα νέο περιβάλλον γιατί τώρα κρίνονται τα επιχειρησιακά τους σχέδια.

Θα σας δώσω κάποια παραδείγματα. Ο οικολογικός σχεδιασμός πλέον θα είναι υποχρεωτικό ότι θα επηρεάζει τα τέλη των υπόχρεων. Δεν θα έχουν π.χ. όλα τα υλικά της διευρυμένης διάθεσης του παραγωγού το ίδιο τιμολόγιο. Θα τροποποιούνται με βάση το οικολογικό αποτύπωμα και αυτό θα μπει στα σχέδια δράσης των συστημάτων. Έτσι ταυτόχρονα θα επιτευχθεί, όχι μόνο με αυτό το μέτρο βέβαια, μια μεγάλη αύξηση των πόρων με ταυτόχρονη αύξηση του προϋπολογισμού των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης. Γιατί πρέπει να ομολογήσουμε ότι και στο επίπεδο των εσόδων είμαστε πάρα πολύ χαμηλά ως ευρωπαϊκή χώρα σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Που εκτός από αύξηση των πόρων θα καταπολεμήσει σε έναν πολύ μεγάλο βαθμό και την εισφοροδιαφυγή. Διότι πλέον υπάρχουν υποχρεωτικά εργαλεία για να μην διαφεύγει κανείς εκ του συστήματος αυτού.

Πώς γίνεται; Πρώτον, με το ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων το οποίο το κάναμε μαζί με τον κόσμο της παραγωγής. Το ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων καταγράφει πλέον σε πραγματικό χρόνο όλες τις ροές των αποβλήτων στην Ελλάδα. Το οποίο είναι σημαντικό και για την οικονομία για να βρίσκει πόρους αλλά και για την αδειοδότηση. Και στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων θα συνδεθεί και η αυτοδιοίκηση. Μάλλον το σωστό: είναι έχει συνδεθεί, αλλά πρέπει να κάνει βήματα. Έτσι λοιπόν το «πληρώνω όσο πετάω» και το κίνητρο της ανακύκλωσης που ανέφερα

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

στην εισαγωγή, δηλαδή οι εκπτώσεις στα τιμολόγια στερεών αποβλήτων λόγω της ανακύκλωσης, θα προκύπτουν από τα δεδομένα που οι φορείς διαχείρισης των αποβλήτων και οι δήμοι περνάνε στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων.

Αυτό βέβαια συνδέεται και με το περιβαλλοντικό μητρώο, το οποίο επίσης ζητούσε ο κόσμος της παραγωγής πολύ. Δηλαδή όλες οι αδειοδοτήσεις πλέον υποχρεωτικά περνάνε στο ηλεκτρονικό περιβαλλοντικό μητρώο. Άρα υπάρχει και ηλεκτρονικό πρωτόκολλο και τηρείται μια διαδικασία και μια σειρά, αλλά το σημαντικότερο, στο ίδιο περιβαλλοντικό μητρώο καταγράφονται όλες οι περιβαλλοντικές επιδόσεις, άρα και οι καλές επιδόσεις, αλλά και η διαφάνεια στα αποτελέσματα. Έτσι ώστε και η κοινωνία και η οικονομία να γνωρίζει την πραγματικότητα σχετικά με την περιβαλλοντική επίδοση και να συναγωνίζεται ίσως και επί αυτής. Γιατί αυτό αποτελεί και για τη βιομηχανία αλλά και για την κοινωνία ένα ζητούμενο.

Εξάλλου ένα από αυτά που έχουμε μπροστά μας, δύσκολο από τη μεριά της οικονομίας και θα κλείσω με αυτό, είναι η αξιοπιστία όσον αφορά την περιβαλλοντική απόδοση. Γνωρίζουν πάρα πολύ καλά οι φίλοι από τον χώρο της παραγωγής ότι οι περισσότερες συγκρούσεις που δίνονται στο επίπεδο της κοινωνίας, είναι σχετικά με την αποκατάσταση της αξιοπιστίας, την περιβαλλοντική επίδοση και την διαφάνεια στα αποτελέσματα και την αν θέλετε την πραγματική απεικόνιση της λειτουργίας αν θέλετε της δευτερογενούς αγοράς. Η δευτερογενής αγορά αυτή πρέπει να έχει απόλυτη αξιοπιστία και μόνο με βάση τα δεδομένα αυτά μπορεί να επιδοτείται. Θα το πω συμπέρασμα γιατί είναι και το μεγάλο άγχος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, εισέρχονται πλέον πολύ σημαντικοί πόροι στην αγορά των αποβλήτων και σε όλη την κυκλική οικονομία, είναι ξεκάθαρο ότι η αξιοπιστία κ μέρους της πολιτείας προς την οικονομία και προς την κοινωνία θα στηριχτεί στο ότι μόνο η πραγματική ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση θα επιδοτείται. Η εισφορά κυκλικής οικονομίας που είναι η επόμενη μέρα του φόρου ταφής αλλά και όλοι οι πόροι των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης θα πηγαίνουν μόνο στην πραγματική επαναχρησιμοποίηση. Δεν υπάρχει δυνατότητα εμπορικής διαδικασίας επαναχρησιμοποίησης να επιδοτούνται. Διότι εμείς θέλουμε να δημιουργηθεί ελληνική βιομηχανία ανακύκλωσης. Μπορεί να είναι πολύ σημαντική η ανακύκλωση σε επίπεδο πρώτων υλών, να είναι σημαντικό να έχουμε διαλογή στην πηγή, όμως εμείς θέλουμε αυτό να δίνει δουλειά στην ελληνική βιομηχανία γιατί θέλουμε να υπάρχει ελληνική εργασία και ελληνική υπεραξία. Το μεγάλο πρόβλημα πολλές φορές που θα συζητήσουμε με τον Daniel -και τώρα θα κλείσω ειλικρινά, χωρίς να πω ξανά ότι τελειώνω-

είναι ότι στο επίπεδο της Ευρώπης, θα άξιζε να κάνουμε μία συζήτηση σχετικά με τα στατιστικά της ανακύκλωσης και σχετικά με την πραγματική συνοχή. Αυτό όμως, δεν αφορά την ελληνική συζήτηση, αλλά την ευρωπαϊκή. Δε θα υποτιμήσω λοιπόν την ευκαιρία της ελληνικής συζήτησης. Ας μιλήσουμε για το πώς η Ελλάδα αρχίζει την κυκλική οικονομία, διότι εμείς προτιμούμε να βελτιώνουμε την πραγματική επίδοση της ανακύκλωσης. Αλλά να υπενθυμίσουμε στην Ευρώπη ότι το μεγάλο μας σπίτι δεν μπορεί να στηριχθεί, έστω και για την κυκλική οικονομία, σε διαδικασίες που μεγαλώνουν τα κενά. Εμείς θέλουμε να μικρύνουμε το κενό στην Ευρώπη, να μικρύνουμε το κενό Βορρά-Νότου, και ξέρουμε ότι έχουμε πολύ καλούς συμμάχους και από την μεριά της οικονομίας και από τη μεριά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και από τη μεριά της Κοινωνίας των Πολιτών, και φυσικά η κυβέρνηση αυτό πρέπει να εκπροσωπεί, την καθολικότητα. Γιατί κουραστήκαμε να γίνονται πολιτικές για λίγους. Είναι καιρός να γίνονται πολιτικές για πολλούς στην Ελλάδα. Ευχαριστώ πολύ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much. Thank you very much, minister, and thank you for being so concrete. You have mentioned a certain number of very concrete economic instruments in relation to plastic, in relation to landfill, mandatory measures, separate collection, eco design. You are talking also about reliability, transparency. I would like to ask very directly the representatives of industry: Do you agree that this is the way forward, do you think that economic instruments such as the minister has mentioned, go in the direction of promoting circular economy? Are you missing some instruments, are there things that could also be integrated? Or the kind of instruments that minister Famellos has mentioned would go in the direction? So, we will start with the chairman of the industries of Northern Greece, Mr. Savakis, followed by Mr. Kalousis of food industries.

Αθανάσιος Σαββάκης, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος

Ευχαριστώ πολύ. Θα συνεχίσω στα ελληνικά και θα ευχαριστήσω το υπουργείο και το Σωκράτη το Φάμελλο για την πρόσκληση μέχρι να βάλει ο moderator τα ακουστικά της μετάφρασης. Καταρχήν, θα ήθελα να κάνω μια παρατήρηση ή παραίνεση. Θα πρέπει να υπάρχει μια ξεκάθαρη

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

οπτική για την κυκλική οικονομία, τον όρο και το ρόλο της και να μην υπάρχει αυτή η συγκεχυμένη οπτική που υπήρξε κατά καιρούς για τον όρο της καινοτομίας. Και ξαφνικά μιλάμε για την καινοτομία, αλλά δεν καταλαβαίνουμε για ποιο πράγμα μιλάμε. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει μια ξεκάθαρη οριοθέτηση -αν θέλετε- της κυκλικής οικονομίας, του ρόλου της και των μέτρων που θα πρέπει να ληφθούν. Εγώ θα ήθελα να ξεκινήσω διαβάζοντας μια δήλωση, η οποία νομίζω ότι θα μας δώσει μια ουσιαστική κατεύθυνση.

Η οικοδόμηση μιας κυκλικής οικονομίας για την Ευρώπη, αποτελεί καίρια προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έχουμε σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο και σχεδιάζουμε την ανάγνωση νέων πρωτοβουλιών εντός του 2017. Ενισχύουμε την διασύνδεση ανάμεσα στο σχεδιασμό, την παραγωγή, την κατανάλωση και την διαχείριση των αποβλήτων και κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούμε μια πράσινη, κυκλική και ανταγωνιστική Ευρώπη. Αυτή η δήλωση ανήκει στον κύριο Franz Timmermans, αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υπεύθυνο για την βιώσιμη ανάπτυξη, και έγινε το 2017. Είμαστε εδώ το 2019 και ξεκινάει μια πολύ σημαντική συζήτηση για την κυκλική οικονομία και το ρόλο της στην χώρα. Και θεωρώ ότι δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό, αυτές οι αρχές που αναφέρονται σε αυτή την πολύ ξεκάθαρη δήλωση του κυρίου Timmermans νομίζω ότι είναι αυτές που μπορούν να μας βοηθήσουν να σχεδιάσουμε τα μέτρα που πρέπει, για μια σωστή εφαρμογή και μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Μερικές παρατηρήσεις. Κυκλική οικονομία, ναι. Αλλά πρώτα απ' όλα διαμόρφωση του κατάλληλου περιβάλλοντος για την υλοποίηση δράσεων κυκλικής οικονομίας. Άρα το νούμερο ένα θέμα που θα πρέπει να συζητηθεί, αν θέλετε, είτε στην εκδήλωση αλλά και γενικότερα να είναι στις προτεραιότητες της πολιτείας. Συνέργειες μεταξύ μέτρων που στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, άρα δηλαδή με τις τρέχουσες πολιτικές, με αυτά τα μέτρα που αφορούν την κυκλική οικονομία. Αναφέρθηκε σε αυτό το conflict λίγο και ο κύριος Φωτάκης προηγουμένως στην παρουσίασή του. Μέτρων δηλαδή ανταγωνιστικότητας με μέτρα έρευνας και ανάπτυξης, και το conflict που υπάρχει μεταξύ τους. Θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι μιλάμε για μια διπλή στρατηγική. Δηλαδή μιλάμε για μια στρατηγική κατεύθυνση αξιοποίησης πάσης φύσεως πόρων, αλλά και αξιοποίηση αυτών σε επιχειρηματικό επίπεδο, και όπως πολύ σωστά είπε ο κύριος υπουργός, για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας, νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και εντέλει καλώς αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Εργαλείο βασικό το ΕΣΠΑ και οι χρηματοδοτήσεις, και φυσικά και η πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Χωρίς τραπεζικό σύστημα, χρηματοδοτήσεις δεν

υπάρχουν. Ένα πολύ σημαντικό κομμάτι, το οποίο επίσης πρέπει να δούμε είναι το κομμάτι των αδειοδοτήσεων για τις σχετικές επενδύσεις. Στην Ευρώπη σχεδιάζονται αντίστοιχες επενδύσεις περίπου 550 δις. Είναι ένας τεράστιος αριθμός και αν αναλογιστούμε το δρόμο που έχουμε χάσει σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους μας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρώ ότι είναι ίσως προτεραιότητα να θέσουμε ένα φιλικό πλαίσιο αδειοδοτήσεων και αντιστοίχων ενισχύσεων. Αυτά εν ολίγοις για να βοηθήσω τη συζήτηση. Νομίζω ότι στη συνέχεια θα έχουμε και άλλη ευκαιρία να προχωρήσουμε παραπάνω. Ευχαριστώ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much. I ask you to applaud because it was a very good intervention and you were rightly drawing our attention; we need a comprehensive approach. Circular economy appears in a context where you need investment, where you need banking, a system to work, where you need framework conditions. And a country like Greece with all the efforts of getting out of the economic crisis is important to have this intermixture. What about the perspective from the Greek food industries? It is a very important sector for Greece. Do you really think that the circular economy is an opportunity?

Ευάγγελος Καλούσης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων

Well, thank you very much. Θα συνεχίσω κι εγώ στα ελληνικά. Επειδή μιλάμε για έναν κλάδο, σύμφωνα με την ερώτηση θα πω δυο-τρία πράγματα για το τι κάνουμε σε αυτό τον τομέα. Καταρχάς, η ελληνική βιομηχανία τροφίμων, όπως ξέρετε, είναι ένας κλάδος δυναμικός, ανταγωνιστικός, εξωστρεφής και παίζει έναν κύριο ρόλο στην ελληνική οικονομία. Αντιπροσωπεύει το 25% περίπου της μεταποίησης, της βιομηχανίας. Ο ΣΕΒΤ εκπροσωπεί τη βιομηχανία τροφίμων και είναι και μέλος της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας Τροφίμων, με μια θέση στο διοικητικό συμβούλιο στις Βρυξέλλες. Οπότε είμαστε σε μεγάλη επαφή με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και με όλες τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε επίπεδο Ευρώπης. Θα ήθελα να πω ότι ο κλάδος αντιμετωπίζει αυτή την στιγμή σε παγκόσμιο επίπεδο, διάλεξα την διατροφική επάρκεια που έρχεται να συνδεθεί με την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού και τα προβλήματα με τους

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

διαθέσιμους πόρους – πρώτες ύλες, νερό, ενέργεια όπως έχει αναφερθεί η συμβολή της διατροφής στην ευζωία και βέβαια η κλιματική αλλαγή επιπτώσεις στο περιβάλλον και η αειφόρος ανάπτυξη είναι από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε στην βιομηχανία τροφίμων. Άρα στρατηγική επιλογή της βιομηχανίας τροφίμων και του ΣΕΒΤ είναι η βιώσιμη ανάπτυξη και ο σχεδιασμός μιας μακροχρόνιας περιβαλλοντικής στρατηγικής σε αυτό τον τομέα. Αυτό που μας ενδιαφέρει για την βιομηχανία μας είναι η εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών, η αύξηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η πρόληψη της σπατάλης των τροφίμων, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως. Και για να μη μείνω σε γενικότητες, θα ήθελα να παρουσιάσω γρήγορα αυτό που κάνουμε σε τρεις άξονες. Στον άξονα της βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων της βιομηχανίας τροφίμων, στην προώθηση της πολιτικής για τις πλαστικές ύλες και τα πλαστικά μιας χρήσης, και βέβαια στην μείωση της σπατάλης των τροφίμων, είναι κάτι που μας απασχολεί πάρα πολύ. Για την βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της βιομηχανίας τροφίμων, θα έλεγα πρώτα, έχουμε κάνει μια βάση δεδομένων για την περιβαλλοντική νομοθεσία. Έτσι όλα τα μέλη μας, όλες οι βιομηχανίες μπορούν να μπου σε αυτό το site και να έχουν την τελευταία πληροφόρηση για την-, όλες τις πληροφορίες για την ευρωπαϊκή και την ελληνική νομοθεσία για τα θέματα του περιβάλλοντος. Έχουμε κάνει μια σύνταξη ενός οδηγού για την διεξαγωγή ενεργειακών ελέγχων στο πλαίσιο της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση. Συμμετέχουμε σε πολλά ευρωπαϊκά έργα, θα ανέφερα το Life Footprint για τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα, μέρος του προγράμματος το οποίο κάνουμε και στην Ελλάδα. Επίσης, μια πολύ καλή συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Έργο PEFMED για δοκιμή της μεθοδολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του άνθρακος στην βιομηχανία τροφίμων. Και σε συνεργασία με το IOBE στο πλαίσιο του PEFMED, η εκπόνηση μιας έρευνας για το τι συμβαίνει ακριβώς, ποιο είναι το αποτύπωμα στην Ελλάδα στις διάφορες βιομηχανίες και πώς αυτό γίνεται. Στον τομέα της πολιτικής για τις πλαστικές ύλες και τα πλαστικά μιας χρήσης είμαστε τελείως online με το τι συμβαίνει στην Ευρώπη, με τις αποφάσεις, με την οδηγία. Και αυτό που κάνουμε είναι να παρακολουθούμε τις εξελίξεις και να ενημερώνουμε τα μέλη μας για τους στόχους και για να τους διευκολύνουμε ό,τι μπορούν να κάνουν. Και το τρίτο που ανέφερε και ο κύριος Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης είναι η σπατάλη των τροφίμων. Ναι, γύρω στα 80 εκατομμύρια τόνοι τροφίμων χάνονται στην Ευρώπη τη στιγμή

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

που υπάρχουν άνθρωποι που τα έχουν απόλυτη ανάγκη. Στην Ελλάδα υπολογίζουμε ότι αυτό είναι 2 εκατομμύρια τόνοι, μιλάμε για μια αξία 200 εκατομμυρίων ευρώ.

Σωκράτης Φάμελλος, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Τον χρόνο, την ημέρα, τι εννοείτε;

Ευάγγελος Καλούσης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων

Το χρόνο. Ναι, και μια εκτίμηση γύρω στα 200 εκατομμύρια τρόφιμα χάνονται κάθε χρόνο. Αυτό το έχουμε πάρει πάρα πολύ σοβαρά. Και πρώτον έχουμε μια μεγάλη συνεργασία και στήριξη της Τράπεζας Τροφίμων. Δεν ξέρω αν ξέρετε πώς λειτουργεί. Ένας μεγάλος τομέας που χάνονται τρόφιμα είναι αυτά που πλησιάζουν στη λήξη ή αυτά στα οποία ετικέτες κτλ. έχουν προβλήματα. Υπάρχει μια ευρωπαϊκή οργάνωση και διεθνής οργάνωση, η Τράπεζα των Τροφίμων. Ζητούμε από τους βιομηχάνους δύο ή τρεις μήνες πριν τα προϊόντα λήξουν, και από τα super market, να τα δωρίσουν στην Τράπεζα Τροφίμων και η Τράπεζα Τροφίμων τα διανείμει και είναι με απόλυτη διαφάνεια και με μια πάρα πολύ καλή οργάνωση. Γιατί καταλαβαίνετε ότι η βιομηχανία δεν θέλει να φτάσει ληγμένο προϊόν στην αγορά με τον άλφα ή βήτα τρόπο. Και η τράπεζα τροφίμων μετά δίδει αυτά τα τρόφιμα σε 140 οργανισμούς συστηματικά. Και μιλάμε ότι αυτοί οι οργανισμοί ετοιμάζουν γύρω στις 20 χιλιάδες μερίδες φαγητά κάθε μέρα. Άρα το παίρνουμε πολύ σοβαρά πώς μπορούμε να σταματήσουμε. Συνεργαζόμαστε μαζί με το «ΜΠΟΡΟΥΜΕ» και στην πρωτοβουλία για τη δημιουργία εθνικής συμμαχίας. Και, ναι, ανταποκριθήκαμε θετικά στην πρόσκληση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για συμμετοχή στην εθνική επιτροπή για την καταπολέμηση της σπατάλης των τροφίμων. Τελικά, θα ήθελα να πω ότι έχουμε μια καλή συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Βιομηχανίας. Και βέβαια Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Και άρα υπάρχει ο διάλογος και δεν είναι κάτι που ακούμε μόνο σήμερα. Ευχαριστώ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Thank you very much. Thank you, Mr. Kalousis, and thank you for the commitment of the food industry. Because it's very important, it's very strategic, you are participating in product environmental footprint, fighting against food waste. I want to pay tribute to all the excellent work. But from food we have to move to the chemical industries. Because we know that chemicals for the environment, for human health are critical. But the chemical sector is also crucial for Europe's competitiveness. So, I would like to invite Mr. Gounaris, chairman of the Federation of the Chemicals Industries to present his views.

Βασίλειος Γούναρης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών

Θα ακολουθήσω το πρωτόκολλο μιλώντας ελληνικά όπως και οι υπόλοιποι συνάδελφοι. Εκπροσωπώ τη χημική βιομηχανία. Χημική βιομηχανία σημαίνει 13 χιλιάδες εργαζόμενοι, ένας κύκλος εργασιών πάνω 2,2 δις, εξαγωγικός κλάδος πάνω από το 50%, μεγάλη συμμετοχή στο ΑΕΠ, παρότι τα τελευταία χρόνια υπήρξαν προβλήματα με την κρίση. Θα πρέπει να τονιστεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής χημικής βιομηχανίας. Γι' αυτό το λόγο, κάναμε και μια μελέτη με το IOBE για το αποτύπωμα αλλά και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη της χημικής βιομηχανίας για τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας, όπως γεωργία, τρόφιμα, μέταλλα και τουρισμός. Και θα ήθελα να αναφερθώ σε δύο παραδείγματα τα οποία είναι πολύ σημαντικά και δείχνουν την πρόθεση της χημικής βιομηχανίας περνώντας από την πρόνοια στη δράση. Φέτος λοιπόν τον Ιανουάριο ανακοινώθηκε η δημιουργία μιας παγκόσμιας συμμαχίας 30 περίπου εταιρειών από την παγκόσμια αλυσίδα αξίας πλαστικών και καταναλωτικών αγαθών, μεταξύ των οποίων η BSF, η Total, η Dove, η Procter & Gamble, η Henkel, η Shell και άλλες, με στόχο την προώθηση λύσεων που θα μειώσουν και τελικά μπορούν να εξαλείψουν τα πλαστικά απόβλητα στο περιβάλλον και ιδιαίτερα στις θάλασσες. Η συμμαχία για την εξάλειψη της ρύπανσης από πλαστικά απόβλητα έχει δεσμεύσει πάνω από ένα δισεκατομμύριο δολάρια σε πρώτη φάση, με στόχο να επενδύσει ενάμισι δισεκατομμύριο δολάρια τα επόμενα πέντε χρόνια. Κάτι πάρα πολύ σημαντικό. Για να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν νέες λύσεις για τα χρησιμοποιούμενα πλαστικά. Τελικός στόχος είναι η ελαχιστοποίηση και η σωστή διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων. Τα πλαστικά είναι αποτελεσματικά, υλικά που μπορούν να εξοικονομήσουν πόρους και να εξασφαλίσουν οφέλη για την κοινωνία, όπως υγεία, ασφάλεια και ευκολία. Αυτά τα οφέλη ωστόσο έχουν αντίστροφο

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

αποτέλεσμα αν τα πλαστικά και τα απόβλητά τους που δεν χρησιμοποιούνται, δεν απορρίπτονται και δεν ανακυκλώνονται υπεύθυνα. Η συμμαχία θα δρομολογήσει δράσεις όπου υπάρχει περισσότερη ανάγκη και θα εστιάσει σε τέσσερις βασικούς τομείς. Βελτίωση υποδομών για τη συλλογή και τη διαχείριση αποβλήτων και την αύξηση της ανακύκλωσης· καινοτομία για να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν νέες τεχνολογίες που διευκολύνουν την ανάκτηση και την ανακύκλωση των πλαστικών· εκπαίδευση και δέσμευση των κυβερνήσεων, των επιχειρήσεων, των κοινοτήτων να αναλάβουν δράση σε συνεργασία με κυβερνήσεις ώστε να πάρει επιτυχή στόχο αυτή η προσπάθεια· καθαρισμός περιοχών όπου υπάρχει συσσώρευση πλαστικών και κοινές δράσεις με ΜΚΟ, ειδικότερα στους καλύτερους αγωγούς αποβλήτων, όπως τα ποτάμια, όπου μεταφέρουν τα απόβλητα από την στεριά στη θάλασσα. Επίσης, ένα άλλο βήμα το οποίο είναι πολύ σημαντικό και στο οποίο υπάρχει ισχυρή παρουσία από την εταιρεία μου είναι το Project ChemCycling, που ξεκίνησε πρόσφατα η BSF μαζί με τους πελάτες της και τους συνεργάτες της, ανέπτυξε και παρασκεύασε τα πρότυπα προϊόντα που βασίζονται σε χημικώς ανακυκλωμένα πλαστικά απόβλητα. Η χημική ανακύκλωση αποτελεί έναν καινούργιο τρόπο επαναχρησιμοποίησης των πλαστικών αποβλήτων που μέχρι στιγμής δεν ανακυκλώνονται, όντας στα μεικτά ή ακάθαρτα πλαστικά. Η δε χημική ανακύκλωση προσφέρει μια εναλλακτική λύση με τη χρήση θερμοχημικών διεργασιών. Η ανακυκλωμένη πρώτη ύλη που θα προκύψει μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την διαδικασία παραγωγής πάλι. Αυτά ήθελα να πω από την πλευρά μου. Υπάρχουν και άλλα, όπως είπαν οι προηγούμενοι ομιλητές και οι υπουργοί, η οικονομία της Ελλάδας είναι πρωτογενής τομέας και τουρισμός, συνδυασμός των δύο. Υπάρχουν πάρα πολλά project για την κυκλική οικονομία. Τα κενά συσκευασίας, το θέμα των βιοκαυσίμων, θέλουμε εδώ, κύριε υπουργέ, να περάσουμε ομαλά από τα πρώτης γενιάς στα δεύτερης γενιάς. Γιατί και τα πρώτης γενιάς έχουν ωφέλειες για τους αγρότες, όπως είναι cost-plus δηλαδή έχουν εξασφαλισμένο εισόδημα, για λόγους αμειψισποράς χρειάζονται, ενισχύουν τις τοπικές οικονομίες. Είναι κυκλική οικονομία, δεν πετιέται τίποτα από τα ενεργειακά φυτά. Χρειάζεται λοιπόν κάποιο διάστημα προσαρμογής για το πώς θα γίνει αυτή η μετάβαση. Και πολλά άλλα project τα οποία θα συζητήσουμε με τους φίλους υπουργούς στη συνέχεια. Να ευχαριστήσω.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Thank you very much and I have to tell you from the European Commission's perspective, I am very encouraged because I was expecting a big clash and I see a lot of convergence. I want to thank the commitment of the chemical industry, your pledges of plastics innovation. I think, I see a lot of common and good will on both sides, government and business, to succeed in this challenge. But we still need to hear from the Business Council for Sustainable Development, Mr. Paniaras, who is the chairman of the Business Council for Sustainable Development. And I want to ask him if there is a business case for circular economy in Greece.

Ιωάννης Πανιάρας, Πρόεδρος Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Thank you, Mr. Director-General. Θα απαντήσω κι εγώ στα ελληνικά. Αφού συγχαρώ το υπουργείο για αυτή την εξαιρετική διοργάνωση, θα ξεκινήσω από την τελευταία ερώτηση που μου τέθηκε, αν υπάρχει business case για την κυκλική οικονομία. Προφανώς και ναι, και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο στηρίζουμε και ως Συμβούλιο του ΣΕΒ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη και ως επιχειρήσεις-μέλη μας αυτή τη μετάβαση. Και την στηρίζουμε, θέλω να πω, απ' όταν ανακοινώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αυτό το πακέτο, κάνοντας μια από τις πρώτες μελέτες για την υλοποίηση της κυκλικής οικονομίας, την οποία παρουσιάσαμε και παραδώσαμε στο υπουργείο σαν μια συνδρομή για την δημιουργία της εθνικής στρατηγικής για την κυκλική οικονομία.

Ποιο είναι το business case; Το business case, νομίζω, μπορεί να το δει κανείς σε τρεις-τέσσερις άξονες. Το πρώτο κομμάτι είναι ότι η κυκλική οικονομία ανοίγει νέους ορίζοντες, νέους ορίζοντες για την καινοτομία, νέους ορίζοντες για την δημιουργία ανταγωνιστικότητας και ορίζοντες ανάπτυξης. Το δεύτερο κομμάτι είναι ότι η κυκλική οικονομία βοηθάει στο να μειωθεί το κόστος. Μειώνεται το ενεργειακό αποτύπωμα, μειώνεται το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Ένα τρίτο βασικό κομμάτι που κάνει το business case είναι ότι δημιουργούμε με αυτό τον τρόπο πολύ πιο ασφαλείς εφοδιαστικές αλυσίδες. Και τέλος, μας δίνεται η ευκαιρία μέσω αυτού να συμβάλουμε και εμείς στην παγκόσμια προσπάθεια για βιώσιμη ανάπτυξη. Με βάση αυτά, τα οποία είναι η θεωρία, υπάρχουν και πάρα πολλά παραδείγματα επιχειρήσεων οι οποίες έχουν ήδη μεταβεί σε αυτό ή έχουν δώσει τις προϋποθέσεις για να γίνει κάτι τέτοιο. Αναφέρθηκε ο κύριος υπουργός στο ηλεκτρονικό μητρώο και απλώς επειδή δεν εκπροσωπούνται εδώ, νομίζω είναι πρέπον να

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

αναφέρουμε ότι αυτό είναι μια κοινή δράση με κάποιον άλλον οργανισμό, ο οποίος λέγεται ΣΕΠΑΝ και νομίζω θα μιλήσει αργότερα σήμερα και θα το αναπτύξει περισσότερο. Συγκεκριμένοι κλάδοι έχουν ήδη μιλήσει για τα τρόφιμα, δεν εκπροσωπείται εδώ ο κλάδος των ηλεκτρονικών, αλλά έχουμε πάρα πολύ καλά παραδείγματα, όχι μόνο για recycling, για reuse, για extending of product lifetime, τα οποία ήδη βλέπουμε και τα βλέπουμε και όλοι εμείς εδώ σαν καταναλωτές. Επίσης, ο κλάδος από τον οποίο εγώ προέρχομαι, οι κατασκευές και τα δομικά υλικά, έχουν κάνει πολλά και έχουμε επενδύσει και είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε ακόμα περισσότερο προσπάθειες που θα γίνουν στο να μειωθούν τα προϊόντα τα οποία οδηγούνται ακόμα δυστυχώς σε πάρα πολύ μεγάλα ποσοστά σε ταφή. Ρωτήσατε, κύριε Γενικέ, αν λείπει κάτι από αυτά που ανέφερε ο υπουργός όσον αφορά τα μέτρα. Πρέπει να πούμε ότι η εθνική στρατηγική καλύπτει όλες τις προτεραιότητες, οι οποίες πιστεύουμε ότι χρειάζονται για την ταχεία μετάβασή μας στην κυκλική οικονομία. Καλύπτει τις ανάγκες για ρυθμιστικές ανανέωσης, καλύπτει κίνητρα για την κυκλική οικονομία και αντικίνητρα για την ταφή, καλύπτει εκπαίδευση, παιδεία, ενημέρωση του καταναλωτή και της κοινωνίας για την ανάγκη μετάβασης στην κυκλική οικονομία. Και επίσης, πάρα πολύ σημαντικά, καλύπτει τον έλεγχο της αγοράς για να βεβαιωθούμε ότι τηρούνται αυτά που λέμε και ότι κινούμαστε όλοι μέσα στο ίδιο πλαίσιο. Αυτό που λείπει, το ένα πράγμα που θα έλεγα ότι λείπει είναι η ταχύτητα στην υλοποίηση, πρέπει όλοι μας -και αυτό δεν είναι θέμα υπουργείου- πρέπει όλοι μας να βεβαιωθούμε ότι αυτή η στρατηγική δε θα μείνει στα χαρτιά. Χρειαζόμαστε συγκεκριμένες δράσεις, συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση και έναν έλεγχο και προτροπή από την κεντρική διοίκηση για την υλοποίηση. Εμείς σαν επιχειρήσεις είμαστε εδώ, στηρίζουμε, ενημερώνουμε και συνεργαζόμαστε για να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε αυτή τη στρατηγική το συντομότερο δυνατό. Σας ευχαριστώ πολύ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

So, I don't know if it is because you were all speaking the same language, Greek, but the content of the interventions was very, very convergent. I think there is no disagreement that we are confronted with a major challenge. We have to ensure the transformation of our economies. We have to change the way we produce, the way we consume. We have to evolve, at the same time that we do so, we have to preserve the competitiveness. Because we have to ensure economic

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

growth, but decouple growth from the negative environmental impact. In doing so, there is a great opportunity because it has been said competitiveness and sustainability are not incompatible. They are two sides of the same coin. There is no competitive business which is not sustainable. You can speculate but you will not be able to compete, you will not be durable if you do not integrate sustainability in your business model. And Mr. Paniaras in his intervention, he was saying that there is a sense of emergency. Because we have to act, we have very little time. So, we are coming to the end of the panel and I would like to ask a question for all the speakers but they have to reply very, very concisely. This is not a television program; you are not allowed to reply like a minister. You have to reply very directly. What is missing, what do we need to do. If you have to put on the table one measure, one issue, one sense of direction in which we should go to be successful in this transformation, even in a sense of urgency, from your different perspectives from the perspectives of the islands, from the perspective of knowledge, of agriculture, of the economy, the environment, from the different sectors of industry. What would it be, what is needed so that Greece does this jump and succeeds in this great challenge of the circular economy. I understand it's very simplistic; it's very *reductionista*, we say in Spanish. Anyway, in the Commission, sometimes we are *reductionista*, so, I am challenging you, and I would like very short sentence, phrase: What is the sense of direction? And I don't know who would like to start answering this question. I see the industries more keen, so we start with industry and we go to this way. So, the food sector.

Ευάγγελος Καλούσης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων

In two words, I would like to inform and involve the people.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Inform and involve, yes. I think that is an answer.

Ευάγγελος Καλούσης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων

And the industrialist system.

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

The chemical sector.

Βασίλειος Γούναρης, Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών

Συνεργασία όλων των φορέων, όλων των stakeholders με την πολιτεία και ένα οδικό χάρτη με προορισμό πού μπορούμε να φτάσουμε σε χρονικά διαστήματα.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

So, inform, involve, cooperation in a road map with targets.

Αθανάσιος Σαββάκης, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος

Και για να το κάνουμε λίγο πιο τεχνοκρατικό, δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου υπό το υπουργείο περιβάλλοντος όπου από κοινού η πολιτεία, οι κοινωνικοί εταίροι, οι φορείς υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, η ακαδημία θα συνεργαστούν ούτως ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο και να προταθούν και συγκεκριμένες δράσεις για τη μετάβαση, την πιο γρήγορη μετάβαση της χώρας μας στην κυκλική οικονομία και στις αρχές της.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

I take note that industry is proposing a new body, to promote entrepreneurship. So, you said a little bit technocratic, but it's good because you need to coordinate all this action. President of Sustainable Industries.

Ιωάννης Πανιάρας, Πρόεδρος Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Πιστεύω ότι είναι μια ερώτηση-παγίδα, δεν υπάρχει ένα πράγμα. Νομίζω ακούσαμε σήμερα πολύ πειστικά πόσο μεγάλη είναι η πρόκληση που έχουμε μπροστά μας. Μιλάμε να αλλάξουνε κουλτούρες δεκαετιών και περισσότερο. Άρα δεν θα προτείνω ένα, θα ευχηθώ μόνο η ενέργεια που υπάρχει σήμερα εδώ και σε αυτό το πάνελ και στους συμμετέχοντες να συνεχίσει και να μπορέσουμε να την αξιοποιήσουμε για να φτάσουμε όσο το δυνατόν γρηγορότερα στην κυκλική οικονομία. Ευχαριστώ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you and you made a very good contribution, change of minds. So, we go to Minister of Economy.

Αστέριος Πιτσιόρλας, Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας & Ανάπτυξης

Εγώ θα έλεγα να είμαστε ειλικρινείς σε αυτό που λέμε και να έχουμε συνείδηση των συνεπαγωγών της συμφωνίας μας σε μια στρατηγική. Εάν εδώ κάναμε μια συζήτηση και λέγαμε ποιοι είναι υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα ήμασταν όλοι υπέρ, 100%. Εάν πηγαίναμε σε μια άλλη συζήτηση στο νησί μας και λέγαμε τη γνώμη μας για το αν θα πρέπει να τοποθετηθούν ανεμογεννήτριες, οι μισοί θα ήμασταν με το όχι. Φοβάμαι, λοιπόν, ότι ωραιοποιούμε λίγο τα πράγματα. Είναι καλό ότι συμφωνούμε έστω και στα λόγια, αυτό έχει συνεπαγωγές σκληρές όμως. Σε αυτό το στάδιο έχουμε δρόμο για να φτάσουμε και νομίζω ότι αυτό είναι το επίδικο σήμερα. Από τη σκοπιά, λοιπόν, της βιομηχανίας να φέρω ένα παράδειγμα, δεν θα είναι μεγάλο. Ναυπηγεία Σύρου. Τώρα που ξεκίνησε η επαναλειτουργία τους, βρήκαμε ότι στο κέντρο, στην αυλή του ναυπηγείου ήταν συσσωρευμένοι 80 χιλιάδες τόνοι σκουριάς από την αμμοβολή. 80 χιλιάδες τόνοι, δεν πάρθηκαν ποτέ από εκεί, από τη στιγμή που ξεκίνησε να λειτουργεί. Τώρα μεταφέρονται στην τσιμεντοβιομηχανία και χρησιμοποιούνται. Αυτό έχει ένα κόστος όμως. Αυτό το κόστος δεν το αναλάμβαναν ποτέ οι επιχειρηματίες του ναυπηγείου μέχρι τώρα. Τώρα το αναλάβανε. Άρα λοιπόν επιμένω να είμαστε ειλικρινείς σε αυτό που συμφωνούμε,

να συνειδητοποιήσουμε τις συνεπαγωγές και να κάνουμε πρόγραμμα ούτως ώστε να άρουμε όλα τα εμπόδια.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much for mentioning the point.

Κώστας Φωτάκης, Αναπληρωτής Υπουργός Έρευνας & Καινοτομίας

Με δύο λέξεις. Κάτι που νομίζω ότι λείπει ή θέλει μάλλον περισσότερη ενδυνάμωση. Θα το πω στα αγγλικά: be inclusive. Involve and mobilize the society in whatever policies you formulate. More and more. Without this, it's going to be much more difficult to implement any of these policies in an effective manner. So, be inclusive.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much.

Νεκτάριος Σαντορινιός, Αναπληρωτής Υπουργός Ναυτιλίας & Νησιωτική πολιτικής

Νομίζω ότι αυτό που είπα από την αρχή είναι ότι τα νησιά μπορούν να πρωτοπορήσουν τουλάχιστον σε αυτό το κομμάτι της κυκλικής οικονομίας ως κλειστοί χώροι. Όμως σε ένα ευρύτερο επίπεδο, θα έλεγα ότι είναι πολύ σημαντικό αυτό που είπαμε, και η συνεργασία μεταξύ των φορέων και αυτό που είπε και ο Υπουργός Οικονομίας, η αξιοπιστία των συμφωνηθέντων. Δεν μπορούμε να λέμε πράγματα και να κάνουμε άλλα πράγματα. Και μια και που μιλάμε και για αμεσότητα δράσης, εγώ θα κάνω μια πρόταση στον Πρόεδρο της Χημικής Βιομηχανίας. Έχουμε πολλές ακτές, θα προχωρήσουμε σε δράσεις καθαρισμού αλλά θα έλεγα ότι το σημαντικότερο είναι αυτό που ανέφερα και στην ομιλία μου, όντας τα νησιά περιοχές που έχουν υψηλό ποσοστό συσκευασίας, άρα υψηλό βαθμό ανακύκλωσης, πάμε να ενημερώσουμε και να δουλέψουμε με τους παραγωγούς, τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much. Agriculture Minister.

Βασίλης Κόκκαλης, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

Νομίζω ότι για την επίτευξη των στόχων της κυκλικής οικονομίας δύο είναι τα απαραίτητα. Πρώτον, η ενημέρωση των πολιτών για την αλλαγή της κουλτούρας μέσα από την εκπαίδευση. Ενδεικτικό θα ήταν μια δημοσκόπηση – πόσοι γνωρίζουν τι σημαίνει κυκλική οικονομία; Και δεύτερον, η πιο στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων. Ευχαριστώ.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Socratis, you have the last word.

Σωκράτης Φάμελλος, Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Ναι, αλλά εγώ έχω πάντα ένα πρόβλημα, δεν μπορώ να πω λίγα. Αυτό το ξέρουν όλοι όσοι με ξέρουν. Έχω ένα μεγάλο πρόβλημα τώρα. Με το ζόρι όταν είμαστε με τον Daniel μιλάω τρία λεπτά μόνο στο συμβούλιο υπουργών, είναι πολύ δύσκολο για μένα. Θα μου επιτρέψετε να δώσω κάποιες απαντήσεις που είναι πολύ σημαντικές στα ζητήματα που μπήκανε. Καταρχήν, θέλω να πω ότι υπάρχουν πάρα πολλοί φορείς της παραγωγής, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να είναι στο πρώτο πάνελ. Εμείς συνεργαζόμαστε πολύ στενά. Βλέπω εδώ πέρα π.χ. τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εταιρειών Περιβάλλοντος, ήταν μαζί μας πριν δύο εβδομάδες στη Σερβία με είκοσι επιχειρήσεις. Ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Πλαστικού που είναι εδώ, ο ΣΕΠΑΝ που αναφερθήκατε. Η Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης των Αποβλήτων που είναι όλος ο επιστημονικός κόσμος, ο σύνδεσμος των ΦΟΔΣΑ, των φορέων διαχείρισης των αποβλήτων. Θα μπου σε άλλα τραπέζια, καταλαβαίνετε ότι έπρεπε να έχουμε ένα πρώτο τραπέζι που να προχωρήσει τη συζήτηση. Όσον αφορά τη διοίκηση του έργου. Η διοίκηση του έργου έχει ήδη αποφασιστεί, ότι υπάρχει ήδη διυπουργική επιτροπή, οι μισοί υπουργοί της διυπουργικής είμαστε εμείς, οι άλλοι μισοί είναι σήμερα σε κάποιες άλλες

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

υποχρεώσεις αλλά λειτουργεί, και υπάρχει και τεχνική γραμματεία, ομάδα διοίκησης έργου δηλαδή, συγκροτημένη θεσμικά με απόφαση του κυβερνητικού συμβουλίου οικονομικής παραγωγής. Η οποία στο κομμάτι της επικοινωνίας, της εξωστρέφειας και της οργάνωσης έχει αποφασίσει ότι είναι μαζί με την ΟΚΕ. Δηλαδή η οικονομική κοινωνική επιτροπή και η διϋπουργική επιτροπή είναι ήδη συντεταγμένες μαζί. Άρα τα εργαλεία δουλεύονται από κοινού. Μάλιστα συμφωνήσαμε το forum είτε το σημερινό είτε το διαδικτυακό -το ιντερνετικό, πέστε το όπως θέλετε- να συνυπογράφονται από το Υπουργείο και την ΟΚΕ, έτσι ώστε -μάλιστα το δέχτηκε και το ζήτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή- γιατί δεν θέλουμε να είναι μια αποκλειστικά κυβερνητική επιλογή. Είναι έτσι και αλλιώς ανοιχτό, γι' αυτό και δουλεύουμε μαζί τα οικονομικά εργαλεία. Το δεύτερο πρόβλημα που θα είχε η χώρα μας να βάλει ως πρώτο είναι οι πόροι. Καταλαβαίνετε ότι αυτή η αλλαγή χρειάζεται πόρους και οικονομικούς και ανθρώπινους. Σε ένα μεγάλο βαθμό τους ανθρώπινους τους διαμορφώνουμε μαζί εδώ. Δεν ξέρω αν έχει γίνει κατανοητό, αλλά δημιουργούμε μια κοινωνική συμφωνία που αφορά όλους, έχει σχεδόν καθολικά χαρακτηριστικά, και αυτή η κοινωνική συμφωνία δημιουργεί και μια δεσμευτικότητα. Αυτό που θέλουμε να προκύψει από το πρώτο forum είναι μια δεσμευτικότητα όλων ότι θα υπηρετήσουμε αυτές τις αρχές. Γιατί ξέρουμε ότι οι πόροι δεν είναι απεριόριστοι και ξέρουμε ότι στο κοινωνικό επίπεδο ισχύει αυτό που είπε ο Στέργιος ο Πιτσιόρλας. Εγώ θα σας πω ένα άλλο παράδειγμα, το οποίο το ανέφερα στην αρχή της ομιλίας μου. Αν κάνουμε ένα γκάλοπ εδώ πέρα μέσα, το 100% είναι υπέρ της ανακύκλωσης. Όμως ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι τα στατιστικά της ΕΕ μας δίνουν 18% συνολική εκτροπή από την ταφή. Άρα εμείς εδώ που είμαστε μέσα σε αυτή την αίθουσα, αν δεν θάβουμε το 82%, θάβουμε το 80% των υλικών που καταναλώνουμε, που διαχειριζόμαστε στην καθημερινότητα μας. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Άρα χρειαζόμαστε λοιπόν τη δέσμευση και αυτή η δεσμευτικότητα της σημερινής συμφωνίας, της σημερινής συζήτησης είναι υποχρεωτική για να εκπέμπουμε όλοι από κοινού την ίδια συμφωνία, αλλά θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι εμείς από την μεριά μας πρέπει να κάνουμε κάτι παραπάνω. Άρα έχουμε ήδη καταλήξει ότι αυτό το Forum που θα επαναλαμβάνεται, θα πρέπει να δημιουργήσει ορισμένα πιλοτικά έργα που θα επιβραβεύουν αυτή την δεσμευτικότητα. Συζητήσαμε λοιπόν από χθες το βράδυ με το Γενικό Διευθυντή. Ένα πρώτο θα είναι ίσως το σήμα της κυκλικής οικονομίας που θα δίνεται στις επιχειρήσεις, οι οποίες πραγματικά θα έχουνε πλήρη εφαρμογή του Zero Waste/Zero Carbon, που μπορεί να είναι και ο τουρισμός, μπορεί να είναι το πρωτογενές προϊόν, μπορεί να είναι το

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

τρόφιμο και είμαστε ανοικτοί σε αυτή τη συζήτηση. Το δεύτερο είναι ότι αυτό το forum θα πρέπει να έχει και ένα διαγωνισμό ιδεών. Θα ακούσετε στη συνέχεια των δύο ημερών αρκετά παραδείγματα, καλά παραδείγματα επιχειρήσεων, και ελληνικών και ευρωπαϊκών, που έχουν και στο μικρομεσαίο επίπεδο, δηλαδή ακόμα και ατομικές επιχειρήσεις που έχουν καλά παραδείγματα, και μεγάλες. Εγώ θα έλεγα να έχουμε δύο βραβεία, αν το θέλετε έτσι, μάλλον ένα χώρο επίδειξης δεν είναι ανάγκη να δώσουμε βραβεία γιατί δεν συμπαθώ ιδιαίτερα την απονομή βραβείων σε έναν. Θα πρέπει να κάνουμε σε αυτό το Forum ένα πάνελ καλών ιδεών και ένα δεύτερο πάνελ καλών πρακτικών. Θέλουμε και τα δύο. Θέλουμε να ξυπνήσουμε αυτό το επίπεδο, αν θέλετε του πιλοτικού. Δε θέλω να χρησιμοποιήσω λέξεις όπως ηγεσία ή leadership, όμως χρειάζεται να βγάλουμε μπροστά πολύ καλές ιδέες οι οποίες να είναι ανταγωνιστικές. Άρα καλούμε τον τομέα γνώση, τον τομέα έρευνα, τον τομέα παραγωγή, αλλά και τη νέα γενιά να μας καταθέσει και τα καλύτερα συνθήματα, πρωτοβουλίες κοινωνικές που δεν έχουν κόστος, αλλά είναι πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας. Αλλά και τα καλά παραδείγματα επιχειρηματικότητας που είναι όμως Zero Waste/Zero Carbon. Που συμφωνούν με αυτόν τον μεγάλο κανόνα, που είναι κανόνας ζωής. Θεωρώ ότι αυτές οι καλές πρακτικές θα μας δώσουν τη δυνατότητα να λύσουμε και το θέμα της αξιοπιστίας. Θα κλείσω πάλι μ' αυτό. Δεν μπορώ να αποδεχτώ ούτε ως επιστήμων, ούτε ως ενεργός πολίτης, πολύ δε περισσότερο ως πολιτικό πρόσωπο το ότι μπορούμε να δεχόμαστε σε κάποιες περιοχές να διατίθενται ανεξέλεγκτα κτηνοτροφικά απόβλητα στους δρόμους, στα ρέματα, στα χωράφια, αλλά να μην δεχόμαστε χωροθέτηση μονάδων βιοαερίου. Για μένα είναι κάτι το οποίο δεν έχει κάποια σχέση με τη λογική ούτε με την πρόοδο, ούτε με το περιβάλλον. Επίσης, δεν μπορώ να δεχτώ ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμα χώρους διαχείρισης βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων και χρειάζεται να πληρώσουμε ένα μεγάλο κόστος μεταφοράς στο εξωτερικό. Διότι αυτά τα υλικά μπορεί με αδρανοποίηση να δώσουν και νέα εργασία και σίγουρα να δώσουν ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα. Αυτά είναι δύσκολα παραδείγματα τα οποία όμως πρέπει να τα αναλάβουμε. Να τα αναλάβουμε προφανώς με το χωροταξικό σχεδιασμό, με κτηματολόγιο, δασικούς χάρτες, την προστασία του περιβάλλοντος και της ζωής, αλλά με χρήσεις γης οργανωμένες. Αυτό γίνεται την τελευταία περίοδο. Υπάρχουν πολύ μεγάλοι τρανταγμοί από αυτές τις αλλαγές. Δεν τις καταλαβαίνει πολύ εύκολα η Commission, τα θεωρεί ευρωπαϊκή κανονικότητα, αλλά εδώ είναι αλλαγή εκ βάθρων, μια μεταρρύθμιση ουσιαστικά της λειτουργίας μας. Αλλά όπως σας είπα, εγώ λέω πολλά, αλλά αυτό που είναι

1ο FORUM ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 8 & 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

σημαντικό είναι ότι μπορούμε να το πετύχουμε. Είμαστε βαθιά πεπεισμένοι. Θέλουμε την αυστηρή κριτική από όλους παρότι ακούσαμε, έχουμε πετύχει την δέσμευση, την έχουμε πετύχει εδώ και ενάμιση χρόνο. Αλλά τώρα πρέπει να πετύχουμε την εφαρμογή, αυτό ζητάμε από όλους εσάς. Να αρχίσουμε να εφαρμόζουμε. Κι εμείς σας βεβαιώνουμε ότι θα είμαστε αξιόπιστοι ως προς το αποτέλεσμα. Θα επιβραβεύουμε μόνο το αποτέλεσμα. Γιατί αυτό πρέπει να γίνεται επιτέλους, να επιβραβεύεται μόνο το πραγματικό αποτέλεσμα. Σας ευχαριστώ πάντως πάρα πολύ και για τη συνεργασία, για το ότι είστε εδώ. Η Commission, η Επιτροπή στήριξε από την πρώτη μέρα και χρηματοδότησε ένα μεγάλο μέρος αυτού του συνεδρίου. Έχει φέρει πολύ καλούς εισηγητές, είναι πολύ καλοί συνεργάτες αυτοί που είναι μαζί μας και τους ευχαριστούμε ιδιαίτερα γιατί είναι ένα πραγματικό partnership. Όπως πρέπει να είναι η ευρωπαϊκή οικογένεια.

Daniel Calleja, Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Thank you very much. We are coming, we come now to the end of our panel. I think there is a very powerful message; Greece has a great opportunity with the circular economy and around the very good ideas which were mentioned – inform, involve, cooperate, change of mindset, be honest, increase awareness, education, mobilize, be inclusive, awareness raising. It's about resources, it's also about incentives, it's about doing together this transition in a spirit of partnership, in a spirit of cooperation, and it is also about self-confidence. And I think from what I detect, this country has the confidence to move forward and to succeed. And I started this morning saying that the beginning of every action is half of the journey. Something like this, it's not very well then, half of the total journey. I was speaking about self-sufficiency, self-confidence. Let me end with an African proverb I learned in Nairobi, when I was with the minister there in the last UNEA. Some minister said, African minister said, if you need a helping hand, look at the end of your arm. If Greece wants to go forward in the circular economy, it is up to you. You can do it and I am confident that you will do it. Thank you.

2. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 8^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

3^Ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Περίληψη

Το 3^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης συνδιοργανώθηκε από κοινού με τη 2^η ημερίδα του Ευρωπαϊκού Έργου LIFE MATHER (LIFE16 ENV/IT/000211) στο ξενοδοχείο Royal Olympic στις 24/10/2019. Στο 3^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης συμμετείχαν συνολικά 20 άτομα από 12 διαφορετικούς φορείς. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί το 3^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης, εστάλη πρόσκληση σε ηλεκτρονική μορφή η οποία περιείχε ηλεκτρονική δήλωση/φόρμα συμμετοχής (**Google Form**) την οποία οι προσκεκλημένοι καλούνταν να συμπληρώσουν. Για τις ανάγκες του 3^{ου} Θεματικού Φόρουμ Διαβούλευσης, σχεδιάστηκαν και αναπαράχθηκαν τα ακόλουθα από κοινού με την ομάδα εργασίας του έργου LIFE MATHER: Πόστερ, παρουσιάσεις, φωτογραφικό υλικό. Τα αρχεία αυτά παρατίθενται στο **Παράρτημα II** του παρόντος. Συνολικά, μέσω της ηλεκτρονικής φόρμας συμμετοχής, προεγγράφηκαν 40 άτομα από 20 διαφορετικούς φορείς. Η επαφή με τα ενδιαφερόμενα μέρη, πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου αλλά και με κάτ.' ιδίαν συναντήσεις.

Executive Summary

The 3rd Thematic Consultation Forum was jointly organized with LIFE MATHER (LIFE16 ENV/IT/000211) 2nd Workshop and was held at the Royal Olympic Hotel in Athens on the 24th of October 2019. In total 20 individuals representing 12 organisations participated the common event.

In the framework of the 3rd Thematic Consultation Forum, an official invitation was sent to the relevant stakeholders in electronic form. The invitation contained a participation form “**Google Form**” in which the interested parties had to fill in their personal data in order to be able to participate the event. For the needs of the 3rd Consultation Forum, the following were produced and reproduced: Poster, Forum presentations, and photographs. All these data are included in **Annex II** of this report.

In total 40 people from 20 organizations completed the online participation form. All interested parties were contacted via emails, phone calls and personal meetings. The results as they were recorded after the end of the 3rd Thematic Consultation Forum are considered to be satisfactory.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ- ΑΤΖΕΝΤΑ

PRESENTATION:

With the Contribution of the LIFE Financial Instrument
for the European Community

LIFE 16/ENV/IT/000211

LIFE 14/ENV/GR/000858

**ICT Applications for Monitoring Electrical & Electronic Appliances
Environmental Friendly & Sustainable Life Cycle**

2nd Workshop of LIFE MATHER Project
6th Consultation Forum of LIFE REWEEE Project

24th OCTOBER 2019 – 10:00a.m. - 16:30p.m

ROYAL OLYMPIC HOTEL – ATHENS

National Technical University of Athens in partnership with Whirlpool EMEA and with t2i-Technology Transfer and Innovation is pleased to invite you to the 2nd Workshop organized for the LIFE MATHER project: '**Full material and chemical monitoring data and disclosure for the protection of the human health and environment**', entitled:

ICT Applications for Monitoring Electrical & Electronic Appliances Environmental Friendly & Sustainable Life Cycle

The event is co-organised along with the 6th Consultation Forum of the LIFE REWEEE project: '**Development and demonstration of Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) prevention and reuse paradigms**' which is implemented by the Green Fund, Ecological Recycling Society, Appliances Recycling SA, Harokopio University, Hellenic Recycling Agency and RREUSE.

The event will focus on the use of web-based ICT applications for the environmental friendly and sustainable monitoring of Electrical & Electronic Appliances entire life cycle from the stage of production up to their end-of-life management.

The event will take place on:

24th October 2019 from **10:00 a.m.** to **16:30 p.m.** at **Royal Olympic Hotel (Conference Ground Floor)**

Add.: 28-34 Athanasiou Diakou Str. 11743 Athens, GREECE.

Tel.: +30 210 9288400

Fax.: +30 210 9233317

E-mail: info@royalolympic.com

Website: <http://www.royalolympic.com>

HOW TO PARTICIPATE:

Participation is free. For organizational needs, booking is required through the form on the internet page [here](#).

Participation will be subject to confirmation by the organizers.

AGENDA:

10:00	Registration and Welcome Coffee
10:30	Welcome Address by the Organizers
	The LIFE Programme Dimitris Homatidis - Green Fund (GR LTF Environment Officer)
	The use of LCA Into a Business Opportunity Using a Forward Screening Approach Prof. Antonis Kokossis – NTUA - IPSEN
	The LIFE MATHER Project: Full material and chemical monitoring data and disclosure for the protection of the human health and environment Paola Basta – Whirlpool EMEA
	The LIFE REWEEE Project: Development and demonstration of Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) prevention and reuse paradigms Haris Agelakopoulos – Appliances Recycling SA
12:00	Coffee Break
	LIFE MATHER Platform – How It Works? Melina Psycha – NTUA
	The RE(W)EEE Platform – A Web-Based Platform for EEE Donation and/or Exchange Dr. Christina Chroni – Harokopio University
	Open Innovation Platform to Stimulate the Business and Innovation Potential of the Bio-Based Sector in Europe Dr. Athanassios Nikolakopoulos – NTUA - IPSEN
13:30	Buffet Lunch
14:30	Forum: Environmental Friendly & Sustainable Design, Management and Treatment of EEE Products
16:30	Thanks and Conclusions

HOW TO REACH Royal Olympic Hotel Athens:

The workshop will take place at Royal Olympic Hotel Athens (Conference Ground Floor).

By METRO / UNDERGROUND

You will board the Metro from the Airport's Station and get off at Syntagma Station. At Syntagma Station you switch lines in the direction of Elliniko and get off at the first Station, the "Acropolis Station". From Acropolis Station the Hotel is 100m away, walking along Ath. Diakou Street.

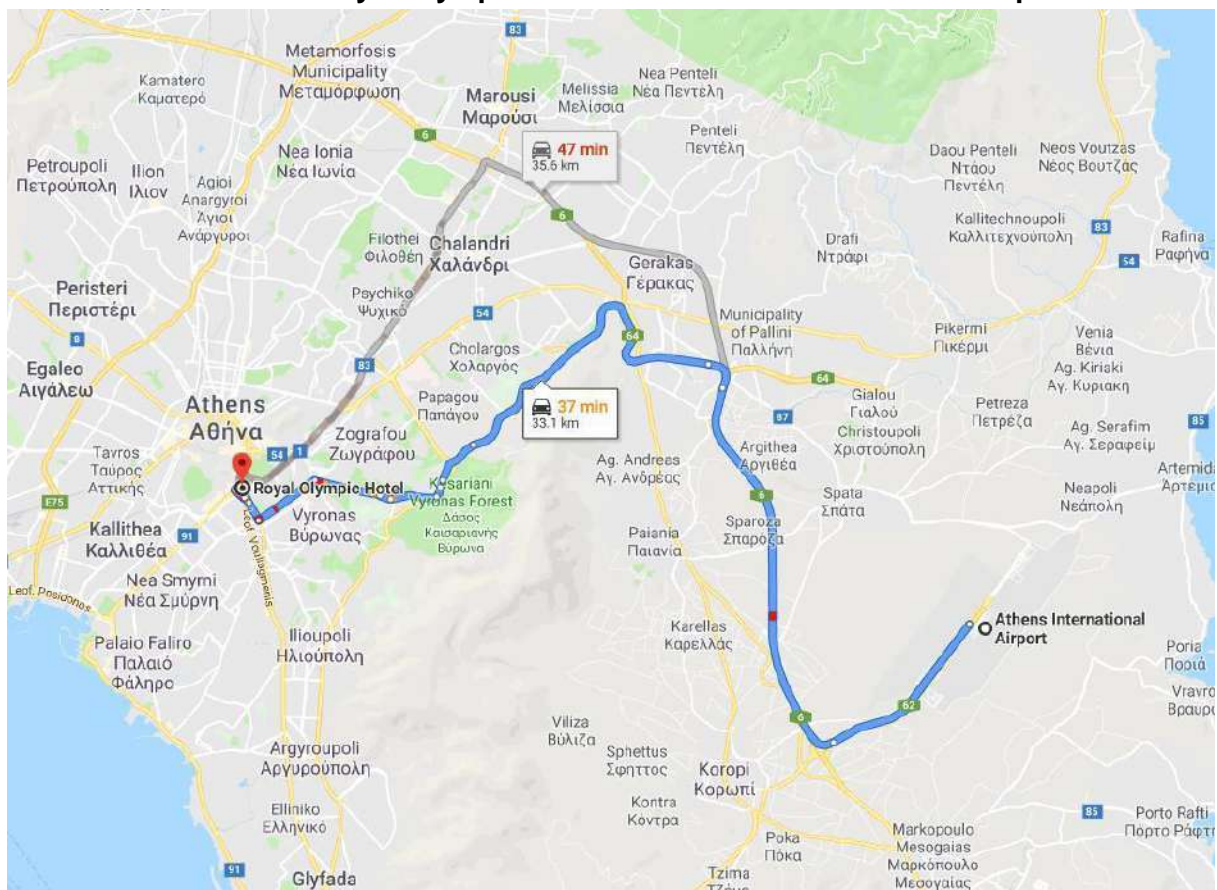
By TAXI

We can arrange transportation from the Airport to the Hotel and vice versa for the dates you wish, with 1 a/c Mercedes taxi and an English speaking driver, upon arrival.

🚖 Cost one way, between 06:00 - 23:00 is 60€.

🚖 Cost one way, between 23:00 - 06:00 is 70€.

Direction to reach the Royal Olympic Hotel from Athens International Airport:

ΛΙΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

MATHER Project 2nd Workshop REWEEE Project 6th Consultation Forum

Name and Surname	Telephone number	Organization name	Your role in the Organization	Email Address	SIGNATURE
1 Αγγελος Στυλιανίδης Hans Angelakopoulos	6971899507	Πρόδρομο Τσιφείο Appliances Recycling SA	Πρόδρομο Τσιφείο Technical & Environmental Manager	angeluol1@gmail.com hangelakopoulos@electrocycle.gr	
2 Mohamed Alshourbagy - Τ ΣΙΔΕΡΗΣ	12692529897 6946568828	Whirlpool Corporation HELISS	Global Sustainability Senior Manager PR Professor	mohamed_alshourbagy@whirlpool.com sidersg@yahoo.gr kabei@hua.gr	
3 ΚONSTANTINOS AMPELIOTIS	2109549363	Harokopio University	DEPUTY DIRECTOR OF THE ENVIRONMENT	dppz@peristeri.gr	
4 HELEN PASSOU	6972006956	MUNICIPALITY OF PERISTERI	DEPUTY HEAD OF VEHICLE MANAGEMENT AND MAINTENANCE DEPARTMENT	chronimary@gmail.com	
5 MARY CHRONI	6979699255	MUNICIPALITY OF PERISTERI	agrculturist	anastasiosgavathas@yahoo.gr	
6 ANASTASIOS GAVATHAS	210-5701647	MUNICIPALITY OF PERISTERI	European Programs Vice Mayor of European Programs EXTERNAL MONITOR	gpandroula@yahoo.gr jsklirakis@gmail.com sophia.papageorgiou@neemo.eu	
7 Tzina Pandroula John Sklirakis	6976306039 6951005199	Municipality of Galatsi Municipality of Galatsi NEEMO	Nature & Environment Monitoring Expert Chief Marketing & Customer Officer Junior project manager Managing Director Editor in Chief	nejib.benessalah@neemo.eu stamatihs@kcdsvoivos.gr veronica.olivi@t2l.it athgenlims@gmail.com syntax@ecotec.gr	
8 SOPHIA PAPAGEORGIOU	6972273600	Neemo SEE External Monitoring Team	EXTERNAL MONITOR	aethniniou@0144.syzexis.gov.gr	
9 Nejib Benessalah Costas Stamatakis	6942289430 4221742129	Dixons SEE Kotsivolos T2l	Head of Chemistry Section Software Engineer CEO CEO	a.n.nikolopoulos@army.gr fykokan@gmail.com thrassos@aksa.gr infofttoois@gmail.com	
10 VERONICA OLIVI	6994164412	Symbiolabs T PRESS-ECOTEC Municipality of Moschatou - Tavros	Mayor	meopsyche@mail.ntua.gr	
11 Andreas Ethniniou	2132019631	National Technical University of Athens	Research Associate		
12 Melina Psycha	3.06973E+11	Hellenic Army Research & Technology Centre	Head of Chemistry Section Software Engineer		
13 Apostolos NIKOLOPOULOS	2310781132	Thrasylvoulos Konstantinidis	CEO	thrassos@aksa.gr	
14 Filipopolim Lykokanelos	6979213733	Info Tools	CEO	infofttoois@gmail.com	
15 Ioannis Toulis	Italy -338 -9489368	Konstantinidis Bros SA	CEO	pmakrignianis@gmail.com	
16 panagiotis makrigianis	210 9549348	Whirlpool EMEA spa	External Funding Specialist	barbara_giovanetti@whirlpool.com	
17 barbara giovanetti		NTUA	PM		
18 Konstantina Kosmidou		NTUA	Admin		
19 Polyxeni Lazaropoulou		Harokopio University	Associate Researcher		
20 Christina Chroni		Harokopio University	Associate Researcher		
21 OLGA FOKORSKA	2105241903	HR	Car. Resource Off. Office	olga.fokorska@whirlpool.com	
22 Dimitris Antonidakis	2109549363	Green Fund - GRITF	Car. Resource Off. Office		
23 Nikolaos Alikianopoulos		NTUA	Admin		
24 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
25 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
26 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
27 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
28 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
29 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
30 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
31 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
32 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
33 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
34 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		
35 FEDERICA VIERO		NTUA	Admin		

36	Atkinson's	69711400894	DIWATT	ARTE	VA. ITWUOIDEITHZ	gaugelepadal@hurd.org
37	Leanne Tenos	6842777547	SYMBOXNOZ			elamnistalves@guard.com
38	Priscilla	6977918539	En. Support			chris@broad.org
39	Adriana	6972585947	F.M.D.			nika@broad.org
40	Sophie	6976225068	NEEMO.		Teaching & Research Staff	philip.papageorgiou@broad.org
41					Man Expert	
42						
43						
44						
45						
46						
47						
48						
49						
50						

[Handwritten signature]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

3. ΠΡΑΚΤΙΚΑ 9^{ΟΥ} ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

4^Ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Περίληψη

Το 4^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης συνδιοργανώθηκε από κοινού με την Ημερίδα ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ Κυκλικής Οικονομίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στις 12 Νοεμβρίου 2019. Στο 4^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης συμμετείχαν συνολικά 20 άτομα από 8 διαφορετικούς φορείς. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί το 4^ο Θεματικό Φόρουμ Διαβούλευσης, εστάλη πρόσκληση σε ηλεκτρονική μορφή η οποία περιείχε ηλεκτρονική δήλωση/φόρμα συμμετοχής (**Google Form**) την οποία οι προσκεκλημένοι καλούνταν να συμπληρώσουν. Για τις ανάγκες του 4^{ου} Θεματικού Φόρουμ Διαβούλευσης, σχεδιάστηκαν και αναπαράχθηκαν τα ακόλουθα από κοινού με την ομάδα του ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ Κυκλικής Οικονομίας: Πόστερ, παρουσιάσεις, φωτογραφικό υλικό. Τα αρχεία αυτά παρατίθενται στο **Παράρτημα III** του παρόντος. Συνολικά, μέσω της ηλεκτρονικής φόρμας συμμετοχής, προεγγράφηκαν 82 άτομα από 40 διαφορετικούς φορείς. Η επαφή με τα ενδιαφερόμενα μέρη, πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου αλλά και με κάτ.' ιδίαν συναντήσεις.

Executive Summary

The 4th Thematic Consultation Forum was jointly organized with ECO PARATIRITIRIO and was held at Harokopio University in Athens on the 12th of November 2019. In total 20 individuals representing 8 organisations participated the common event.

In the framework of the 4th Thematic Consultation Forum, an official invitation was sent to the relevant stakeholders in electronic form. The invitation contained a participation form “**Google Form**” in which the interested parties had to fill in their personal data in order to be able to participate the event. For the needs of the 4rd Consultation Forum, the following were produced and reproduced: Poster, Forum presentations, and photographs. All these data are included in **Annex III** of this report.

In total 82 people from 40 organizations completed the online participation form. All interested parties were contacted via emails, phone calls and personal meetings. The results as they were recorded after the end of the 3rd Thematic Consultation Forum are considered to be satisfactory.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ- ΑΤΖΕΝΤΑ

Ημερίδα ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ Κυκλικής Οικονομίας

12 Νοεμβρίου 2019 Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Καλλιθέα, Αίθουσα Τελετών Πανεπιστημίου

30 Χρόνια Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης

με Προτάσεις για το Παρόν και το Μέλλον της Ανακύκλωσης και της ΔΣΑ

Συντονισμός: Κυρκίτσος Φίλιππος, ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

10:30-11:00	Εγγραφή
11:00-11:05	Καλωσόρισμα από το <u>ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ</u>
11:05-11:10	Καλωσόρισμα από την Κάτια Λαζαρίδη, Αντιπρύτανης και Καθηγήτρια του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου
11:10-12:00	Χαιρετισμοί

- Κωστής Χατζηδάκης, Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας
- Γιώργος Πατούλης, Περιφερειάρχης Αττικής
- Ρόζυ Χαριτοπούλου, Διευθύντρια Εναλλακτικής Διαχείρισης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ)
- Νίκος Χαραλαμπίδης, Διευθυντής Ελληνικού Γραφείου της Greenpeace
- Δημήτρης Καραβέλλας ή Θεοδότα Νάντσου*, WWF Ελλάς
- Βαγγέλης Κουκιάσας Εκπρόσωπος του Δικτύου Μεσόγειος SOS
- Εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων

12:00-12:15 Πρώτη Ενότητα: Κεντρική εισήγηση από ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

Η Ανακύκλωση και η ΔΣΑ σήμερα και ποιες είναι οι προκλήσεις για το άμεσο μέλλον

Φίλιππος Κυρκίτσος, Δρ. Περιβαλλοντολόγος Εκ μέρους του ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ Πρόεδρος της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης

12:15-12:30 Δεύτερη Ενότητα: Βράβευση διακριθέντων διαχειριστών στην Ανακύκλωση - Εναλλακτική Διαχείριση

Βραβεύσεις από ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ διαχειριστών της Εναλλακτικής Διαχείρισης, που διακρίθηκαν στην εφαρμογή των Βέλτιστων Καλών Πρακτικών στη διαχείριση βασικών υλικών ή προϊόντων που υπάγονται στους νόμους 2939 και 4496

12:30-14:15

Τρίτη Ενότητα: Στρογγυλό Τραπέζι – Συζητάμε για το πως θα αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της ΔΣΑ και της Ανακύκλωσης υπό το πρίσμα της Κυκλικής Οικονομίας

Συμμετέχουν με ολιγόλεπτες τοποθετήσεις:

- **Μανώλης Γραφάκος**, Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΝ Αρμόδιος για θέματα Διαχείρισης Αποβλήτων
- **Κωνσταντίνος Αραβώσης**, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος & Υδάτων
- **Γιάννης Σιδέρης**, Διευθύνων Σύμβουλος του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ)
- **Γιάννης Ραζής**, Εκπρόσωπος των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ)
- **Νίκος Χαραλαμπίδης**, Διευθυντής του Ελληνικού Γραφείου της GREENPEACE

Συντονισμός: *Φίλιππος Κυρκίτσος*, ECO-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ Πρόεδρος της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης
Ακολουθούν παρεμβάσεις και συζήτηση.

14:15-15:00

Οικολογικό γεύμα

Με τη συνεργασία του

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

ΧΟΡΗΓΟΙ ΗΜΕΡΙΔΑΣ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ:

7^ο FORUM LIFE REWEEE Τρίτη 12 Νοεμβρίου 2019

15:00-16:00 **Πρώτη ενότητα**

Παρουσίαση των πρώτων αποτελεσμάτων λειτουργίας των 2 Κέντρων Διαλογής και Ταξινόμησης Αποβλήτων ΑΗΗΕ στο πλαίσιο του έργου LIFE RE-WEEE
Εκπρόσωπος της Ανακύκλωσης Συσκευών Α.Ε.

15:50-16:00 Συζήτηση

16:00-17:00 **Δεύτερη ενότητα**

Παρουσίαση της πρώτης πλατφόρμας Δωρεάς/Ανταλλαγής ηλεκτρικών ειδών στην Ελλάδα
Εκπρόσωπος του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου

16:50-17:00 Συζήτηση

ΛΙΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

A/A	Όνομα	Επώνυμο	Οργάνωση/Εταιρεία	Υπογραφή
1	Χάρης	Αγγελακόπουλος	Electrocycle	
2	Κωνσταντίνος	Αθανασόπουλος	SYSTEMS SUNLIGHT	
3	Άγγελος	Αναστόπουλος	Δήμος Αγίας Παρασκευής	
4	Στέλλα	Αριστολάκη	DEREE	
5	Κωνσταντίνος	Αραβώσης	ΥΠΕΝ	
6	Σωτήριος	Ατέοσης	Έρευνα LPC	
7	Αλέξιος	Άραπος	Δήμος Καλαθιάς	
8	Χρήστος	Βλάχος	EKO/PROF (HELLENIC)	
9	Κωνσταντίνα	Βοίκου	Harokopio University of Athens	
10	Σοφία	Γιαννάκη	Δήμος Αγίας Παρασκευής	
11	Ιρένε	Γιώτη	Πλαστικά	
12	Ζωή	Γκυρατούδη	ΟΕΑ-ΒΟΥΛΑ	
13	Μανώλης	Γραφάκος	ΥΠΕΝ	
14	Αντιγόνη	Δαλαμάγκα	ΟΕΑ	
15	Πάνος	Δαλακούκης	Γεν. Διευθ. Πλαστικά Θράκης	
16	Πέτρος	Δασκαλόπουλος	Δ/ΝΣΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ	
17	Βίκτωρ	Δημούλης	Green Stories	
18	Επιφύλη	Δόδου	Οικολόγοι Πράσινοι	
19	Χριστίνα	Ευθυμιάτου	Οικολόγοι Πράσινοι	
20	Δημήτρης	Ζησιμόπουλος	Thrace Plastics	
21	Ιωάννης	Θάνος	HELECTOR SA	
22	Σταύρος	Θεοδώροπουλος	ANAKYKΛΩΣΗ ecoRESET	
23	Κωνσταντίνα	Καλαφατά	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕ	
24	Σοφία	Κανλή	Εκπαιδευτικός	
25	Σταύρος	Καραγιάννης	ΟΕΑ	
26	Παναγιώτης	Καρακολίδης	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	
27	Αθανασία	Καραμέρου	CSR Consultant Erasmus	
28	Μαρία	Καψιμαδάκου	Combatt	
29	Βαγγέλης	Κιουκιάσας	Μεσόγειος	
30	Ειρήνη	Κιάφη	Environmental and pollution engineer	
31	Γεωργία	Κοντοδήμα	NTUA	
32	Αθανασία	Κουρέτζη	MUNICIPALITY OF AMAROUSION	
33	Γαρυφαλιά	Κουίτη	Master's degree, Harokopio	

ΒΕΛΚΕΣΗ

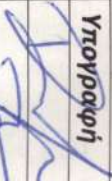

ΧΡΕΒΑΙΟΣ

ΔΕΒΑΙΟΣ

34	Φίλιππος	Κυρκίτσος	ΟΕΑ	
35	Στάθης	Κωστακόπουλος	ΟΕΑ	
36	Κάρια	Λαζαρίδη	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	
37	Τζένη	Λαζάρου	Μποδοσάκη	
38	Δημήτρης	Λέκκας	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	
39	Δημήτριος	Δόλος	Master of environmental sustainability	
40	Μάρκος	Μάλλιαρης	EOAN	
41	Γρηγόριος	Ματτέζος	ENARMONION	
42	Βάγια	Ματτέζος	ENARMONION	
43	Αθανάσιος	Μαχαλαρινός	Δεύθυνη Περιβάλλοντος	
44	Ελένη	Μελανίτου	MUNICIPALITY OF HALANDRI	
45	Αναστάσιος	Μητσιακούδης	General Secretariat for Industry, Ministry of Economy and Development	
46	Ζωη-Ελένη	Μοργαλή	ΟΕΑ	
47	Νικόλαος	Μπαμπταλός	Δημ. Ν. Ηρακλείου Αττικής	
48	Γεωργία	Μπρατέλα	Δήμος Κηφισιάς	
49	Χριστίνα	Μπουλουδά	1 ^ο ΓΥΜΝ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ	
50	Παναγιώτα	Μπουνα	Student	
51	Σπύρος	Νεράντζης	Υποψ. Δημ. Κερκυρας	
52	Ηλίας	Νομικός	Πλαστικά	
53	Ίλια	Ντζούρα	Chemical Engineer	
54	Χαρά	Ξηπού	Eunomia Research & Consulting	
55	Σταύρος	Παντελόπουλος	Packaging	
56	Ευστράτιος	Παπαδόπουλος	Δήμος Καλλιθέας	
57	Λεωνίδας	Παπιδάς	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	
58	Παντελής	Πατενιώτης	Μηχ. Διογκ. Πολυεστερης	
59	Κώστας	Πατεράκης	ΔΕΔΙΣΑ	
60	Βασιλική	Πάτην	ΥΠΕΝ	
61	Κατερίνα	Πελεκάση	ΟΕΑ	
62	Δημήτρης	Πολιτόπουλος	Οικολόγοι Πράσινοι	
63	Γεώργιος	Πρασσάς	HERSA	
64	Γιάννης	Ραζής	ΣΕΑ (ΕΕΑΑ)	
65	Γιάννης	Σιδέρης	EOAN	
66	Ευγενία	Σκαπαντάβου	Mykonian Zerowaste Holes	

67	Ευγενία	Σκούφη	ΟΕΑ		
68	Δημήτριος	Σταματούκος	ΣΑΝΚΕ		
69	Σωτήρης	Στασίνος	ΗΛΕΚΤΟΡ ΑΕ		
70	Νικόλαος	Στεφανόπουλος	Υπεύθ Περυβάλλοντος Δ. Αθήνας		
71	Δημήτριος	Σύριμος	Πρόεδρος ΣΒΠΕ		
72	Δέσποινα	Τριάντου	ΥΠΕΝ		
73	Κωνσταντίνος	Τσιβλιτίδης	Δήμος Καλλιθέας		
74	Κωνσταντίνος	Τσουκαλάς	WWF Greece		
75	Σωκράτης	Φάμελλος	ΣΥΡΙΖΑ		
76	Γιώργος	Φιρφιλώνης	DWaste		
77	Νίκος	Χαραλαμπίδης	Greenpeace		
78	Κωστής	Χατζηδάκης	ΥΠΕΝ		
79	Αναστάσιος	Χρηστίδης	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ		
80	Κατερίνα	Χριστοφιδίδου	ΣΚΑΙ		
81	Χριστίνα	Χρόνη	Harokopio University		
82	Δημήτριος	Χωματίδης	Πράσινο Ταμείο		

A/A	Όνομα	Επίσημο	Οργάνωση/Εταιρεία	Υπογραφή
	ΤΑΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΡΑΣΙΑΣ	ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΥΚΑΣ	ΠΑΝΔΙΣΤΡΑΤΟΣ ΒΙΛΜΑΤΤ ΗΕΕ SA	
	ΑΙΔΑΚΕΡΙΔΗ ΦΩΦΩ	ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΡΑΒΟΥΧΟΥ ΜΗΝΤΕΡΚΙΑΣ	ΧΑΡΟΚΟΝΙΟ	
	ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΝΤΑΣ	ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΝΤΑΣ	ΣΕΤ ΔΟΜΒΑΤΤ Α.Ε.	
	ΑΧΙΜΕΑΣ ΚΑΝΤΕΡΙΟΥ	ΑΧΙΜΕΑΣ ΚΑΝΤΕΡΙΟΥ	WWE	
	ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΛΙΟΥ	ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΛΙΟΥ	ΣΕΡΕ ΤΕΤΡΑ ΡΑΦ	
	ΑΝΝΑ	ΧΕΡΜΑΝΕΣΤΕΡ ΔΙΟΝΔΗΣ	ΣΑΝΚΕ	
	ΑΡΑΝΤΕΣΚΟΣ ΜΙΑΣ	ΚΑΝΙΒΡΟΧΗΣ ΑΡΜΗΤΡΙΑΔΗΣ	ΣΑ.Α.Δ.Σ. / Τ.Ε.Ε. - ΔΙΕΚΟΤΟΙ	
	ΑΡΑΝΤΗΣ	ΑΡΑΝΤΗΣ	ΑΝΔΡΕΥ ΑΕ ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΚΟΜΜΑΤΑ	
	ΑΡΑΝΤΗΣ	ΑΡΑΝΤΗΣ	ΑΡΑΝΤΗΣ ΑΕ	
	ΑΡΧΕ ΕΛΙΒΑ	ΙΛΙΘΑΝ ΜΑΧΩΔΗ	ΕΕΑΑ	
	ΑΡΧΕ	ΙΛΙΘΑΝ	ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΣ ΜΟΥΣΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	
	ΑΡΧΕ	ΜΑΡΙΟΣ ΚΩΙΣΤΟΣ	ΑΔΑΜΑΝΟΣ ΕΤΕΡΟΣ Α.Ε.	
	ΑΡΧΕ	ΚΑΥΟΤΑΥΤΙΩΣ	Δημος Αρναίου - Ποσειδώνος	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	Χαροκόγιο Τρανεσίγιο	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	Σοφικαίο Κρησι	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΡΑΛΙΝ	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΑΥΑΧ.Α.Ε.	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΣΥΝΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΤΙΣΤΩΝ	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΕΑΕΠ	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΧΑΡΟΚΟΝΙΟ	
	ΑΡΧΕ	ΡΑΛΙΝ	ΣΑΝΚΕ	

Α/Α	Όνομα	Επίσημο	Οργάνωση/Εταιρεία	Υπογραφή
	ΜΙΧΑΗΛΣ ΓΙΩΝΙΟΣ	ΚΙΚΙΝΗΣ ΖΑΒΑΝΙΑΝΗΣ	ΕΔΣΔΑ ΕΛΣΝΑ ΕΟΑΥ	
	ΕΓΓΕΝΙΑ ΚΟΝΤΟΥ ΚΑΜ/ΝΟΣ	ΒΟΓΙΑΤΣΙΔΑΚΗ ΠΕΛΛΕΥΑΔΗ ΜΕΛΙΣΣΟΣ	ΟΕΑ ΣΥΔΕΣΥΣ ΠΑΝΑΕΝΡΑΟΣ	
	ΥΡΟΣ ΜΙΛΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΑΡΑΦΑΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΧΟΣ ΚΡΑΥΤΣΟΣ ΣΙΑΒΟΥΤΑΙΣ	ΕΕΠΦ ΕΤΗΦ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ	
	ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΦΙΑ Αρετουμε - Νικη	ΤΣΙΚΟΣ ΠΑΡΑΣΟΠΟΥ Κωνσταντίνος	ΝΕΣΜΟ - Περιβαλλοντολόγος ΑΕΔΙΣΑ	
	Νικόλαος Κουτσανί	ΠΑΤΙΡΑΝ Παναγιώτης	ΔΕΔΙΣΑ	
	Μαργαρίτα Ευαγγελίου Σπυρίδης ΤΑΜΙΑ	Ιωάννης Καϊρέυ	ΔΕΔΙΣΑ ΚΝΤΑ ΓΟΟΡ Α.Ε ΑΝΑ	
	ΑΛΕΞΗΣ	ΠΑΡΕΤΣΗΣ	ΟΕΑ GREENPEACE	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Πρακτικά 10^{ου} Ανοικτού Φόρουμ Διαβούλευσης

Περίληψη

Το 6^ο ανοικτό φόρουμ διαβούλευσης, συνδιοργανώθηκε από κοινού με το συνέδριο του έργου HORIZON2020 με τίτλο 'COLLECTORS' στις 11 Δεκεμβρίου του 2019 στη Θεσσαλονίκη. Στο πλαίσιο του φόρουμ συμμετείχαν 114 άτομα από 60 διαφορετικούς φορείς, ενώ, στις 10 Δεκεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο ΚΔΤ αποβλήτων ΑΗΗΕ το οποίο λειτουργεί στον Δήμο Ωραιοκάστρου από εκπροσώπους φορέων οι οποίοι συμμετείχαν στο φόρουμ. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί το 6^ο ανοικτό φόρουμ διαβούλευσης εστάλη πρόσκληση σε ηλεκτρονική μορφή η οποία περιείχε ηλεκτρονική δήλωση/φόρμα συμμετοχής (**Google Form**) την οποία οι προσκεκλημένοι καλούνταν να συμπληρώσουν. Για τις ανάγκες του Φόρουμ Διαβούλευσης, σχεδιάστηκαν και αναπαράχθηκαν τα ακόλουθα από κοινού με την ομάδα έργου 'COLLECTORS': Πρόσκληση, παρουσιάσεις, φωτογραφικό υλικό. Τα αρχεία αυτά παρατίθενται στο **Παράρτημα IV** του παρόντος.

Executive Summary

The 6th Open consultation forum was co-organized with the conference of the HORIZON2020 project 'COLLECTORS' on December 11th, 2019 in Thessaloniki. The forum was attended by 114 people from 60 different organizations, while, on December 10, 2019, a visit was made to the WEEE SSC which operates at the Municipality of Oreokastro for representatives of the organizations participating in the forum. In order to hold the 6th Open consultation forum, an invitation was sent in electronic form which contained an electronic application / participation form (Google Form).

For the needs of the Consultation Forum, the following were designed and reproduced jointly with the COLLECTORS project team: Invitation, presentations, photographic material. These files are listed in **Annex IV** of this deliverable report.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ-AGENDA

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. και το έργο LIFE RE-WEEE σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα H2020 COLLECTORS σας προσκαλούν στη διήμερη εκδήλωση με τίτλο:

Διαχείριση των Αστικών Στερεών Αποβλήτων στην Κυκλική Οικονομία

Τρίτη 10 Δεκεμβρίου 2019, επίσκεψη στο Κέντρο Προετοιμασίας για Επαναχρησιμοποίηση του έργου LIFE RE-WEEE, ώρα 11:00 έως 14:00

Τετάρτη 11 Δεκεμβρίου 2019, ημερίδα στην αίθουσα Μανόλης Αναγνωστάκης του Δημαρχιακού Μεγάρου Θεσσαλονίκης, ώρα 09:00 έως 16:00

Η εκδήλωση υποστηρίζεται από το Δήμο Θεσσαλονίκης. Η συμμετοχή στην εκδήλωση είναι δωρεάν, όμως είναι απαραίτητη η δήλωση συμμετοχής. Οι λεπτομέρειες της μεταφοράς προς το Κέντρο θα σταλούν σε ξεχωριστό email.

Η παρουσία σας θα μας τιμήσει ιδιαίτερα.

Δήλωση συμμετοχής [εδώ](#)

Agenda

9:00 *Registration of participants*

Welcoming words

9:30

- Introduction by Mayor Konstantinos Zervas
- Presentation of Thessaloniki's waste management strategy by Nikolaos Zeimpekis, City Councilor responsible for Waste Management, municipality of Thessaloniki

9:50 Presentation of the COLLECTORS project by Tjerk Wardenaar, PNO Consultants

Why do we need to move forward with waste management?

Why do we need to improve waste management across Europe? What are the current challenges and opportunities in Europe, and in Greece?

10:00 Keynote speech: COLLECTORS' perspective on the EU targets, environmental impact, and economic feasibility – Bernhard Steubing, LDE & Twan van Leeuwen, PNO Consultants

Presentation by Marina Papadaki, Hellenic Recycling Agency (HRA)

Panel discussion with the following participants:

- Tsiftelidis Dimitrios, Anatoliki SA
- Catherine Van Nieuwenhove, Brussels Environment (Belgium)
- A representative of the regional FODSA Central Macedonia

Discussion moderated by Jean-Benoit Bel, ACR+ Discussion moderated by Jean-Benoit Bel, ACR+

11:30 *Coffee Break*

Improving waste management practices – challenges and good practices on paper and packaging waste, and WEEE

What are the challenges faced by local players for implementing successful waste collection systems? What lessons can be learnt for good practices across Europe? Extended producer responsibility organisations and municipalities discuss the challenges and solutions toward high performances.

12:00 Keynote speech: presentation of the COLLECTORS case studies – Kevin Le Blevenec, VITO

Panel discussion with the following participants:

- Dimitris Papisotiriou, Head of Marketing & Communication with the Local Authorities, Hellenic Recovery Recycling Corporation (HERRCO)
- Haris Angelakopoulos, Technical & Environmental Manager, Appliances Recycling SA
- Eifion Williams, Circular Economy Wales CIC
- Liliana Nichita, Federation of Intercommunity Development Associations, Romania
- Kostas Stamboulis, Municipality of Thessaloniki

Discussions moderated by Katia Lasaridi, Professor at Harokopio University of Athens

13:30 *Lunch break*

14:30 **Waste collection toward the circular economy**

How to shift toward a circular economy strategy? What are the current limitations of waste collection systems? How to better align waste collection systems with the standards of reuse organisations and recyclers?

Keynote speech: the role of waste collection system in the recycling value chain and how to improve it – Dirk Nelen, Vito

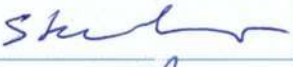

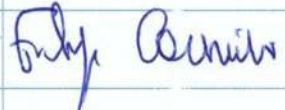
Panel discussion with the following participants:

- Haris Angelakopoulos, Technical & Environmental Manager, Appliances Recycling SA
- Antigone Dalamaga, Ecological Recycling Society, RREUSE
- Herman Van Roost, President, PLAREBEL (Belgium)
- Violetta Koutsogiannopoulou, PLASTEKO Project

Discussions moderated by Dirk Nelen, Vito

16:00 Conclusion

ΛΙΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

	Organisation	Name	Signature
Registrations	SmartEnds	Adnan Adnan	
RWG	City of Warsaw	Agnieszka Radziłowska	
Registrations	FOTOKIΛOSI S.A.	Alexandros Koukoutsis	
Partner	PNO	Annabel Ebbing	
Partner	PNO	Anne-Ingeborg van Luijn	
Registrations	Region: Development Fund of Central Macedonia	Anthoula Ntota	
Registrations	Aristotle University Thessaloniki	Apostolos Malamakis	
Registrations	Municipality of Thessaloniki	Athina Chontolidou	
Partner	LDE	Bernhard Steubing	
Partner	ACR+	Bilyana Ignatova (Spasova)	
Partner	Eurocities	Brooke Flanagan	
RWG	Leefmilieu Brussel	Catherine Van Nieuwenhove	
Registrations	Region: Development Fund of Central Macedonia	CHRYSANTHI KISKINI	
Registrations	PLANET S.A. SOCIETE ANONYME FOR THE PROVISION OF CONSUMANCY SERVICES	Chrysostomos Makrakis Karachalios	
Registrations	Clean Climate And Environment Campaign Initiative	Clifford Edechie	
Registrations	HERRC	Dimitris Papatirioti	
Partner	VITO	Dirk nelen	
Registrations	Clean Climate And Environment Campaign Initiative	Ebenezer Afolabi	
RWG	Circular Economy Wales CIC	Eifion Williams	
Registrations	Région of Central Macedonia	Eleni Pappa	
RWG	Lipor	Filipe Carneiro	
Registrations	DGV, SIKIJO	Gabriela Scheiner	
Registrations	ARISTOTILE UNIVERSITY OF THESSALONIKI	GEORGE PERKOULIDIS	

	Organisation	Name	Signature
RWG	Svilengrad Municipality	Gergana Toneva	
Partner	VTT	Hanna Pihkola	Hanna Pihkola
Registrations	Egyptian Nuclear and Radiological Regulatory Authority	Hazem Ghareeb	
Speakers	PLAREBEL	Herman Van Roost	
Registrations	SmartE ds	Imdad Laskar	
Registrations	Solid-waste management Association of Larissa	Ioanna Sveroni	
Partner	ACR+	Jean-Benoit Bel	
RWG	City of Oslo	John Nilssen	
Registrations	North Denmark EU Office	Julie Wulf-Andersen	
Registrations	Harokopio University of Athens	Katia Lasaridi	
Partner	VITO	Kévin Le Blevennec	
Partner	VTT	Lauri Kujanpää	
Registrations	Municipality of Thessaloniki	LAZAROS PANAGIOTIDIS	
RWG	Federation of Intercommunity Development Associations	Liliana Nichita	
Partner	WEEE Forum	Lucia Herreras	
Registrations	Farevele onlus	Massimo De Maio	
Registrations	WasteServ Malta Limited	Matthew Muscat	
Registrations	Masaryk University	Michal Struk	
Registrations	Green IT / WEEE Malta	Monika Kucerova	
Registrations	Consultant (Municipality of Rethymno)	Nikolaos Tsianos	
Registrations	BAMEE	Nikolay Sdzhimov	
EU project	BAMEE	Nikolay Sidjimov	

	Organisation	Name	Signature
Registrations	SmartEnds	Noman Ahmed	
Registrations	Iagos state environmental protection Agency	Oluwatosin Oyekunle	
Registrations	AMIU E-nova	Rachele Miscioscia	
Registrations	SERIT	Riccardo Donà Domeneghetti	
RWG	SERIT	Riccardo Donà Domeneghetti	
Registrations	Xermes IKE	Stavros Mylonas	
Registrations	MUNICIPALITY OF THESSALONIKI	STYLIANI POGARIDOU	
Partner	REH	Thomas Berlinghof	
Registrations	Svilengrid Municipality	Tihomir Markov	
RWG	Svilengrid Municipality	Tihomir Markov	
Registrations	AMIU E-nova	Tiziana Merlino	
Partner	PNC	Tjeerk Wardenaar	
Partner	PNO	Twan van Leeuwen	
EU project	Municipality of Rethymno	Vasileios Myriokefalitis	
Registrations	MOBIDIC	VASILIOS MAVRIDOPOULOS	
Registrations	BAMEE	Virha Andonova	
Registrations	Consultant (Municipality of Rethymno)	Violetta Koutsogiannopoulou	
EU project	Municipality of Rethymno	Violetta Koutsogiannopoulou	
EU project	BAMEE	Virha Andonova	
Registrations	ΔΙΠΕΧΣ ΚΜ	Αγγελική Καρπουζά	
Registrations	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	ΑΓΛΑΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	
Registrations	ΣΥ.ΔΙ.ΑΓ. ΜΟΝ.ΕΠΕ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΛΑΧΟΣ	

	Organisation	Name	Signature
Registrations	Ιδιώτης	Αικατερίνη Μαρινίδου	
HWG	Municipality of Thessaloniki	Ακύλας Βασίλης	
Registrations	Eco Greece Κοιν.Σ.Επ.	Αλεξάνδρα Δατσέρη	
Registrations	ΔΙΠΕΧΩΤ/ΚΜ ΑΔΜΘ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΟΥΤΣΕΛΗ	
Registrations	ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΑΒΕΤΕ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΡΑΣΣΑΣ	
Registrations	Ε.Π.Ε.Μ ENGINEERING A.E.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΝΤΖΗΣ	
Registrations	Μηχανικός Περιβάλλοντος	Ανθή Πουρνάρα	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΥΡΙΟΚΕΦΑΛΙΤΑΚΗΣ	
Registrations	Ιδιώτης ΣΠΣ Διαχείριση Αποβλήτων ΕΑΠ	Γιάννης Κωνσταντίνου	
Registrations	Γεωργικός	γιωργος γεωργιάδης	
Registrations	ECO TRANS ΕΠΕ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ	
Registrations	ΚΑΡΑΝΔΙΩΣ Π. ΒΑΡΣΑΜΗ Γ. Ο.Ε.	ΓΛΥΚΕΡΙΑ ΒΑΡΣΑΜΗ	
Registrations	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΧΑΤΖΗΓΑΜΑΡΗΣ	
Registrations	ΥΠΕΝ	Δέσποινα Αναστασιάδου	
Registrations	Α.Δ.Μ.Ε. / ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ.Σ. ΚΜ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΡΑΜΠΑΙΖΗ	
Registrations	ECO TRANS ΕΠΕ	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ	
Registrations	ΦΩΤΟΚΑΛΩΣΗ Α.Ε.	Δημήτρης Χριστογιάννου	
Speakers	Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης ΑΕ (ΕΕΑ)	Δημήτρης Παπασωτηρίου	
Registrations	ΤΕΔΚ - ΣΒΕ - ΥΠΕΝ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΟΥ	
Registrations	ΑΕΙΦΟΡΟΣ Α.Ε.	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΜΤΣΙΣ	
Speakers	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε.	Δημήτριος Τσιφτελίδης	

	Organisation	Name	Signature
Registrations	ΥΠΕΝ/Σ ΒΕ/ΤΕΔΚ	ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΕΡΦΟΝΤΙΔΑΣ	ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΝΙΚΟΜΑΛΟΥ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΩΤΣΑΚΗ	
Registrations	ΥΠΕΝ-Σ ΒΕ-ΤΕΔΚ	ΕΥΔΟΞΙΑ ΠΑΠΑΛΙΟΥΡΑ	
Registrations	ΦΩΤΟΚ ΚΛΩΣΗ ΑΕ	ΗΛΙΑΣ ΔΕΣΙΝΙΩΤΗΣ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ	ΘΕΟΔΩΡΑ ΣΙΓΛΙΔΟΥ	
Registrations	Αφοι Κωνσταντινίδη ΑΒΒΕ & ΝΕ	Θρασύβουλος Κωνσταντινίδης	
Registrations	ΚΑΡΑΝΙΔΗΣ Π. ΒΑΡΣΑΜΗ Γ. Ο.Ε.	ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΜΕΝΙΔΗΣ	
Registrations	ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ - Τεχνικό Γραφείο	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ	
Registrations	Δήμος Γρασοκάστρου	Κατερίνα Ευθυμίου	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗΣ	
Speakers	Δήμος Θεσσαλονίκης	Κωνσταντίνος Σταμπούλης	
Registrations	ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε. - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	
Registrations	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΡΑΣΙΑ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ "ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΡΕ"	ΛΑΖΑΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	
Registrations	ECO TRONS ΕΠΕ	ΜΑΡΙΑ ΤΡΙΨΙΑΝΟΥ	
Registrations	ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΥΠΕΝ	ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΝΤΗ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΑΤΑΛΙΑ ΚΕΡΜΑΝΙΔΟΥ	
Registrations	Eco Greece ΚοινΣΕπ	Νίκος Αϊβαλιώτης	
Registrations	Ε.Π.Ε.Μ ENGINEERING Α.Ε.	ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΡΓΚΟΥΛΑΣ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ	
HWG	Municipality of Thessaloniki	Νίκος Χατζηϊωάννου	

	Organisation	Name	Signature
Registrations	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	ΞΑΝΘΗ ΚΑΡΕΖΗ	
Registrations	ECO TRAINS ΕΠΕ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΜΑΡΙΝΟΥ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΟΪΔΗΣ	
Registrations	ΚΑΡΑΝΤΣΙΟΣ Π. ΒΑΡΣΑΜΗ Γ. Ο.Ε.	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΝΤΣΙΟΣ	
Registrations	Αφοι Κωνσταντινίδη ΑΒΒΕ & ΝΕ	Παναγιώτης Κωνσταντινίδης	
Registrations	ΕΠΑΝΑΡΧΗΣΗ ΤΟΡΑΙ	ΡΑΝΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΙΩΜΑΛΗΣ	
Registrations	ΣΩΜΑΤΗΡΕΙΟ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΤΑΤΙΑΝΑ ΒΑΣΙΛΕΪΔΗ	
Registrations	ΣΕΒΕ-ΤΙΤΙ	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ	
Speakers	Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης	Φίλιππος Κυρκίτσος	
Registrations	ΚΑΡΑΝΤΣΙΟΣ Π. ΒΑΡΣΑΜΗ Γ. Ο.Ε.	ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑ	
Speakers	Ανακύκλωση Συσκευών ΑΕ	Χάρης Αγγελακόπουλος	
Registrations	ΓΕΛ Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης	Χρήστος Καραμπέρης	
Registrations	ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΣΗΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ	 Belaivou chr.iannidou@ gmail.com
Speakers	Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ)		
	ΦΟΔΕΑ ΚΜ	ΒΟΝΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	
	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΤΕΙΛΕΣΤΩΝ ΑΕ	ΣΟΦΙΑ ΚΟΝΤΑ	
	"	ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ	
	"	ΦΕΡΑ ΤΗΣ ΝΙΚΟΣ	
	Νατάσσα Βοριά	Ανακ. Ευκλ	
	ΚΙΡΙΑΚΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ ΑρτιΣτη	
	Αετρίαν Θωμάς	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
	Δημητριάδου Αλεξάνδρα	ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΚΕΛΑ	
	ΑΘ. ΚΑΒΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΠΑΝΑΡΧΗΣΗ ΤΟΡΑ	
		REUSERS. SALONIKA	
	ΧΡΥΣΑ Ζουρνατζίδου	ΑΘΗΝΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝ.	

Organisation	Name	Signature
Morina Papadati	Hellenic Recycling Agency	
George Perikoulidis	Aristotle University Thessaloniki	
Konstantinos Kleidonaris	Aristotle University	
Konstantinos Siakavaras	Δημος Θεσσαλονίκης	
Kalafata Konstantina	Αναρχιστική Οργάνωση	
Ioannis Pappagiannis	Epirus Region Greece	
Kyprian Tzoupanajou	Δημος Βόλβης	
Αναστασίου Βαλιώτη	Δημος Θεσσαλονίκης	
Θεόδωρος Ορφανός	Δημος Θεσσαλονίκης	
Καρέζη Ζαρούη	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	
Σπύρος Κασπίνας	Δημος ΔΕΝΤΑ	
Σπύρος Ζιγός	Δημος ΔΕΝΤΑ	
Καρεπντάκη Αντρέα	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
Πολύβιος Σ. Τριανταφύλλου	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
Γεωργίου Βέρρου	Δημος Η. Μ. Π.	
Αθανάσιος Νίκος	ECO GREECE ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Ποταμιδίου Στυλιανή	Δημος Θεσσαλονίκης	
Σταυρούδης Παναγιώτης	Δημος Παύλου Μελά	
Χρήστος Καφανικάρης	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε.	
Παπαχρονιάδα Κατερίνα	Δημος Οραιοκάστρου	
Κωνσταντίνος Ιωάννης	ΑΔΜΠ	
Ματθαίου Οδυσσεύς	PLANECO Μον. ΕΤΕ	
Κωνσταντίνος Ζερβός	Alfas Designing	
ΑΒουλέτας Ν.	Green Agenda	
Σιωμαδου Έσωση	Α.Ρ.Θ.	
ΠΑΠΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	TKM	
Μεταξογιάννης Γεώργιος	Δ. Οραιοκάστρου	
Ευδελίου Αικατερίνη		

Καραγκούνης Γεώργιος ΥΠΕΝ-ΣΕΒΕ
 Παπαχρονιάδης Αθανάσιος ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
 Ορφανός Αθανάσιος oraiokastro@chessaloniki.gr
 α.palaochorinos
 chessaloniki.gr

Διονύσιος Κοροτσιάνος Ionian Recycle Hellas Vaino.επ

ionianrecycle@email.com

Πάντα Χρυσάριον Ionian Recycle Hellas Κοιν.Σ.Επ.

Γεωργιος Παμαστηριος Α.Θ.

SURVILLE ANNÉ asurvill@aciforos.vionet.gr ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΕ

Maria Pabavu mariaravana@agro.auth.gr

Kara LaSapidi klasaridi@hua.gr

BAMEE / SMART WASTE project

Vihra.Andonova@mail.bg

8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV